

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2008-2009

7 JANUARI 2009

Wetsontwerp houdende instemming met de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan en het ontduiken van belasting inzake belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 31 mei 2006

INHOUD

	Blz.
Memorie van toelichting	2
Wetsontwerp	24
Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan en het ontduiken van belasting inzake belastingen naar het inkomen	25
Voorontwerp van wet	46
Advies van de Raad van State	47

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2008-2009

7 JANVIER 2009

Projet de loi portant assentiment à la Convention entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion et la fraude fiscales en matière d'impôts sur le revenu, signée à Bruxelles le 31 mai 2006

SOMMAIRE

	Pages
Exposé des motifs	2
Projet de loi	24
Convention entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion et la fraude fiscales en matière d'impôts sur le revenu	25
Avant-projet de loi	46
Avis du Conseil d'État	47

MEMORIE VAN TOELICHTING

De regering onderwerpt heden aan uw goedkeuring de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan en het ontduiken van belasting inzake belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 31 mei 2006 (de «Overeenkomst»).

Hierna vindt u een analyse van de technische bepalingen van deze Overeenkomst, voorafgegaan door een korte uiteenzetting van de algemene context waarin ze werd gesloten en van de Europese juridische context waarin ze kan worden gesitueerd.

A. Algemene context

België en Marokko zijn verbonden door een op 4 mei 1972 ondertekende Overeenkomst tot het vermijden van dubbele belasting inzake belastingen naar het inkomen (de «Overeenkomst van 1972»).

De heronderhandeling van de Overeenkomst van 1972 werd aangevat op vraag van België. Het was de bedoeling van België om de belasting te verminderen voor dividenden van belangrijke deelnemingen, voor bankinterest en voor sommige royalty's in de bronstaat alsmede om rekening te houden met de wijzigingen die zich sinds 1972 hebben voorgedaan in het OESO-model van belastingverdrag inzake belastingen en in het verdragsbeleid en de belastingwetgeving van beide landen.

Het is onmogelijk gebleken om de bronbelasting voor royalty's te verminderen. In artikel 12, wordt de omschrijving van het begrip royalty's daarentegen uitgebreid voor de toepassing van de bepalingen van datzelfde artikel 12. Voortaan mogen het verlenen van technische bijstand en het leveren van diensten en van personeel, indien uitgevoerd op het grondgebied van de bronstaat, aldaar worden belast, zelfs bij afwezigheid van een vaste inrichting. De heffing van een bronbelasting van 10 % in Marokko zal evenwel geen nadeel berokkenen aan de Belgische ondernemingen. In tegenstelling tot de Overeenkomst van 1972 vermijdt België voortaan immers dubbele belasting van die inkomsten (die inkomsten, die volgens het Belgisch intern recht winst of baten zijn, zijn op grond van artikel 23 van de Overeenkomst vrijgesteld van Belgische belasting).

De bronbelasting op dividenden en interest wordt door de Overeenkomst niet aanmerkelijk verlaagd in vergelijking met de Marokkaanse wetgeving. Er wordt niettemin opgemerkt dat dividenden die zijn betaald aan een vennootschap die onmiddellijk ten minste 25 % bezit van het kapitaal van de vennootschap die

EXPOSÉ DES MOTIFS

Le gouvernement soumet aujourd'hui à votre approbation la Convention entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion et la fraude fiscales en matière d'impôts sur le revenu, signée à Bruxelles le 31 mai 2006 (la «Convention»).

Vous trouverez ci-dessous un examen des dispositions techniques de cette Convention précédé d'une évocation du contexte général qui a entouré la conclusion de la Convention et du contexte juridique européen dans lequel elle s'inscrit.

A. Contexte général

La Belgique est liée au Maroc par une convention préventive de la double imposition en matière d'impôts sur les revenus signée le 4 mai 1972 (la «Convention de 1972»).

La renégociation de la Convention de 1972 a été entamée à la demande de la Belgique. Les objectifs de la Belgique étaient de réduire l'imposition des dividendes de participations importantes, des intérêts bancaires et de certaines redevances dans l'État de la source et de prendre en considération les modifications apportées depuis 1972 au Modèle OCDE de convention fiscale, à la politique conventionnelle des deux pays ainsi qu'à leur législation fiscale.

Il n'a pas été possible de réduire l'imposition à la source en ce qui concerne les redevances. L'article 12 a, au contraire, élargi la définition des redevances pour l'application de cette disposition. Désormais, l'assistance technique et les prestations de service et de personnel exécutées sur le territoire de l'État de la source peuvent y être imposées même en l'absence d'établissement stable. La perception d'une retenue à la source de 10 % au Maroc ne portera toutefois pas préjudice aux entreprises belges. En effet, contrairement à la Convention de 1972, la Belgique élimine désormais la double imposition de ces revenus (ces revenus, qui sont des bénéfices ou des profits suivant le droit interne belge, sont exemptés d'impôt belge conformément à l'article 23 de la Convention).

En ce qui concerne les dividendes et les intérêts, la Convention ne réduit pas considérablement l'imposition à la source par rapport à la législation marocaine. On notera, cependant, que les dividendes payés à une société qui détient directement au moins 25 % du capital de la société qui paye les dividendes sont

de dividenden betaalt voortaan onderworpen zijn aan een bronbelasting van 6,5 % (in plaats van 10 % zoals bepaald in de Marokkaanse wetgeving en in de Overeenkomst van 1972).

De Overeenkomst heeft voornamelijk tot doel om tot een zo evenwichtig mogelijke regeling voor dubbele belasting te komen en om de samenwerking tussen de belastingadministraties van beide landen uit te breiden. Ze kan dus bijdragen tot de ontwikkeling van de economische betrekkingen tussen België en Marokko.

B. Europese juridische context

Artikel 293 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap nodigt de lidstaten uitdrukkelijk uit onderling onderhandelingen aan te vatten om dubbele belasting binnen de Europese Gemeenschap af te schaffen. Inzake de relaties met derde Staten, stipt het Verdrag niets aan. Door geen enkele uitdrukkelijke bevoegdheid te geven aan de Europese Commissie om in naam van de lidstaten verdragen te sluiten inzake directe belastingen, laat het dientengevolge de volledige vrijheid aan de lidstaten om dubbele belasting met derde Staten te vermijden. Ingevolge verschillende arresten van het Europese Hof van Justitie is het echter toegestaan dat de Unie, onder bepaalde voorwaarden, akkoorden kan sluiten met derde Staten binnen de gehele reikwijdte van de doelstellingen, bepaald in het eerste deel van het Verdrag (artikel 1 tot 7c). Hiertoe moet de te onderhandelen materie het voorwerp zijn van gemeenschappelijke voorschriften binnen de Unie en moet het te onderhandelen akkoord betrekking hebben op deze voorschriften. Tot nu toe heeft de Commissie geen enkel initiatief genomen om gemachtigd te worden met derde Staten te onderhandelen over dubbelbelastingverdragen.

Bovendien hebben de lidstaten hun bevoegdheden inzake directe belastingen behouden, zelfs indien de Europese Gemeenschap in principe over samenlopende bevoegdheid beschikt krachtens artikel 94 van het Verdrag. De Raad stelt inderdaad met eenparigheid van stemmen richtlijnen vast voor het nader tot elkaar brengen van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten die rechtstreeks van invloed zijn op de instelling of de werking van de gemeenschappelijke markt. Tot nu toe werd deze samenlopende bevoegdheid slechts op zeer beperkte wijze toegepast. De richt-lijnen, bepaald door de Raad, hebben enkel betrekking op de verrichtingen tussen inwoners van verschillende lidstaten; de betrekkingen tussen lidstaten en derde Staten worden niet of nauwelijks beoogd.

In 2004 heeft de Raad van de Europese Unie een beslissing aangenomen met betrekking tot het ondertekenen en het afsluiten van een akkoord tussen de Europese Gemeenschap en Andorra, Liechtenstein,

désormais soumis à une retenue à la source de 6,5 % (au lieu de 10 % en vertu de la législation marocaine et de la Convention de 1972).

La Convention vise essentiellement à régler le plus harmonieusement possible la double imposition et à développer la coopération entre les administrations fiscales des deux pays. Elle est dès lors de nature à promouvoir le développement des relations économiques entre la Belgique et le Maroc.

B. Contexte juridique européen

L'article 293 du Traité instituant la Communauté européenne invite expressément les États membres à entamer des négociations entre eux en vue d'éliminer la double imposition à l'intérieur de la Communauté européenne. En ce qui concerne les relations avec les États tiers, le Traité ne stipule rien en la matière. Ne donnant aucune compétence expresse à la Commission européenne pour conclure des traités au nom des États membres en matière d'impôts directs, il laisse dès lors toute latitude à ces derniers d'éliminer la double imposition avec les États tiers. Suite à divers arrêts de la Cour de Justice européenne, il est toutefois admis que l'Union peut, suivant certaines conditions, conclure des accords avec des États tiers dans toute l'étendue des objectifs définis dans la première partie du Traité (article 1 à 7c). Pour ce faire, il faut que la matière à négocier fasse l'objet de règles communes à l'intérieur de l'Union et que ces règles soient affectées par l'accord à négocier. À l'heure actuelle, la Commission n'a pris aucune initiative visant à être autorisée à négocier des conventions préventives de la double imposition avec les États tiers.

Par ailleurs, les États membres ont conservé leurs compétences à l'égard des impôts directs, même si la Communauté européenne dispose d'une compétence concurrente de principe en vertu de l'article 94 du Traité. Le Conseil, statuant à l'unanimité, arrête, en effet, des directives pour le rapprochement des dispositions législatives, réglementaires et administratives des États membres qui ont une incidence directe sur l'établissement ou le fonctionnement du marché commun. Jusqu'à présent, cette compétence concurrente n'a été mise en œuvre que de manière très limitée. Les directives arrêtées par le Conseil n'intéressent que les opérations entre résidents d'États membres différents, les relations entre États membres et États tiers ne sont que très peu ou pas concernées.

En 2004, le Conseil de l'Union européenne a adopté une décision relative à la signature et à la conclusion d'un accord entre la Communauté européenne et Andorre, le Liechtenstein, Monaco, Saint-Marin et la

Monaco, San Marino en Zwitserland, dat voorziet in maatregelen van gelijke strekking als die waarin wordt voorzien door richtlijn 2003/48/EG van de Raad betreffende belastingheffing op inkomsten uit spaargelden in de vorm van rentebetaling. Vemits Marokko op grond van dubbelbelastingverdragen in staat is om op verzoek inlichtingen uit te wisselen, werd nooit overwogen om met dat land een soortgelijk akkoord af te sluiten. In dit verband wordt trouwens opgemerkt dat de Overeenkomst en de belastingheffing op inkomsten uit spaargelden een verschillende draagwijdte en verschillende doelstellingen hebben, en dus niet onverenigbaar kunnen zijn.

In de huidige Europese juridische context is de bevoegdheid van België derhalve volledig blijven bestaan wanneer het gaat om het sluiten van een overeenkomst tot het vermijden van dubbele belasting met Marokko.

C. Technische bepalingen

Bij de onderhandelingen werd rekening gehouden met het OESO-model van belastingverdrag inzake inkomen en vermogen van januari 2003 (het «OESO-model»), met de Modelovereenkomst van de Verenigde Naties inzake dubbele belasting tussen ontwikkelde landen en ontwikkelingslanden (het «VN-model») alsmede met de belastingverdragen die recentelijk door de twee landen werden afgesloten.

De bepalingen van de Overeenkomst die afwijken van het OESO-model en/of van de Overeenkomst van 1972 worden hierna beknopt besproken.

Artikel 1 (Personen op wie de Overeenkomst van toepassing is) en artikel 2 (Belastingen waarop de Overeenkomst van toepassing is)

Deze artikelen stemmen overeen met het OESO-model. Artikel 2, paragraaf 3 bevat een bijwerking van de door de Overeenkomst beoogde inkomstenbelastingen die bestaan op het tijdstip van ondertekening van de Overeenkomst.

Artikel 3 (Algemene bepalingen)

Dit artikel stemt grotendeels overeen met het OESO-model. De uitdrukking «onderneming» wordt er evenwel niet in omschreven, evenmin als de uitdrukkingen «werkzaamheden» en «bedrijf». Die definities zijn evenwel niet nodig want, in tegenstelling tot het OESO-model, bevat de Overeenkomst een artikel 14 (Zelfstandige beroepen). De belastingheffing van inkomsten uit zelfstandige beroepen wordt door die bepaling geregeld en niet door artikel 7 (Ondernemingswinst).

Suisse prévoyant des mesures équivalentes à celles prévues dans la Directive n° 2003/48/CE du Conseil en matière de fiscalité des revenus de l'épargne sous forme de paiements d'intérêts. Des négociations en vue de conclure un accord similaire n'ont jamais été envisagées avec le Maroc puisque le Maroc est en mesure d'échanger des renseignements sur demande en vertu des conventions préventives de la double imposition. À cet égard, on notera, d'ailleurs, que la Convention et la fiscalité des revenus de l'épargne ont des portées et des objectifs différents et ne sauraient donc pas être contradictoires.

Dans le contexte juridique européen actuel, la compétence de la Belgique est, dès lors, demeurée entière lorsqu'il s'agit de conclure une convention préventive de la double imposition avec le Maroc.

C. Dispositions techniques

Les négociations ont pris en considération le Modèle OCDE de Convention fiscale concernant le revenu et la fortune de janvier 2003 (le «Modèle OCDE»), le Modèle de Convention des Nations unies concernant les doubles impositions entre pays développés et pays en développement (le «Modèle ONU») ainsi que les conventions fiscales récentes conclues par les deux pays.

On trouvera, ci-après, une brève analyse des dispositions de la Convention qui s'écarterent du Modèle OCDE et/ou de la Convention de 1972.

Article 1er (Personnes visées) et article 2 (Impôts visés)

Ces articles sont conformes au Modèle OCDE. L'article 2, paragraphe 3 actualise les impôts sur les revenus visés par la Convention qui existent au moment de sa signature.

Article 3 (Définitions générales)

Cet article est largement conforme au Modèle OCDE. Il ne définit, toutefois, pas le terme «entreprise» ni les termes «activités» et «affaires». Ces définitions ne sont pas nécessaires car, contrairement au Modèle OCDE, la Convention comporte un article 14 (Professions indépendantes). C'est cette disposition qui règle l'imposition des revenus de professions indépendantes et non l'article 7 (Bénéfices d'entreprises).

Artikel 4 (Inwoner)

Artikel 4 stemt overeen met het OESO-model.

Artikel 5 (Vaste inrichting)

Paragraaf 1 stemt overeen met het OESO-model.

Paragraaf 2 bevat een niet limitatieve lijst met voorbeelden waarvan *a priori* kan gezegd worden dat ze een vaste inrichting zijn. De Overeenkomst voegt drie voorbeelden toe aan de lijst van het OESO-model :

— een plaats waar onderzoek naar natuurlijke rijkdommen wordt verricht: het onderzoek naar natuurlijke rijkdommen dat een onderneming voor eigen rekening verricht, vormt gewoonlijk een voorbereidende werkzaamheid zoals bedoeld in paragraaf 4, *e*) van artikel 5, behalve wanneer die onderzoekswerkzaamheid de enige werkzaamheid of de voornaamste werkzaamheid van die onderneming is; het feit dat de Overeenkomst uitdrukkelijk elke plaats beoogt waar onderzoek naar natuurlijke rijkdommen wordt verricht, verandert niets aan deze uiteenzetting;

— een verkooppunt, dit wil zeggen een ruimte of een automaat met behulp waarvan de onderneming koopwaar verkoopt;

— een opslagplaats, ter beschikking gesteld van een persoon voor het opslaan van andermans goederen, dit wil zeggen een ruimte waarin een onderneming (bijvoorbeeld een transportondernemer of een douaneagent) de goederen van zijn klanten opslaat.

Paragraaf 3 volgt het OESO-model. Hij bepaalt dat :

— de plaats van uitvoering van een bouwwerk, van constructiewerkzaamheden of van werkzaamheden van toezicht daarop slechts een vaste inrichting is indien de duur van dat bouwwerk of van die werkzaamheden 6 maanden overschrijdt (in plaats van 12 maanden zoals in het OESO-model);

— het verstrekken van diensten, van welke aard ook, zonder behulp van een vaste bedrijfsinrichting maar door middel van werknemers of andere personeelsleden die daarvoor werden aangeworven, slechts een vaste inrichting is indien, voor hetzelfde project of voor een verbonden project, het verstrekken van diensten aanleiding geeft tot het uitoefenen van een werkzaamheid op het grondgebied van de betrokken Staat gedurende meer dan 75 dagen binnen enig tijdvak van twaalf maanden. Voor de berekening van de 75 dagen worden de dagen in aanmerking genomen tijdens dewelke de werkzaamheid effectief werd uitgeoefend, dit wil zeggen de normale werkdagen van het personeelslid of van de personeelsleden die

Article 4 (Résident)

L'article 4 est conforme au Modèle OCDE.

Article 5 (Établissement stable)

Le *paragraphe 1* est conforme au Modèle OCDE.

Le *paragraphe 2* contient une liste non limitative d'exemples qui peuvent être chacun considérés comme constituant *a priori* un établissement stable. La Convention ajoute trois exemples à la liste du Modèle OCDE :

— un lieu d'exploration de ressources naturelles : l'exploration de ressources naturelles qu'une entreprise réalise pour son propre compte constitue, normalement, une activité préparatoire visée au paragraphe 4, *e*) de l'article 5 sauf si cette activité de prospection constitue la seule activité ou l'activité principale de cette entreprise; le fait que la Convention vise expressément tout lieu d'exploration de ressources naturelles ne modifie pas cette analyse;

— un point de vente, c'est-à-dire un local ou un distributeur automatique par l'intermédiaire duquel l'entreprise vend des marchandises;

— un entrepôt mis à la disposition d'une personne pour stocker les marchandises d'autrui, c'est-à-dire un local par l'intermédiaire duquel une entreprise (par exemple, un transporteur ou un commissionnaire en douane) stocke les marchandises de ses clients.

Le *paragraphe 3* s'inspire du Modèle ONU. Il prévoit que :

— Un chantier de construction, de montage ou des activités de surveillance s'y exerçant ne constituent un établissement stable que si ce chantier ou ces activités ont une durée supérieure à 6 mois (au lieu de 12 mois dans le Modèle OCDE).

— La fourniture de services, de quelque nature que ce soit, sans l'intermédiaire d'une installation fixe d'affaires mais par l'intermédiaire de salariés ou d'autre personnel engagé à cette fin, ne constitue un établissement stable que si, pour un même projet ou un projet connexe, la fourniture de services donne lieu à l'exercice d'une activité sur le territoire de l'État concerné pendant plus de 75 jours au cours d'une période quelconque de 12 mois. Pour calculer les 75 jours, on prend en considération les jours durant lesquels l'activité est effectivement exercée, c'est-à-dire les jours normaux de travail du ou des membres du personnel affecté à cette tâche. Les termes « autre personnel » vise notamment les sous-traitants qui

voor die taak aangewezen zijn. Met de uitdrukking « andere personeelsleden » worden in het bijzonder de onderaannemers bedoeld die van de onderneming nauwgezette instructies krijgen met betrekking tot de wijze waarop de diensten verstrekt moeten worden. De verwijzing naar een « verbonden project » is bedoeld voor de gevallen waarin de diensten verstrekt worden in het kader van afzonderlijke projecten die door de onderneming worden uitgevoerd maar waarin identieke of soortgelijke diensten worden verstrekt in het kader van contracten die met diezelfde onderneming of met afhankelijke ondernemingen werden afgesloten. Twee ondernemingen worden beschouwd als zijnde afhankelijk wanneer de ene onderneming onmiddellijk of middellijk deelneemt aan de leiding van, aan het toezicht op, dan wel in het kapitaal van de andere onderneming of wanneer dezelfde personen onmiddellijk of middellijk deelnemen aan de leiding van, aan het toezicht op, dan wel in het kapitaal van beide ondernemingen. Het geven van fiscaal advies en de opleiding van personeel op financieel terrein voor eenzelfde klant zijn bijvoorbeeld geen verbonden projecten vermits het hier gaat om diensten van verschillende aard. Evenzo is het opleiden van personeel op financieel terrein voor drie verschillende klanten die geen afhankelijke ondernemingen zijn evenmin een verbonden project.

Paragraaf 4 stemt overeen met het OESO-model.

Paragraaf 5 stemt overeen met het VN-model. Door de bepalingen van deze paragraaf kan een « afhankelijk vertegenwoordiger » (dit wil zeggen een al dan niet bezoldigd persoon die geen onafhankelijke vertegenwoordiger is zoals bedoeld in paragraaf 7) die geen machtiging bezit om overeenkomsten af te sluiten die bindend zijn voor de onderneming, beschouwd worden als zijnde een vaste inrichting voor de onderneming wanneer die vertegenwoordiger in de Staat waar hij zijn werkzaamheden uitoefent gewoonlijk beschikt over een voorraad van goederen waaruit hij bestellingen uitvoert aan klanten van de onderneming. Normaal gezien wordt dergelijke werkzaamheid niet aanzien als vaste inrichting omdat het een hulpwerkzaamheid is en geen essentieel en aanzienlijk deel is van de werkzaamheden van de onderneming in haar geheel. De aan dergelijke vaste inrichting toe te rekenen winst is over het algemeen miniem.

Paragraaf 6 stemt overeen met het VN-model en handelt over verzekeringsondernemingen (met uitzondering van herverzekeringen). Op grond van die paragraaf is een « afhankelijk vertegenwoordiger » (dit wil zeggen een al dan niet bezoldigd persoon die geen onafhankelijke vertegenwoordiger is zoals bedoeld in paragraaf 7) die geen machtiging bezit om overeenkomsten af te sluiten die bindend zijn voor de verzekeringsonderneming, een vaste inrichting voor die onderneming wanneer die vertegenwoordiger op het grondgebied van een overeenkomstsluitende Staat

reçoivent des instructions précises de l'entreprise concernant les modalités de fourniture des services. La référence à « un projet connexe » couvre les cas où les services sont prestés dans le cadre de projets séparés exécutés par l'entreprise mais où des services de nature identique ou similaire sont fournis dans le cadre de contrats conclus avec la même entreprise ou des entreprises associées. On considère que deux entreprises sont associées lorsqu'une entreprise participe directement ou indirectement à la direction, au contrôle ou au capital de l'autre entreprise ou lorsque les mêmes personnes participent directement ou indirectement à la direction, au contrôle ou au capital des deux entreprises. Par exemple, la fourniture de conseils fiscaux et la formation du personnel dans le domaine financier pour un même client ne sont pas des projets connexes puisqu'il s'agit de services de nature différente. De même, la formation de personnel dans le domaine financier pour trois clients différents qui ne sont pas des entreprises associées ne sont pas des projets connexes.

Le paragraphe 4 est conforme au Modèle OCDE.

Le paragraphe 5 est conforme au Modèle ONU. Il permet de considérer qu'un « agent dépendant » (c'est-à-dire une personne, salariée ou non, qui n'est pas un agent indépendant visé au paragraphe 7) qui ne dispose pas de pouvoirs lui permettant de conclure des contrats qui engagent l'entreprise constitue un établissement stable pour l'entreprise lorsque cet agent dispose habituellement dans l'État où il exerce son activité d'un stock sur lequel il prélève des marchandises afin de les livrer aux clients de l'entreprise. Normalement, une telle activité ne donne pas lieu à un établissement stable car elle constitue une activité auxiliaire et non une part essentielle et notable des activités de l'ensemble de l'entreprise. Les bénéfices imputables à un tel établissement stable sont généralement minimes.

Le paragraphe 6 est conforme au Modèle ONU et concerne les entreprises d'assurance (à l'exception de la réassurance). En vertu de ce paragraphe, un « agent dépendant » (c'est-à-dire une personne, salariée ou non, qui n'est pas un agent indépendant visé au paragraphe 7) qui ne dispose pas de pouvoirs lui permettant de conclure des contrats qui engagent l'entreprise d'assurance constitue un établissement stable pour celle-ci lorsque cet agent collecte des primes sur le territoire d'un État contractant ou y assure des risques pour le compte de l'entreprise. Cette

premies int of risico's verzekert voor rekening van de onderneming. Door deze bepaling kan er van uitgegaan worden dat er sprake is van een vaste inrichting wanneer de verzekeringsonderneming noch over een «afhankelijk vertegenwoordiger» (paragraaf 5) noch over een vaste bedrijfsinrichting (paragraaf 1) beschikt met behulp waarvan zij haar activiteit uitoefent. Zelfs wanneer een vertegenwoordiger die inwoner is van de andere overeenkomstsluitende Staat slechts over een beperkte machtiging beschikt en zijn werkzaamheid uitoefent vanuit zijn woonplaats, kan de verzekeringsonderneming in feite echter gewoonlijk beschikken over een ruimte in de woning van die vertegenwoordiger met behulp waarvan zij een essentiële activiteit uitoefent. Zelfs bij ontstentenis van die paragraaf zou die onderneming normaal eveneens een vaste inrichting hebben.

Paragraaf 7 stemt overeen met het VN-model. De eerste zin van die paragraaf her-neemt paragraaf 6 van het OESO-model met betrekking tot «onafhankelijke vertegenwoordigers». De toevoeging van de tweede zin heeft in principe een beperkte draagwijdte. Indien een vertegenwoordiger zou werken in de hoedanigheid van onafhankelijk vertegenwoordiger voor één enkele onderneming zou hij die hoedanigheid in principe niet verliezen omwille van deze enkele omstandigheid. Hij zou de hoedanigheid van onafhankelijk vertegenwoordiger enkel verliezen indien vast zou staan dat de handels- en financiële betrekkingen tussen hem en die onderneming zouden afwijken van wat men zou mogen verwachten van betrekkingen tussen onafhankelijke ondernemingen bij een normale transactie.

Paragraaf 8 stemt overeen met het OESO-model.

Artikel 6 (Inkomsten uit onroerende goederen)

De *paragrafen 1 tot 4* stemmen grotendeels overeen met het OESO-model.

Paragraaf 5 beoogt de deelnemingen in een bijzonder soort immobiliënvennootschap. Op grond van het juridisch statuut van dit soort van vennootschappen worden de onroerende goederen die via de vennootschap worden aangehouden, onderverdeeld in afzonderlijke delen waarvan de eigendom of het vruchtgebruik rechtstreeks wordt toegekend aan de vennoten. Elke vennoot wordt beschouwd als zijnde de eigenaar of als zijnde gerechtigd tot het rechtstreeks genot van de goederen die deel uitmaken van het gedeelte dat met zijn deelneming overeenstemt. In dergelijke gevallen belast de overeenkomstsluitende Staat waar de onroerende goederen gelegen zijn de inkomsten die de vennoten verkrijgen uit het genot dat ze van die onroerende goederen hebben.

disposition permet de considérer qu'il existe un établissement stable dans des situations où l'entreprise d'assurance ne dispose ni d'un «agent dépendant» (paragraphe 5) ni d'une installation fixe d'affaires (paragraphe 1) par l'intermédiaire desquels elle exerce son activité. En pratique, toutefois, même lorsqu'un agent qui est un résident de l'autre État contractant ne dispose que de pouvoirs limités et exerce son activité au départ de son domicile, l'entreprise d'assurance a, généralement, à sa disposition un local au domicile de cet agent par l'intermédiaire duquel elle exerce une activité essentielle. Même en l'absence de ce paragraphe, cette entreprise aurait donc normalement également un établissement stable.

Le *paragraphe 7* est conforme au Modèle ONU. La première phrase de ce paragraphe reprend le paragraphe 6 du Modèle OCDE relatif aux «agents indépendants». L'ajout de la seconde phrase a, en principe, une portée limitée. Si un agent travaillait en tant qu'agent jouissant d'un statut d'indépendant pour une seule entreprise, il ne perdrait en principe pas son statut indépendant en raison de cette seule circonstance. Il ne perdrait son statut indépendant que s'il était établi que les relations commerciales et financières entre lui et cette entreprise étaient différentes de ce qu'on attendrait des relations entre entreprises indépendantes dans une opération normale.

Le *paragraphe 8* est conforme au Modèle OCDE.

Article 6 (Revenus immobiliers)

Les *paragaphes 1 à 4* sont largement conformes au Modèle OCDE.

Le *paragraphe 5* vise les participations dans un type particulier de sociétés immobilières. En vertu du régime juridique de ce type de sociétés, les biens immobiliers détenus par l'intermédiaire de la société sont divisés en fractions qui sont directement attribuées en propriété ou en jouissance aux associés. Chaque associé est considéré comme étant le propriétaire ou comme ayant directement la jouissance des biens qui font partie du lot qui correspond à sa participation. En pareil cas l'État contractant où les biens immobiliers sont situés impose les revenus que les associés tirent de leur droit de jouissance.

Artikel 7 (Ondernemingswinst)

De paragrafen 1 en 2 alsmede de paragrafen 4 tot 7 stemmen overeen met het OESO-model.

De eerste zin van paragraaf 3 herneemt de tekst van paragraaf 3 van het OESO-model die stelt dat de principes van de onafhankelijke onderneming en van de vrije concurrentie *a priori* ook moeten toegepast worden voor het vaststellen van de aftrekbare uitgaven van een vaste inrichting. Voor het overige herneemt de paragraaf de aanvulling van het VN-model, die in de tekst van de Overeenkomst zelf verduidelijkt voor welke uitgaven die principes niet van toepassing zijn wegens het feit dat de onderneming één eenheid is (meer bepaald voor wat het betalen van interest of royalty's betreft). Behalve voor hetgeen betreffende de diensten is opgenomen in de paragrafen 17.5 en 17.6 van de OESO-commentaar bij artikel 7, wordt er door deze aanvulling niets veranderd aan de OESO-regels die op grond van de eerste zin van die paragraaf 3 van toepassing zijn.

Artikel 8 (Zeevaart en luchtvaart)

De paragrafen 1 tot 3 stemmen overeen met het OESO-model.

Paragraaf 4 bepaalt uitdrukkelijk dat de bepalingen van artikel 8 (belastingheffing in de overeenkomstsluitende Staat waar de plaats van de werkelijke leiding van de onderneming zich bevindt) niet alleen van toepassing is op de winst uit de exploitatie in internationaal verkeer, maar eveneens op winst die de onderneming behaalt uit het gebruik en uit de verhuring van laadkisten indien die activiteiten bijkomend zijn ten opzichte van de exploitatie door die onderneming van schepen of luchtvaartuigen in internationaal verkeer. Bij ontstentenis van paragraaf 4 zouden diezelfde regels eveneens van toepassing zijn op grond van paragraaf 1, en dit overeenkomstig de OESO-commentaar bij artikel 8.

Artikel 9 (Afhankelijke ondernemingen)

De paragrafen 1 en 2 van artikel 9 stemmen overeen met het OESO-model. Zij regelen het vermijden van de dubbele economische belasting die zich voordoet wanneer een overeenkomstsluitende Staat een winstbedrag van een onderneming A herzielt en belast terwijl de andere overeenkomstsluitende Staat een afhankelijke onderneming B reeds belast heeft op datzelfde winstbedrag. Paragraaf 2 verplicht de andere overeenkomstsluitende Staat zijn eigen belasting te verminderen en de dubbele belasting weg te werken, en dit in de mate waarin de door Staat A verrichte herziening gerechtvaardigd is wat het principe en het bedrag betreft.

Article 7 (Bénéfices des entreprises)

Les paragraphes 1 et 2 ainsi que les paragraphes 4 à 7 sont conformes au Modèle OCDE.

La première phrase du paragraphe 3 reprend le texte du paragraphe 3 du Modèle OCDE qui précise que les principes de l'entreprise distincte et de la pleine concurrence doivent *a priori* également s'appliquer pour déterminer les dépenses déductibles d'un établissement stable. Le reste du paragraphe reprend l'ajout du Modèle ONU qui précise dans le texte même de la Convention les dépenses pour lesquelles ces principes ne sont pas applicables en raison de l'unicité de fait de l'entreprise (notamment, en ce qui concerne les paiements d'intérêts ou de redevances). Sauf pour ce qui figure sous les paragraphes 17.5 et 17.6 des commentaires OCDE sur l'article 7 en ce qui concerne les services, cet ajout ne modifie pas les règles OCDE applicables sur la base de la première phrase de ce paragraphe 3.

Article 8 (Navigation maritime et aérienne)

Les paragraphes 1 à 3 sont conformes au Modèle OCDE.

Le paragraphe 4 prévoit expressément que les dispositions de l'article 8 (imposition dans l'État contractant où se trouve le siège de direction effective de l'entreprise) s'appliquent également aux bénéfices résultant pour une entreprise de l'usage de conteneurs en dehors de l'exploitation en trafic international et de la location de conteneurs, lorsque ces activités sont accessoires par rapport à l'exploitation en trafic international par cette entreprise de navires ou d'aéronefs. En l'absence de paragraphe 4, ces mêmes règles seraient également applicables en vertu du paragraphe 1, ce conformément aux commentaires OCDE sur l'article 8.

Article 9 (Entreprises associées)

Les paragraphes 1 et 2 de l'article 9 sont conformes au Modèle OCDE. Ils règlent l'élimination de la double imposition économique qui résulte du redressement et de l'imposition d'un montant de bénéfices d'une entreprise A par un État contractant alors que l'autre État contractant a déjà imposé une entreprise associée B sur ce même montant de bénéfices. Le paragraphe 2 oblige l'autre État contractant de réduire, dans la mesure où le redressement par l'État A est justifié au niveau des principes et du montant, sa propre imposition et de supprimer la double imposition.

Paragraaf 3 belet de overeenkomstsluitende Staat die de afhankelijke onderneming B belast heeft om toepassing te maken van paragraaf 2 wanneer er ingevolge een gerechtelijke of administratieve beslissing boetes wegens fraude, zware fout of opzettelijk verzuim worden opgelegd aan onderneming A of aan onderneming B ten gevolge van een handeling die heeft geleid tot de herziening van de winst van onderneming A. De bedoelde inbreuken zijn die welke zijn begaan met frauduleus oogmerk of met de bedoeling schade te berokkenen. Wat België betreft zijn de boetes die België of Marokko er moeten van weerhouden om een op paragraaf 2 gebaseerde correlatieve aanpassing door te voeren de strafrechtelijke sancties van Afdeling II van Hoofdstuk X van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen.

Er wordt opgemerkt dat geen enkele bepaling van paragraaf 2 of 3 een overeenkomstsluitende Staat belet om een correlatieve aanpassing door te voeren buiten het door die bepalingen vastgelegde kader wanneer dergelijke aanpassing is toegestaan door zijn intern recht.

Artikel 10 (Dividenden)

Paragraaf 1

Paragraaf 1 stemt overeen met het OESO-model en bepaalt dat dividenden mogen worden belast in de woonstaat van de genietster.

Paragraaf 2

Net zoals het OESO-model kent paragraaf 2 een beperkt recht tot belastingheffing toe aan de bronstaat van de dividenden. De grenswaarden zijn als volgt bepaald:

— 6,5 % van het brutobedrag van de dividenden indien de uiteindelijk gerechtigde tot de dividenden onmiddellijk ten minste 25 % bezit van het kapitaal van de vennootschap die de dividenden betaalt;

— 10 % van het brutobedrag van de dividenden in alle andere gevallen.

Paragraaf 3

Paragraaf 3 geeft een ruime definitie van de uitdrukking «dividenden». De definitie omvat elk inkomen dat door de wetgeving van de bronstaat aan dezelfde fiscale behandeling onderworpen wordt als een inkomen uit aandelen.

Le *paragraphe 3* empêche l'État contractant qui a imposé l'entreprise associée B d'appliquer le paragraphe 2 lorsqu'une décision judiciaire ou administrative soumet l'entreprise A ou l'entreprise B à des pénalités pour fraude, faute lourde ou omission volontaire en raison d'une action ayant mené au redressement des bénéfices de l'entreprise A. Les infractions qui sont visées sont des infractions commises avec une intention frauduleuse ou à dessein de nuire. En ce qui concerne la Belgique, les pénalités qui empêcheront la Belgique ou le Maroc de procéder à l'ajustement corrélatif sur la base du paragraphe 2 sont les sanctions pénales de la section II du Chapitre X du Code des impôts sur les revenus.

On notera qu'aucune disposition des paragraphes 2 ou 3 n'empêche un État contractant d'effectuer un ajustement corrélatif, en dehors du cadre fixé par ces dispositions, lorsqu'un tel ajustement est autorisé par son droit interne.

Article 10 (Dividendes)

Paragraphe 1

Le paragraphe 1 est conforme au Modèle OCDE et prévoit que les dividendes sont imposables dans l'État de résidence du bénéficiaire.

Paragraphe 2

Tout comme le Modèle OCDE, le paragraphe 2 réserve un droit d'imposition limité à l'État de la source des dividendes. Il prévoit les limites suivantes:

— 6,5 % du montant brut des dividendes si le bénéficiaire effectif des dividendes détient directement au moins 25 % du capital de la société qui paie les dividendes;

— 10 % du montant brut des dividendes, dans tous les autres cas.

Paragraphe 3

Le paragraphe 3 définit le terme «dividendes» de manière large. La définition couvre tout revenu qui est soumis au même traitement fiscal qu'un revenu d'actions par la législation de l'État de la source.

Wat België betreft slaat de uitdrukking «dividenden» op de inkomsten die zijn omschreven in artikel 18 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992, met inbegrip van de interest van voorschotten die is beoogd in lid 1, 4° en in lid 2 van dat artikel.

De paragrafen 4 en 5 stemmen overeen met het OESO-model.

Paragraaf 6

Paragraaf 6 staat Marokko toe om de «branch profits tax» toe te passen op vaste inrichtingen van Belgische ondernemingen. De «branch profits tax» werd ingevoerd door de Marokkaanse financiewet van 2001 en is van toepassing op de door een vaste inrichting gerealiseerde winst die ter beschikking wordt gesteld van de Belgische onderneming (met inbegrip van de winst die ter beschikking wordt gesteld in de vorm van leningen). De Marokkaanse belasting wordt evenwel verminderd tot 6,5 % van het netto-bedrag van de aldus overgemaakte bedragen.

Artikel 11 (Interest)

Artikel 11 stemt grotendeels overeen met het OESO-model. Net als het OESO-model staat het aan de bronstaat toe om belasting te heffen van interest tegen een maximum-tarief van 10 % van hun bruto-bedrag.

Paragraaf 3 wijkt evenwel af van de bepalingen van het OESO-model en voorziet in een vrijstelling in de bronstaat voor :

— interest betaald aan de andere overeenkomstsluitende Staat of aan een staatkundig onderdeel of een plaatselijke gemeenschap daarvan of aan de Centrale Bank van die andere Staat;

— interest betaald uit hoofde van een concessionele lening of een concessioneel krediet: het betreft leningen die worden toegestaan onder gunstiger voorwaarden dan commerciële leningen (lagere rentetarieven en een langere respijttermijn en looptijd);

— interest betaald uit hoofde van een lening, een krediet of enige andere schuldvordering onder staatswaarborg;

— interest betaald uit hoofde van een uitvoerkrediet dat overheidssteun geniet: het gaat meer bepaald om kredieten die financiële steun krijgen na advies van het Comité «Finexpo» en/of toegestaan zijn door «Creditexport» en/of verzekerd zijn door de Nationale Delcrederedienst.

Deze verscheidene soorten interest worden over het algemeen gekenmerkt door een tussenkomst van overheidsinstanties op een of ander niveau en door

En ce qui concerne la Belgique, le terme «dividendes» vise les revenus définis à l'article 18 du Code des impôts sur les revenus 1992, y compris les intérêts des avances visées à l'alinéa 1, 4° et à l'alinéa 2 de cet article.

Les paragraphes 4 et 5 sont conformes au Modèle OCDE.

Paragraphe 6

Le paragraphe 6 permet au Maroc d'appliquer aux établissements stables d'entreprises belges la «branch profits tax» créée par la Loi de finance marocaine de 2001. Cette taxe s'applique aux bénéfices réalisés par un établissement stable qui sont mis à la disposition de l'entreprise belge (y compris ceux mis à sa disposition sous la forme de prêts). L'impôt marocain est, toutefois, réduit à 6,5 % du montant net des sommes ainsi transférées.

Article 11 (Intérêts)

L'article 11 est largement conforme au Modèle OCDE. Comme le Modèle OCDE, il permet à l'État de la source d'imposer les intérêts au taux maximum de 10 % de leur montant brut.

Le *paragraphe 3* s'écarte, toutefois, des dispositions du Modèle OCDE et prévoit une exemption dans l'État de la source pour :

— les intérêts payés à l'autre État contractant ou à une de ses subdivisions politiques ou collectivités locales ou à la Banque Centrale de cet autre État;

— les intérêts payés en raison d'un prêt ou d'un crédit concessionnel: il s'agit de prêts assortis de conditions plus favorables que les prêts commerciaux (taux d'intérêt plus bas et période de grâce et échéance plus longues);

— les intérêts payés en raison d'un prêt, d'un crédit ou de toute autre créance bénéficiant d'une garantie publique;

— les intérêts payés en raison d'un crédit à l'exportation bénéficiant d'un soutien public: il s'agit, notamment, des crédits qui bénéficient d'un soutien financier après avis du Comité «Finexpo» et/ou qui sont accordés par «Creditexport» et/ou qui sont assurés par l'Office National Dueroire.

Ces diverses catégories d'intérêts se caractérisent, d'une manière générale, par une intervention des instances publiques à un niveau ou à un autre et par

gunstiger voorwaarden dan die waarin is voorzien bij commerciële leningen. Interest betaald uit hoofde van een lening kan dus onder meerdere categorieën vallen.

Artikel 12 (Royalty's)

Paragraaf 2 staat aan de bronstaat toe om belasting te heffen van royalty's tegen het maximumtarief van 10 % van hun brutobedrag.

Paragraaf 3 die het begrip «royalty's» definieert voor de toepassing van artikel 12, verstaat onder die definitie ook :

— vergoedingen betaald voor het gebruik van, of voor het recht van gebruik van een nijverheids-, handels-, landbouw- of wetenschappelijke uitrusting. In 1992 werden die vergoedingen geschrapt uit artikel 12 van het OESO-model maar ze bleven behouden in artikel 12 van het VN-model

— vergoedingen betaald voor het verlenen van technische bijstand en voor het leveren van diensten en van personeel door een onderneming, wanneer die bijstand of die levering geen vaste inrichting uitmaken en voor zover de werkzaamheden van technische bijstand of die levering daadwerkelijk in de bronstaat verricht zijn. De vergoedingen voor het verlenen van technische bijstand of voor het leveren van diensten of van personeel zijn in principe vergoedingen voor het verstreken van diensten zoals bedoeld in artikel 5, paragraaf 3 van de Overeenkomst. Die vergoedingen mogen dus worden toegerekend aan een vaste inrichting en zijn belastbaar op een nettogrondslag indien de voorwaarden van artikel 5, paragraaf 3 vervuld zijn. Het is pas wanneer die voorwaarden niet vervuld zijn dat die vergoedingen belast mogen worden overeenkomstig artikel 12. In beide gevallen zijn die vergoedingen in België vrijgesteld op grond van artikel 23, paragraaf 1, a) (zie verder).

De *paragrafen 4 tot 6* stemmen overeen met het OESO-model.

Artikel 13 (Vermogenswinst)

Artikel 13 stemt grotendeels overeen met het OESO-model.

De bewoordingen van *paragraaf 4* met betrekking tot de belastingheffing van meerwaarden die voortkomen uit de overdracht van aandelen in het kapitaal van vennootschappen die in hoofdzaak immobielvennootschappen zijn, wijken licht af van die van paragraaf 4 van het OESO-model. De draagwijdte van die paragraaf is evenwel niet erg verschillend van die van de OESO-bepaling.

des conditions plus favorables que celles prévues par les prêts commerciaux. Des intérêts payés pour un prêt pourront, dès lors, relever de plusieurs de ces catégories.

Article 12 (Redevances)

Le *paragraphe 2* permet à l'État de la source d'imposer les redevances au taux maximum de 10 % de leur montant brut.

Le *paragraphe 3* qui définit les redevances pour l'application de l'article 12 comprend également dans cette définition :

— Les rémunérations payées pour l'usage ou la concession de l'usage d'un équipement industriel, commercial, agricole ou scientifique. En 1992, ces rémunérations ont été éliminées de l'article 12 du Modèle OCDE mais conservées à l'article 12 du Modèle ONU.

— Les rémunérations payées pour l'assistance technique et les prestations de services et de personnel par une entreprise lorsque cette assistance ou ces prestations ne constituent pas un établissement stable et dans la mesure où elles sont effectivement exercées dans l'État de la source. Les rémunérations pour une assistance technique ou des prestations de services ou de personnel constituent en principe des rémunérations pour la fourniture de services visées à l'article 5, paragraphe 3 de la Convention. Ces rémunérations sont donc imputables à un établissement stable et imposables sur une base nette si les conditions prévues à l'article 5, paragraphe 3 sont remplies. Ce n'est que lorsque ces conditions ne sont pas remplies que ces rémunérations sont imposables conformément à l'article 12. Dans les deux cas, ces rémunérations sont exemptées en Belgique conformément à l'article 23, paragraphe 1, a) (voir *infra*).

Les *paragrapes 4 à 6* sont conforme au Modèle OCDE.

Article 13 (Gains en capital)

L'article 13 est largement conforme au Modèle OCDE.

La rédaction du *paragraphe 4* relatif à l'imposition des plus-values qui résultent de la cession d'actions en capital de sociétés à prépondérance immobilière est légèrement différente de celle du paragraphe 4 du Modèle OCDE. La portée de ce paragraphe n'est, toutefois, pas très différente de celle de la disposition OCDE.

Deze bepaling is van toepassing op meerwaarden die een inwoner van België zou behalen uit de overdracht van aandelen in het kapitaal van een vennootschap (die inwoner is van Marokko, van België of van een derde Staat) wanneer het bedrijfsvermogen van die vennootschap hoofdzakelijk bestaat uit in Marokko gelegen onroerende goederen. Zij stelt Marokko in staat om de betrokken meerwaarden te belasten. Dergelijke belastingheffing is evenwel moeilijk uit te voeren, zelfs wanneer artikel 26 van de Overeenkomst (Uitwisseling van inlichtingen) wordt toegepast.

Het Belgisch intern recht staat slechts in uitzonderlijke omstandigheden toe dat er belasting wordt geheven van dergelijke meerwaarden, die door een inwoner van Marokko zijn verwezenlijkt als diverse inkomsten (zie artikel 90, 1° en 9° en artikel 228, § 2, 9° van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992

Artikel 14 (Zelfstandige beroepen)

Artikel 14 stemt grotendeels overeen met het VN-model. Het laat de bronstaat toe om belasting te heffen van de inkomsten uit een zelfstandig beroep wanneer een natuurlijke persoon die inwoner is van de andere overeenkomstsluitende Staat :

— op het grondgebied van die Staat geregeld over een vaste basis beschikt; dezelfde criteria als die welke werden opgesteld om te bepalen of er sprake is van een vaste inrichting zoals omschreven in artikel 5, paragraaf 1, zijn van toepassing om te bepalen of een inwoner geregeld over een vaste basis beschikt; of

— op het grondgebied van die Staat verblijft gedurende een tijdvak of tijdvakken waarvan de gehele duur ten minste 183 dagen bedraagt binnen enig tijdperk van twaalf maanden dat aanvangt of eindigt in het beschouwde belastingjaar.

Wanneer het zelfstandig beroep wordt uitgeoefend door een vennootschap (bijvoorbeeld een advocaten-vennootschap) zijn de bepalingen van artikel 5 (meer bepaald van paragraaf 3 met betrekking tot diensten) en van artikel 7 van toepassing.

Artikel 15 (Niet-zelfstandige beroepen)

Artikel 15 stemt overeen met het OESO-model.

Artikel 16 (Tantiemes en beloningen voor vennootschapsleiding)

Paragraaf 1 stemt overeen met het OESO-model.

Paragraaf 2 stemt overeen met het VN-model en wijkt af van de regels van artikel 15 (Niet-zelfstandige beroepen). Hij laat de woonstaat van een vennoot-

Cette disposition est applicable aux plus-values qu'un résident de Belgique retirerait de la cession d'actions en capital d'une société (qui est un résident du Maroc, de Belgique ou d'un État tiers) lorsque l'actif de celle-ci consiste principalement en biens immobiliers situés au Maroc. Elle permet au Maroc d'imposer les plus-values en question. Une telle imposition est toutefois difficile à mettre en œuvre même en appliquant l'article 26 de la Convention (Échange de renseignements).

Le droit interne belge ne permet qu'exceptionnellement l'imposition des plus-values de l'espèce réalisées par un résident du Maroc à titre de revenus divers (*cf.* article 90, 1° et 9° et article 228, § 2, 9° du Code des impôts sur les revenus 1992).

Article 14 (Professions indépendantes)

L'article 14 est largement conforme au Modèle ONU. Il permet à l'État de la source d'imposer les revenus d'une profession indépendante lorsqu'un résident, personne physique, de l'autre État contractant :

— dispose de façon habituelle d'une base fixe sur son territoire; les mêmes critères que ceux dégagés pour déterminer s'il existe un établissement stable défini à l'article 5, paragraphe 1 sont applicables pour déterminer si un résident dispose habituellement d'une base fixe; ou

— séjourne sur son territoire durant une ou des périodes dont la durée totale est au moins égale à 183 jours au cours de toute période de 12 mois commençant ou se terminant durant l'année fiscale considérée.

Lorsque la profession indépendante est exercée par une société (par exemple une société d'avocats), ce sont les dispositions de l'article 5 (notamment du paragraphe 3 relatif aux services) et de l'article 7 qui s'appliquent.

Article 15 (Revenus d'emploi)

L'article 15 est conforme au Modèle OCDE.

Article 16 (Tantièmes et rémunérations de dirigeants de sociétés)

Le paragraphe 1 est conforme au Modèle OCDE.

Le paragraphe 2 est conforme au Modèle ONU et déroge aux règles prévues à l'article 15 (Revenus d'emploi). Il permet à l'État de résidence d'une société

schap toe om belasting te heffen van de beloningen welke die vennootschap betaalt aan een persoon met een directiefunctie op hoog niveau die inwoner is van de andere overeenkomstsluitende Staat, en dit ongeacht de Staat (woonstaat van de vennootschap, woonstaat van de loontrekker of derde Staat) waarin die persoon zijn dienstbetrekking uitoefent. De uitdrukking «directiefunctie op hoog niveau» slaat enkel op het zeer beperkte aantal functies waaraan de hoogste verantwoordelijkheid van algemene leiding van de vennootschap verbonden is. Het betreft leden van de raad van bestuur van een vennootschap die de bestuursfuncties op het hoogste niveau waarnemen.

De gebruikelijke bepalingen die België in staat stellen om overeenkomstig de regels van artikel 15 (Niet-zelfstandige beroepen) belasting te heffen van de beloningen die door een in paragraaf 1 bedoelde mandataris of door een vennoot van een vennootschap, niet zijnde een vennootschap op aandelen, zijn ontvangen ter zake van de uitoefening van dagelijkse werkzaamheden, zijn niet opgenomen in artikel 16. De beloningen welke die personen ontvangen (om een andere reden dan voor de uitoefening van hun mandaat) zijn — met uitzondering van de beloningen die zijn verkregen door personen met een leidinggevende functie op hoog niveau en waarop paragraaf 2 van toepassing is — als volgt belastbaar:

— wanneer die personen beschouwd kunnen worden als werknemers van de vennootschap waarvan ze mandataris of vennoot zijn (aanwezigheid van een band van ondergeschiktheid) zijn hun beloningen belastbaar volgens de regels van artikel 15 (Niet-zelfstandige beroepen);

— wanneer die personen niet beschouwd kunnen worden als werknemers van de vennootschap waarvan ze mandataris of vennoot zijn (afwezigheid van een band van ondergeschiktheid) zijn hun beloningen belastbaar volgens de regels van artikel 14 (Zelfstandige beroepen).

Artikel 17 (Artiesten en sportbeoefenaars)

De *paragrafen 1 en 2* stemmen overeen met artikel 17 van het OESO-model.

Paragraaf 3 legt aan de overeenkomstsluitende Staat waar de door paragraaf 1 bedoelde artistieke of sportieve werkzaamheden zijn verricht de verplichting op om de inkomsten die uit die werkzaamheden zijn verkregen vrij te stellen wanneer die werkzaamheden worden verricht in het kader van een programma van culturele of sportieve uitwisseling dat werd goedgekeurd en minstens gedeeltelijk werd gefinancierd door een overeenkomstsluitende Staat, een staatkundig onderdeel of een plaatselijke gemeenschap daarvan en wanneer ze niet worden verricht met het doel winst te maken.

d'imposer les rémunérations que cette société paye à un dirigeant de haut niveau qui est un résident de l'autre État contractant, ce quel que soit l'État (État de résidence de la société, État de résidence du salarié ou État tiers) dans lequel ce dirigeant de haut niveau exerce son emploi salarié. Les termes «poste de direction de haut niveau» ne vise que des postes très limités auxquels s'attache la responsabilité principale de la direction générale de la société. Il s'agit des membres du conseil d'administration d'une société qui remplissent les fonctions dirigeantes au plus haut niveau.

L'article 16 ne contient pas les dispositions habituelles qui permettent à la Belgique d'imposer suivant les règles prévues à l'article 15 (Revenus d'emploi) les rémunérations perçues par un mandataire visé au paragraphe 1 ou par un associé d'une société, autre qu'une société par actions, en raison de l'exercice d'une activité journalière. Dès lors, à l'exception des rémunérations perçues par des dirigeants de haut niveau auxquels le paragraphe 2 s'applique, les rémunérations perçues par ces personnes (à un autre titre qu'au titre de l'exercice de leur mandat) sont imposables comme suit:

— lorsque ces personnes peuvent être considérées comme des travailleurs salariés de la société dont ils sont un mandataire ou un associé (existence d'un lien de subordination), leurs rémunérations sont imposables suivant les règles de l'article 15 (Revenus d'emploi);

— lorsque ces personnes ne peuvent pas être considérées comme des travailleurs salariés de la société dont ils sont un mandataire ou un associé (absence de lien de subordination), leurs rémunérations sont imposables suivant les règles de l'article 14 (Professions indépendantes).

Article 17 (Artistes et sportifs)

Les *paragaphes 1 et 2* sont conformes à l'article 17 du Modèle OCDE.

Le *paragraphe 3* fait obligation à l'État contractant où les activités artistiques ou sportives visées au paragraphe 1 sont exercées d'exempter les revenus tirés de ces activités lorsque celles-ci ont lieu dans le cadre d'un programme d'échanges culturels ou sportifs approuvé et financé au moins partiellement par un État contractant, une de ses subdivisions politiques ou collectivités locales et que ces activités ne sont pas exercées dans un but lucratif.

Artikel 18 (Pensioenen, lijfrenten en sociale uitkeringen)

Paragraaf 1

Pensioenen en andere soortgelijke beloningen (met inbegrip van niet-periodieke uitkeringen), betaald ter zake van dienstbetrekkingen in de privésector, zijn in principe slechts belastbaar in de woonstaat van de verkrijger. Dezelfde regel geldt in principe voor lijfrenten (renten die tot het overlijden van de titularis of van de gerechtigde worden betaald als compensatie voor de afstand van een kapitaal, van een onroerend goed of van een roerend goed).

Paragraaf 2

Elk bedrag dat door een overeenkomstsluitende Staat of door een staatkundig onderdeel daarvan wordt betaald tot dekking van een persoonlijk ongeval, is slechts in die overeenkomstsluitende Staat belastbaar.

Paragraaf 3

Niettegenstaande paragraaf 1 zijn alle betalingen ter uitvoering van de socialezekerheidsregeling uitsluitend belastbaar in de bronstaat. De beoogde betalingen zijn met name de pensioenen die krachtens een door de privésector of door de overheid georganiseerde regeling voor sociale zekerheid zijn betaald ter zake van een vroegere dienstbetrekking, de ouderdomspensioenen, de werkloosheidsuitkeringen, de uitkeringen wegens ziekte, de invaliditeitsuitkeringen of de sociale bijstandsuitkeringen die zijn betaald door een overeenkomstsluitende Staat of door een staatkundig onderdeel of plaatselijke gemeenschap daarvan of door openbare instellingen die belast zijn met het beheer van de te verdelen fondsen.

Paragraaf 4

Niettegenstaande paragraaf 1, blijven kapitalen en afkoopwaarden die aan een inwoner van Marokko zijn betaald ter zake van een vroegere dienstbetrekking belastbaar in België wanneer de bijdragen die uit hoofde van die kapitalen en afkoopwaarden werden betaald, aanleiding hebben gegeven tot enig belastingvoordeel bij de belastingheffing in België van de inkomsten die bij de dienstbetrekking in kwestie behoren en wanneer die kapitalen of afkoopwaarden niet belast zijn in Marokko (dit wil zeggen dat ze in Marokko niet de aanslagregeling hebben ondergaan die er gewoonlijk van toepassing op is).

Article 18 (Pensions, rentes viagères et prestations de sécurité sociale)

Paragraphe 1

Les pensions et autres rémunérations similaires (y compris les versements sans caractère périodique) payées au titre d'emplois salariés privés sont, en principe, uniquement imposables dans l'État de résidence du bénéficiaire. La même règle s'applique en principe aux rentes viagères (rentes versées jusqu'au décès du titulaire ou du bénéficiaire en contrepartie de l'abandon d'un capital, d'un bien immeuble ou d'un bien meuble).

Paragraphe 2

Tout montant payé par un État contractant ou une de ses subdivisions politiques en vue de couvrir un accident personnel n'est imposable que dans cet État contractant.

Paragraphe 3

Nonobstant le paragraphe 1, tous les paiements de sécurité sociale sont exclusivement imposables dans l'État de la source. Les paiements visés sont, notamment, les pensions payées au titre d'un emploi antérieur en vertu d'un régime privé ou d'un régime public de sécurité sociale, les pensions de vieillesse, les allocations de chômage, de maladie, d'invalidité ou d'aide sociale versées par un État contractant, ses subdivisions politiques ou collectivités locales ou par les organismes publics chargés d'administrer les fonds destinés à être distribués.

Paragraphe 4

Nonobstant le paragraphe 1, les capitaux et valeurs de rachat qui sont payés à un résident du Maroc en raison d'un emploi antérieur demeurent imposables en Belgique lorsque les cotisations payées au titre de ces capitaux et valeurs de rachat ont donné lieu à un avantage fiscal quelconque lors de l'imposition en Belgique des revenus afférents à l'emploi en question et que ces capitaux ou valeurs de rachat ne sont pas imposés au Maroc (c'est-à-dire qu'ils n'ont pas subi au Maroc le régime fiscal qui leur est normalement applicable).

Artikel 19 (Overheidsfuncties)

Artikel 19 stemt overeen met het OESO-model.

Artikel 20 (Studenten en stagiairs)

Artikel 20 regelt de toestand van studenten en stagiairs die inwoner waren van een overeenkomstsluitende Staat onmiddellijk vóór ze tijdelijk in de andere overeenkomstsluitende Staat verblijven om er te studeren of een stage te verrichten

Paragraaf 1

Het gastland waar de studenten of stagiairs uitsluitend voor hun studie of voor het vervullen van een stage verblijven, moet de bedragen (beurzen, toelagen, subsidies, enzovoort) die zij tijdens hun tijdelijk verblijf ontvangen om de kosten voor hun onderhoud, studie of opleiding te dekken, vrijstellen van belasting op voorwaarde dat die bedragen afkomstig zijn uit bronnen die zich buiten zijn grondgebied bevinden. Deze bepaling stemt overeen met artikel 20 van het OESO-model.

Studenten en stagiairs genieten deze vrijstellingen, ongeacht of ze inwoner blijven van hun Staat van herkomst of inwoner worden van de gaststaat.

Paragraaf 2

Ter zake van beurzen en beloningen uit een dienstbetrekking waarop paragraaf 1 niet van toepassing is en die diezelfde studenten en stagiairs ontvangen tijdens de duur van hun studie of opleiding, moet het gastland dezelfde belastingvrijstellingen, -aftrekken of -verminderingen toekennen als die welke zijn eigen inwoners genieten. Tijdens de duur van hun studie of opleiding worden die studenten en stagiairs in België dus voor elk belastbaar tijdperk belast alsof ze gedurende het gehele belastbaar tijdperk een duurzaam tehuis in België zouden behouden hebben. De belasting wordt berekend volgens de regels waarin artikel 244 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 voorziet, zelfs wanneer de voorwaarden van artikel 244, 1° en 2° niet vervuld zijn.

Artikel 21 (Leraren en onderzoekers)

Artikel 21 regelt de toestand van leraren en onderzoekers die inwoner waren van een overeenkomstsluitende Staat onmiddellijk vóór ze tijdelijk — maximum 2 jaar — in de andere Overeenkomst-

Article 19 (Fonctions publiques)

L'article 19 est conforme au Modèle OCDE.

Article 20 (Etudiants et stagiaires)

L'article 20 règle la situation des étudiants et stagiaires qui sont des résidents d'un État contractant immédiatement avant de séjourner temporairement dans l'autre État contractant en vue d'étudier ou d'effectuer un stage.

Paragraphe 1

Le pays d'accueil où les étudiants et stagiaires séjournent exclusivement pour étudier ou effectuer un stage doit exempter d'impôt les sommes (bourses, subventions, subsides, etc.) que ceux-ci reçoivent durant leur séjour temporaire pour couvrir leurs frais d'entretien, d'études ou de formation, pourvu que ces sommes proviennent de sources situées en dehors de son territoire. Cette disposition est conforme à l'article 20 du Modèle OCDE.

Les étudiants et stagiaires bénéficient de ces exemptions qu'ils demeurent des résidents de leur État d'origine ou qu'ils deviennent des résidents de l'État d'accueil.

Paragraphe 2

En ce qui concerne les bourses et les rémunérations d'un emploi salarié non visées au paragraphe 1 que ces mêmes étudiants et stagiaires reçoivent pendant la durée de leurs études ou de leur formation, le pays d'accueil doit accorder à ceux-ci les mêmes exonérations, dégrèvements ou réductions d'impôts que ceux dont bénéficient ses résidents. En Belgique, ces étudiants et stagiaires seront, dès lors, imposés pendant la durée de leurs études ou de leur formation comme si, pour chaque période imposable, ils avaient maintenu un foyer d'habitation permanent en Belgique durant toute la période imposable. L'impôt sera calculé suivant les règles prévues à l'article 244 du Code des impôts sur les revenus 1992 même lorsque les conditions de l'article 244, 1° et 2° ne sont pas remplies.

Article 21 (Professeurs et chercheurs)

L'article 21 règle la situation des professeurs et chercheurs qui sont des résidents d'un État contractant immédiatement avant de séjourner temporairement — pour 2 ans maximum — dans l'autre État

sluitende Staat verblijven om er onderwijs te geven, lezingen te houden of werkzaamheden van onderzoek te verrichten. Die andere Staat moet de beloningen welke die leraren of onderzoekers voor die activiteiten ontvangen vrijstellen van belasting wanneer die activiteiten worden uitgeoefend aan een universiteit, een onderwijsinstelling of enige andere culturele instelling zonder winstoogmerk, of in het kader van een cultureel uitwisselingsprogramma en die beloningen niet afkomstig zijn uit Belgische bron.

Deze vrijstelling geldt niet voor beloningen die worden ontvangen ter zake van werkzaamheden van onderzoek die niet worden verricht in het algemeen belang maar hoofdzakelijk in het particulier belang ten voordele van één of meer welbepaalde personen.

Artikel 22 (Andere inkomsten)

Dit artikel wijkt af van het OESO-model. Het stelt een overeenkomstsluitende Staat in de mogelijkheid om belasting te heffen van inkomsten die uit die Staat afkomstig zijn, niet in de andere artikelen van de Overeenkomst worden behandeld en verkregen worden door een inwoner van de andere overeenkomstsluitende Staat.

De bedragen die door een inwoner van België zijn betaald op grond van van een individueel levensverzekeringscontract of in het kader van een contract voor pensioensparen en die recht gegeven hebben op een belastingvermindering, zijn ingevolge deze bepaling dus belastbaar in België onder de voorwaarden waarin de Belgische wetgeving voorziet.

Artikel 23 (Wijze waarop dubbele belasting wordt vermeden)

Paragraaf 1

België vermijdt dubbele belasting volgens de gebruikelijke regels, met name :

— Subparagraaf a) : vrijstelling met progressievoorbehoud voor de inkomsten die geen dividenden, royalty's en interest zijn (zoals die uitdrukkingen gedefinieerd zijn door de interne Belgische wetgeving); die inkomsten zijn vrijgesteld wanneer ze in Marokko belast zijn, dit wil zeggen in overeenstemming met de rechtspraak van het Hof van Cassatie aangaande de betekenis van het woord «belast» wanneer ze de belastingregeling hebben ondergaan die gewoonlijk op die inkomsten van toepassing is (daarbij inbegrepen de vrijstelling); het is dus volledig normaal dat deze vrijstelling ook van toepassing is op de inkomsten die in Marokko gedurende 5 jaar vrijgesteld zijn op grond van de Marokkaanse belastingwetgeving inzake fiscale stimuli.

contractant en vue d'enseigner, de donner des conférences ou d'effectuer des recherches. Cet autre État doit exempter les rémunérations que ces professeurs ou chercheurs reçoivent pour ces activités lorsqu'ils exercent ces activités dans une université, un établissement d'enseignement ou de toute autre institution culturelle sans but lucratif ou dans le cadre d'un programme d'échanges culturels et que ces rémunérations n'ont pas leur source en Belgique.

Cette exemption ne s'applique pas aux rémunérations reçues au titre de travaux de recherche entrepris non pas dans l'intérêt public mais principalement en vue de la réalisation d'un avantage particulier bénéficiant à une ou plusieurs personnes déterminées.

Article 22 (Revenus divers)

Cet article s'écarte du Modèle OCDE. Il permet à l'État contractant d'où proviennent des revenus qui ne sont pas traités dans les autres articles de la Convention et qui sont recueillis par un résident de l'autre État contractant d'imposer ceux-ci.

En vertu de cette disposition, sont dès lors imposables en Belgique dans les conditions prévues par la législation belge les sommes payées par un résident de la Belgique en vertu d'un contrat d'assurance-vie individuelle ou dans le cadre d'un contrat d'épargne-pension ayant donné droit à une réduction d'impôt.

Article 23 (Méthodes pour éliminer les doubles impositions)

Paragraphe 1

La Belgique élimine la double imposition suivant ses règles habituelles, savoir :

— Sous-paragraphe a) : exemption avec réserve de progressivité pour les revenus autres que les dividendes, intérêts et redevances (tels que ces termes sont définis par la législation interne belge); ces revenus sont exemptés lorsqu'ils sont imposés au Maroc, c'est-à-dire, conformément à la jurisprudence de la Cour de cassation sur la signification du mot «imposé», lorsqu'ils y ont subi le régime fiscal qui leur est normalement applicable (en ce compris l'exemption); tout à fait normalement, cette exemption s'applique, dès lors, également aux revenus qui sont exonérés au Maroc pendant 5 ans en vertu de la législation fiscale marocaine relative aux incitations fiscales.

— Subparagraaf b): vrijstelling voor dividenden uit belangrijke deelnemingen onder de voorwaarden en binnen de grenzen die zijn bepaald in de artikelen 202 tot 205 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 (DBI-stelsel).

— Subparagraaf c): verrekening van het forfaitair gedeelte van de buitenlandse belasting volgens de modaliteiten waarin de artikelen 285 tot 289 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 voorzien voor interest en royalty's die in Marokko belast zijn.

— Subparagraaf d): vermijden van dubbele aftrek van verliezen.

Subparagraaf a) schrijft voor dat de bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten de nodige maatregelen nemen ter vermindering van een onrechtmatig gebruik of van een toepassing die ingaat tegen de bepalingen waarmee in België vrijstelling wordt verleend voor de inkomsten die door de Marokkaanse belastingwetgeving vrijgesteld zijn. In haar advies 45.475/2 van 10 december 2008, oordeelt de afdeling Wetgeving van de Raad van State dat die maatregelen in België slechts bindende kracht kunnen hebben wanneer ze het voorwerp uitmaken van een aanvullende overeenkomst tussen België en Marokko. Daardoor voegt de afdeling Wetgeving van de Raad van State een element toe aan de tekst van de Overeenkomst, die het gemeenschappelijk akkoord van de bevoegde autoriteiten niet als vereiste stelt voor het nemen van maatregelen ter bestrijding van een onrechtmatig gebruik of van een toepassing die ingaat tegen de Overeenkomst.

De tekst van de Overeenkomst handelt over de eenzijdige bepalingen die de Belgische bevoegde autoriteit (of eventueel de Marokkaanse bevoegde autoriteit) zou moeten nemen en bevestigt de besluiten van de OESO met betrekking tot het onrechtmatig gebruik van de belastingverdragen. De OESO is inderdaad van oordeel dat een Staat de voordelen van een belastingverdrag niet moet toekennen wanneer het om verrichtingen gaat die een misbruik van de verdragsbepalingen uitmaken, en dat een Staat derhalve eenzijdige maatregelen mag nemen teneinde voornoemde voordelen te weigeren (paragrafen 7 tot 9.6 van de commentaar bij artikel 1 van het OESO-Model van fiscale Overeenkomst).

Marokko vermijdt dubbele belasting volgens de gewone verrekenmethode. De aftrek die in Marokko wordt toegestaan aan een inwoner van Marokko ter zake van de in België betaalde belasting wordt beperkt tot het gedeelte van de Marokkaanse belasting dat overeenstemt met de in België belaste inkomsten. De inkomsten die «enkel belastbaar zijn» in België (bijvoorbeeld op grond van subparagraaf a) van de paragrafen 1 en 2 van artikel 19) moeten in Marokko vrijgesteld worden van belasting. Ze genieten er vrijstelling met progressievoorbehoud.

— Sous-paragraphe b): exemption pour les dividendes de participations importantes suivant les conditions et limites prévues aux articles 202 à 205 du Code des Impôts sur les revenus 1992 (régime RDT).

— Sous-paragraphe c): imputation de la quotité forfaitaire d'impôt étranger suivant les modalités prévues par les articles 285 à 289 du Code des Impôts sur les revenus 1992 pour les intérêts et les redevances qui sont imposés au Maroc.

— Sous-paragraphe d): prévention de la double déduction des pertes.

Le sous-paragraphe a) stipule que les autorités compétentes des États contractants prennent les mesures nécessaires pour éviter l'utilisation abusive ou contraire aux dispositions qui exemptent en Belgique des revenus que la législation fiscale Marocaine exonère. Dans son avis 45.475/2 du 10 décembre 2008, la section de Législation du Conseil d'État considère que ces mesures ne pourront avoir force obligatoire en Belgique que si elles font l'objet d'un accord complémentaire entre la Belgique et le Maroc. Ce faisant, la section de Législation du Conseil d'État ajoute au texte conventionnel qui ne requiert pas le commun accord des autorités compétentes pour que des mesures soient prises pour lutter contre une utilisation abusive ou contraire à la Convention.

Le texte conventionnel couvre les dispositions unilatérales que l'autorité compétente belge (ou éventuellement l'autorité compétente marocaine) serait amenée à prendre. Le texte conventionnel confirme les conclusions de l'OCDE sur l'usage incorrect des conventions fiscales. L'OCDE considère, en effet, qu'un État n'a pas à octroyer les avantages d'une convention fiscale lorsque des opérations constituent un recours abusif aux dispositions conventionnelles et qu'un État peut, dès lors, prendre des mesures unilatérales en vue de refuser lesdits avantages (paragraphe 7 à 9.6 des Commentaires sur l'article 1er du Modèle OCDE de Convention fiscale).

Le Maroc élimine la double imposition suivant la méthode de l'imputation ordinaire. La déduction accordée au Maroc à un résident du Maroc au titre de l'impôt payé en Belgique est limitée à la fraction de l'impôt marocain qui correspond aux revenus imposés en Belgique. Les revenus qui «ne sont imposables que» en Belgique (par exemple, en vertu du sous-paragraphe a) des paragraphes 1 et 2 de l'article 19) doivent être exemptés d'impôt au Maroc. Ils y seront exemptés avec réserve de progressivité.

Artikel 24 (Non-discriminatie)

De *paragrafen 1 tot 5* en *paragraaf 8* stemmen overeen met het OESO-model.

Hierbij wordt benadrukt dat paragraaf 3 een einde stelt aan de voorkeursbehandeling die de Overeenkomst van 1972 verleent aan natuurlijke personen die inwoner zijn van Marokko. Voortaan zijn de voordelen wegens gezinslasten die aan inwoners van Marokko worden toegekend dezelfde als die welke aan niet-inwoners worden toegekend op grond van Titel V (Belasting van niet-inwoners) van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen

Paragraaf 6 bevestigt dat artikel 24 Marokko niet belet om zijn « *branch profits tax* » toe te passen onder de voorwaarden die zijn bepaald in paragraaf 6 van artikel 10 (Dividenden) (zie hoger).

Voor zover als nodig verduidelijkt *paragraaf 7* dat de interne wetgeving van Marokko en België inzake onderkapitalisatie en verrekenprijzen van toepassing is voor zover zij niet in tegenspraak is met de in de Overeenkomst neergelegde beginselen.

Artikel 25 (Regeling voor onderling overleg)

De *paragrafen 1, 2 en 5* stemmen overeen met het OESO-model.

In *paragraaf 3* is de tweede zin van paragraaf 3 van het OESO-model niet opgenomen. Die zin laat de bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten toe overleg te plegen om dubbele belasting te vermijden in de gevallen waarin de Overeenkomst niet voorziet. Volgens het Belgisch grondwettelijk recht mag de Overeenkomst immers niet worden aangevuld met betrekking tot punten die er niet uitdrukkelijk in besproken worden. In dergelijk geval kan de Overeenkomst enkel worden aangevuld via een protocol dat net als de Overeenkomst onderworpen is aan de bekrachtigingsprocedure.

Artikel 26 (Uitwisseling van inlichtingen)

In tegenstelling tot het OESO-model beperkt artikel 26 de uitwisseling van inlichtingen tot de belastingen die zijn bedoeld in artikel 2 van de Overeenkomst.

In artikel 26 zijn de paragrafen 4 en 5, die werden toegevoegd aan het OESO-model van juli 2005, niet opgenomen. Paragraaf 4 werd toegevoegd om uitdrukkelijk de verplichting uiteen te zetten om inlichtingen uit te wisselen in die gevallen waarin de aangezochte Staat de gevraagde inlichtingen niet nodig heeft om zijn eigen belastingwetgeving toe te

Article 24 (Non-discrimination)

Les *paragraphes 1 à 5* et le *paragraphe 8* sont conformes au Modèle OCDE.

À cet égard, on souligne que le paragraphe 3 met fin au régime privilégié que la Convention de 1972 accorde aux personnes physiques qui sont des résidents du Maroc. Désormais les avantages pour charges de famille accordés aux résidents du Maroc sont les mêmes que ceux accordés aux non-résidents en vertu du Titre V (Impôt des non-résidents) du Code des impôts sur les revenus.

Le *paragraphe 6* confirme que l'article 24 n'empêche pas le Maroc d'appliquer sa « *branch profits tax* » dans les conditions prévues au paragraphe 6 de l'article 10 (Dividendes) (voir *supra*).

Pour autant que de besoin, le *paragraphe 7* précise que les législations internes du Maroc et de la Belgique en matière de sous-capitalisation et de prix de transfert sont applicables dans la mesure où ces législations ne sont pas contraires aux principes contenus dans la Convention.

Article 25 (Procédure amiable)

Les *paragraphes 1, 2 et 5* sont conformes au Modèle OCDE.

Le *paragraphe 3* ne reprend pas la seconde phrase du paragraphe 3 du Modèle OCDE. Celle-ci permet aux autorités compétentes des États contractants de se concerter en vue d'éliminer la double imposition dans des cas non prévus par la Convention. Le droit constitutionnel belge s'oppose, en effet, à ce que la Convention soit complétée sur des points qui n'y sont pas traités expressément. Dans un tel cas, la Convention ne pourrait être complétée que par un protocole soumis, tout comme la Convention, à la procédure de ratification.

Article 26 (Échange de renseignements)

Contrairement au Modèle OCDE, l'article 26 limite l'échange de renseignements aux impôts visés à l'article 2 de la Convention.

L'article 26 ne reprend pas les paragraphes 4 et 5 qui ont été ajouté au Modèle OCDE de juillet 2005. Le paragraphe 4 a été ajouté pour traiter explicitement l'obligation d'échanger des renseignements dans les cas où l'État requis n'a pas besoin des renseignements demandés pour l'application de sa propre législation fiscale. L'absence de paragraphe 4 ne prête, toutefois,

passen. Het ontbreken van paragraaf 4 heeft evenwel geen gevolgen in de mate waarin zowel Marokko als België de inlichtingen bijeenbrengen die door een andere overeenkomstsluitende Staat zijn gevraagd, zelfs wanneer ze die inlichtingen niet nodig hebben voor de toepassing van hun eigen wetgeving. In de afwezigheid van paragraaf 5 wisselen België en Marokko enkel bankgegevens uit binnen de grenzen waarin hun wetgeving voorziet. Dienaangaande zal geen enkel bankgegeven worden uitgewisseld buiten het strikte kader van artikel 318 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992.

Artikel 27 (Invorderingsbijstand)

De invorderingsbijstand is dezelfde als de invorderingsbijstand waarin de Overeenkomst van 1972 voorziet.

Artikel 28 (Leden van diplomatieke zendingen en van consulaire posten)

Dit artikel stemt overeen met het OESO-model.

Artikel 29 (Inwerkingtreding)

De bepalingen van de Overeenkomst zijn in België van toepassing :

— op de bij de bron verschuldigde belastingen, op inkomsten die zijn betaald of toegekend op of na 1 januari van het jaar volgend op het jaar waarin de Overeenkomst in werking is getreden;

— op de andere belastingen, op belastbare tijdperken die aanvangen op of na 1 januari van het jaar volgend op het jaar waarin de Overeenkomst in werking is getreden.

De Overeenkomst van 1972 (alsmede het Avenant waardoor ze later werd gewijzigd) houdt op toepassing te vinden op elke belasting waarop deze Overeenkomst uitwerking heeft. De Overeenkomst van 1972 (alsmede het Avenant waardoor ze later werd gewijzigd) wordt *de facto* opgeheven vanaf de datum waarop ze voor het laatst toepassing zal vinden.

Artikel 30 (Beëindiging)

Aangezien het wenselijk is dat de Overeenkomst ten minste gedurende een bepaalde tijd van kracht blijft, kan pas kennisgeving van beëindiging worden gedaan nadat de Overeenkomst gedurende ten minste 5 jaar werd toegepast.

pas à conséquence dans la mesure où tant le Maroc que la Belgique collectent les renseignements demandés par un autre État contractant même lorsqu'ils n'en ont pas besoin pour appliquer leur propre législation. En l'absence du paragraphe 5, la Belgique et le Maroc n'échangeront des renseignements bancaires que dans les limites prévues par leurs législations. À cet égard, aucun renseignement bancaire ne sera échangé en dehors du cadre stricte de l'article 318 du Code des impôts sur les revenus 1992.

Article 27 (Assistance au recouvrement)

L'assistance au recouvrement est similaire à l'assistance au recouvrement prévue par la Convention de 1972.

Article 28 (Membres des missions diplomatiques et des postes consulaires)

Cet article est conforme au Modèle OCDE.

Article 29 (Entrée en vigueur)

Les dispositions de la Convention s'appliquent en Belgique :

— en ce qui concerne les impôts retenus à la source, aux revenus payés ou attribués à partir du 1er janvier de l'année qui suit celle de l'entrée en vigueur de la Convention;

— en ce qui concerne les autres impôts, aux périodes imposables commençant à partir du 1er janvier de l'année qui suit celle de l'entrée en vigueur de la Convention.

La Convention de 1972 (de même que l'Avenant qui l'a ultérieurement modifiée) cesse de s'appliquer à tout impôt auquel la Convention s'applique. La Convention de 1972 (de même que l'Avenant qui l'a ultérieurement modifiée) sera abrogée *de facto* à compter de la date à laquelle elle sera effectivement appliquée pour la dernière fois.

Article 30 (Dénonciation)

Comme il est souhaitable que la Convention reste en vigueur au moins un certain temps, le préavis de dénonciation ne peut être donné qu'après que la Convention a été appliquée pendant au moins 5 années.

D. Uit de Overeenkomst voortvloeiend fiscaal stelsel voor de voornaamste inkomsten die afkomstig zijn uit Marokko en door inwoners van België werden verkregen

D. Régime fiscal découlant de la Convention pour les principaux revenus provenant du Maroc recueillis par des résidents de la Belgique

Artikelen van de Overeenkomst — <i>Articles de la Convention</i>	Aard van de inkomsten — <i>Nature des revenus</i>	In Marokko — <i>Au Maroc</i>	In België (Art. 23, § 1 ^{er}) — <i>En Belgique (Art. 23, § 1)</i>
Art. 6	Inkomsten uit in Marokko gelegen onroerende goederen. — <i>Revenus de biens immobiliers situés au Maroc.</i>	Belastingheffing. — <i>Imposition.</i>	Vrijstelling (1). — <i>Exemption (1).</i>
Art. 7	Winst van ondernemingen die kan worden toege-rekend aan een in Marokko gelegen vaste inrichting. — <i>Bénéfices d'entreprises imputables à un établissement stable situé au Maroc.</i>	Belastingheffing. — <i>Imposition.</i>	Vrijstelling (1). — <i>Exemption (1).</i>
Art. 8	Winst die voortkomt uit de exploitatie in Marokko van schepen en luchtvaartuigen in internationaal verkeer. — <i>Bénéfices provenant de l'exploitation au Maroc de navires et d'aéronefs en trafic international.</i>	Vrijstelling. — <i>Exemption.</i>	Belastingheffing overeenkomstig het intern recht. — <i>Imposition conformément au droit interne.</i>
Art. 10	— Dividenden uitgekeerd aan een Belgische vennootschap die onmiddellijk ten minste 25 % bezit van het kapitaal van de vennootschap uit Marokko. — <i>Dividendes payés à une société belge qui détient directement au moins 25 % du capital de la société du Maroc.</i> Andere dividenden. — <i>Autres dividendes.</i>	Vrijstelling. — <i>Exemption.</i> Belastingheffing beperkt tot 10 % van het brutobedrag. — <i>Imposition limitée à 10 % du montant brut.</i>	Belastingheffing en DBI-stelsel overeenkomstig het intern recht. — <i>Imposition et régime RDT suivant le droit interne.</i> Belastingheffing overeenkomstig het intern recht. — <i>Imposition conformément au droit interne.</i>
Art. 11	Uit Marokko afkomstige interest. — <i>Intérêts provenant du Maroc.</i> Interest betaald aan de Belgische Staat of aan een staatkundig onderdeel of plaatselijke gemeenschap daarvan. — <i>Intérêts payés à l'État belge ou à l'une de ses subdivisions politiques ou collectivités locales.</i> Interest betaald in het kader van een lening of een krediet onder gunstiger voorwaarden dan gewone commerciële leningen of kredieten. — <i>Intérêts payés dans le cadre d'un prêt ou d'un crédit assorti de conditions plus favorables que les prêts ou crédits commerciaux ordinaires.</i> Interest betaald in het kader van een lening die is gewaarborgd door de Belgische staat of door een staatkundig onderdeel of plaatselijke gemeenschap daarvan. — <i>Intérêts payés dans le cadre d'un prêt garanti par l'État belge ou l'une de ses subdivisions politiques ou collectivités locales.</i> <i>Intérêts payés dans le cadre d'un crédit à l'exportation bénéficiant d'un soutien public en Belgique.</i>	Belasting normaal beperkt tot 10 % van het brutobedrag. — <i>Imposition normalement limitée à 10 % du montant brut.</i> Vrijstelling. — <i>Exemption.</i> Vrijstelling. — <i>Exemption.</i> Vrijstelling. — <i>Exemption.</i> Vrijstelling. — <i>Exemption.</i>	Belastingheffing en toekenning van het FBB overeenkomstig het intern recht. — <i>Imposition et octroi de la QFIE suivant le droit interne.</i> Belastingheffing overeenkomstig het intern recht. — <i>Imposition suivant le droit interne.</i> Belastingheffing overeenkomstig het intern recht. — <i>Imposition suivant le droit interne.</i> Belastingheffing overeenkomstig het intern recht. — <i>Imposition suivant le droit interne.</i>

	Interest betaald in het kader van een uitvoerkrediet dat overheidssteun geniet in België. — <i>Redevances (autres que rémunérations d'assistance technique) provenant du Maroc.</i>		Belastingheffing overeenkomstig het intern recht. — <i>Imposition suivant le droit interne.</i>
Art. 12	Royalty's (niet zijnde vergoedingen voor technische bijstand) die afkomstig zijn uit Marokko. — <i>Redevances (autres que rémunérations d'assistance technique) provenant du Maroc</i>	Belasting beperkt tot 10 % van het brutobedrag. — <i>Imposition limitée à 10 % du montant brut.</i>	Belastingheffing en toekenning van het FBB overeenkomstig het intern recht. — <i>Imposition et octroi de la QFIE suivant le droit interne.</i>
	Vergoedingen voor technische bijstand bij afwezigheid van een vaste inrichting. — <i>Rémunérations d'assistance technique en l'absence d'un établissement stable.</i>	Belasting beperkt tot 10 % van het brutobedrag. — <i>Imposition limitée à 10 % du montant brut.</i>	Vrijstelling (1). — <i>Exemption (1).</i>
Art. 13	Meerwaarden verwezenlijkt op : — <i>Plus-values réalisées sur :</i>		
	— in Marokko gelegen onroerende goederen. — <i>des biens immobiliers situés au Maroc.</i>	Belastingheffing. — <i>Imposition.</i>	Vrijstelling (1). — <i>Exemption (1).</i>
	— onroerende goederen die deel uitmaken van een in Marokko gelegen vaste inrichting. — <i>des biens mobiliers qui font partie d'un établissement stable situé au Maroc.</i>	Belastingheffing. — <i>Imposition.</i>	Vrijstelling (1). — <i>Exemption (1).</i>
	— aandelen van een immobiliënn vennootschap die in Marokko onroerende goederen bezit. — <i>des actions d'une société immobilière qui détient des biens immobiliers au Maroc.</i>	Belastingheffing. — <i>Imposition.</i>	Vrijstelling (1). — <i>Exemption (1).</i>
	Meerwaarden verwezenlijkt op enig ander goed (daarbij inbegrepen schepen en luchtvaartuigen die in internationaal verkeer worden geëxploiteerd). — <i>Plus-values réalisées sur tout autre bien (y compris sur les navires et aéronefs exploités en trafic international).</i>	Vrijstelling. — <i>Exemption.</i>	Belastingheffing overeenkomstig het intern recht. — <i>Imposition suivant le droit interne.</i>
Art. 14	Inkomsten uit een zelfstandig beroep die kunnen worden toegerekend aan een in Marokko gelegen vaste basis of die zijn verkregen uit een activiteit die in Marokko wordt uitgeoefend tijdens een verblijf van meer dan of gelijk aan 183 dagen. — <i>Revenus d'une profession dépendante imputables à une base fixe située au Maroc ou tirés d'une activité exercée au Maroc au cours d'un séjour égal ou supérieur à 183 jours.</i>	Belastingheffing. — <i>Imposition.</i>	Vrijstelling (1). — <i>Exemption (1).</i>
	Andere inkomsten uit een zelfstandig beroep. — <i>Autres revenus d'une profession dépendante.</i>	Vrijstelling. — <i>Exemption.</i>	Belastingheffing overeenkomstig het intern recht. — <i>Imposition suivant le droit interne.</i>
Art. 15	Algemene regel voor beloningen die betrekking hebben op nietzelfstandige werkzaamheden, uitgeoefend in Marokko. — <i>Règle générale pour les rémunérations afférentes à des activités dépendantes exercées au Maroc.</i>	Belastingheffing. — <i>Imposition.</i>	Vrijstelling (1). — <i>Exemption (1).</i>
	Beloningen ter zake van een verblijf in Marokko van minder dan of gelijk aan 183 dagen en die niet worden betaald door of namens een werkgever uit Marokko, noch worden gedragen door een in Marokko gelegen vaste inrichting. — <i>Rémunérations relatives à un séjour au Maroc inférieur ou égal à 183 jours, et qui ne sont pas payées par ou pour le compte d'un employeur du Maroc ou supportées par un établissement stable situé au Maroc.</i>	Vrijstelling. — <i>Exemption.</i>	Belastingheffing overeenkomstig het intern recht. — <i>Imposition conformément au droit interne.</i>

Art. 15	Beloningen ter zake van een dienstbetrekking uitgeoefend aan boord van een schip of luchtvaartuig dat door een onderneming die inwoner is van België in internationaal verkeer wordt geëxploiteerd. — <i>Rémunérations relatives à un emploi exercé à bord d'un navire ou d'un aéronef exploité par une entreprise résidente de Belgique en trafic international.</i>	Vrijstelling. — <i>Exemption.</i>	Belastingheffing overeenkomstig het intern recht. — <i>Imposition conformément au droit interne.</i>
Art. 16	Tantièmes en presentiegelden die door een vennootschap die inwoner is van Marokko zijn betaald aan een bestuurder. — <i>Tantièmes et jetons de présence payés à un administrateur par une société résidente du Maroc.</i>	Belastingheffing. — <i>Imposition.</i>	Vrijstelling (1). — <i>Exemption (1).</i>
	Beloningen die door een vennootschap die inwoner is van Marokko zijn betaald aan een persoon met een leidinggevende functie op hoog niveau. — <i>Rémunérations payées à un dirigeant de haut niveau par une société résidente du Maroc.</i>	Belastingheffing. — <i>Imposition.</i>	Vrijstelling (1). — <i>Exemption (1).</i>
Art. 17	Inkomsten uit persoonlijke werkzaamheden die een artiest of sportbeoefenaar in Marokko verricht. — <i>Revenus des activités personnelles d'un artiste ou sportif exercées au Maroc.</i>	Belastingheffing. — <i>Imposition.</i>	Vrijstelling (1). — <i>Exemption (1).</i>
	Inkomsten uit persoonlijke werkzaamheden die een artiest of sportbeoefenaar in Marokko verricht in het kader van een culturele uitwisseling. — <i>Revenus des activités personnelles d'un artiste ou sportif exercées au Maroc dans le cadre d'un échange culturel.</i>	Vrijstelling. — <i>Exemption.</i>	Belastingheffing overeenkomstig het intern recht. — <i>Imposition conformément au droit interne.</i>
Art. 18	Pensioenen en renten. — <i>Pensions et rentes</i>	Vrijstelling. — <i>Exemption.</i>	Belastingheffing overeenkomstig het intern recht. — <i>Imposition conformément au droit interne.</i>
	Pensioenen en sommen die zijn betaald ter uitvoering van de socialezekerheidswetgeving van Marokko. — <i>Pensions et sommes payées en application de la législation de sécurité sociale marocaine.</i>	Belastingheffing. — <i>Imposition.</i>	Vrijstelling (1). — <i>Exemption (1).</i>
Art. 19	Overheidsbeloningen, door Marokko betaald aan een inwoner van België die geen onderdaan is van België en die uitsluitend inwoner van België is geworden om diensten te bewijzen. — <i>Rémunérations de fonctions publiques payées par le Maroc à un résident de la Belgique qui n'a pas la nationalité belge et qui est devenu un résident de la Belgique à la seule fin de rendre les services.</i>	Belastingheffing. — <i>Imposition.</i>	Vrijstelling (1). — <i>Exemption (1).</i>
	Overheidsbeloningen, door Marokko betaald aan een inwoner van België die onderdaan is van België of die niet uitsluitend inwoner van België is geworden om diensten te bewijzen. — <i>Rémunérations de fonctions publiques payées par le Maroc à un résident de la Belgique qui a la nationalité belge ou qui n'est pas devenu résident de la Belgique à la seule fin de rendre les services.</i>	Vrijstelling. — <i>Exemption.</i>	Belastingheffing overeenkomstig het intern recht. — <i>Imposition conformément au droit interne.</i>
	Overheidspensioenen, door Marokko betaald aan een inwoner van België die geen onderdaan is van België. — <i>Pensions publiques payées par le Maroc à un résident de la Belgique qui n'a pas la nationalité belge.</i>	Belastingheffing. — <i>Imposition.</i>	Vrijstelling (1). — <i>Exemption (1).</i>

	Overheidspensioenen, door Marokko betaald aan een inwoner van België die onderdaan is van België. — <i>Pensions publiques payées par le Maroc à un résident de la Belgique qui a la nationalité belge.</i>	Vrijstelling. — <i>Exemption.</i>	Belastingheffing overeenkomstig het intern recht. — <i>Imposition conformément au droit interne.</i>
Art. 20	Inkomsten uit buitenlandse bron die een student die uit Marokko komt ontvangt ten behoeve van zijn onderhoud en studie in België. — <i>Revenus de source étrangère qu'un étudiant venant du Maroc reçoit pour ses frais d'entretien et d'étude en Belgique.</i>	Belastingheffing. — <i>Imposition.</i>	Vrijstelling (1). — <i>Exemption (1).</i>
Art. 21	Inkomsten uit buitenlandse bron die een leraar of onderzoeker die uit Marokko komt ontvangt om in België gedurende een periode van maximum 2 jaar onderwijs te geven, lezingen te houden of werkzaamheden van onderzoek te verrichten. — <i>Revenus de source étrangère qu'un professeur ou un chercheur venant du Maroc reçoit pour enseigner, donner des conférences ou effectuer des travaux de recherche en Belgique pendant une période maximum de 2 ans.</i>	Belastingheffing. — <i>Imposition.</i>	Vrijstelling (1). — <i>Exemption (1).</i>
Art. 22	Andere inkomsten uit Marokkaanse bron. — <i>Autres revenus de source marocaine.</i>	Belastingheffing. — <i>Imposition.</i>	Vrijstelling (1). — <i>Exemption (1).</i>

(1) Vrijstelling met progressievoorbehoud: België houdt rekening met de vrijgestelde inkomsten om het tarief te bepalen van de belasting die betrekking heeft op de in België belaste inkomsten. — *Exemption avec réserve de progressivité: la Belgique tient compte des revenus exemptés en vue de déterminer le taux de l'impôt afférent aux revenus imposés en Belgique.*

De regering is van mening dat de Overeenkomst een toereikende oplossing biedt voor de problemen inzake dubbele belasting die tussen België en Marokko bestaan of die zich in de toekomst zouden kunnen voordoen. Ze is dus een instrument dat kan bijdragen tot het opvoeren van de economische betrekkingen tussen België en dat land.

De regering stelt u bijgevolg voor deze nieuwe Overeenkomst snel goed te keuren opdat zij zo vlug mogelijk in werking zou kunnen treden.

De minister van Buitenlandse Zaken,

Karel DE GUCHT.

De minister van Financiën,

Didier REYNERS.

Le gouvernement estime que la Convention offre une solution satisfaisante aux problèmes de double imposition existant entre la Belgique et le Maroc ou qui pourraient se présenter à l'avenir. Elle constitue donc un instrument de nature à accroître les relations économiques entre la Belgique et ce pays.

Le gouvernement vous propose par conséquent d'approuver rapidement cette nouvelle Convention afin qu'elle puisse entrer en vigueur dans les plus brefs délais.

Le ministre des Affaires étrangères,

Karel DE GUCHT.

Le ministre des Finances,

Didier REYNERS.

WETSONTWERP

ALBERT II,

Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze minister van Buitenlandse Zaken en van Onze minister van Financiën,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze minister van Buitenlandse Zaken en Onze minister van Financiën zijn ermee belast het ontwerp van wet, waarvan de tekst hierna volgt, in Onze naam aan de Wetgevende Kamers voor te leggen en bij de Senaat in te dienen :

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

De Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan en het ontduiken van belasting inzake belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 31 mei 2006, zal volkomen gevolg hebben.

Gegeven te Brussel, 19 december 2008.

ALBERT

Van Koningswege :

De minister van Buitenlandse Zaken,

Karel DE GUCHT.

De minister van Financiën,

Didier REYNDEERS.

PROJET DE LOI

ALBERT II,

Roi des Belges,

À tous, présents et à venir,
SALUT.

Sur la proposition de Notre ministre des Affaires étrangères et de Notre ministre des Finances,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre ministre des Affaires étrangères et Notre ministre des Finances sont chargés de présenter, en Notre nom, aux Chambres législatives et de déposer au Sénat le projet de loi dont la teneur suit :

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

La Convention entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion et la fraude fiscales en matière d'impôts sur le revenu, signée à Bruxelles le 31 mai 2006, sortira son plein et entier effet.

Donné à Bruxelles, le 19 décembre 2008.

ALBERT

Par le Roi :

Le ministre des Affaires étrangères,

Karel DE GUCHT

Le ministre des Finances,

Didier REYNDEERS.

Overeenkomst

Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan en het ontduiken van belasting inzake belastingen naar het inkomen

DE REGERING VAN HET KONINKRIJK BELGIË

EN

DE REGERING VAN HET KONINKRIJK MAROKKO,

WENSENDE een Overeenkomst te sluiten tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan en het ontduiken van belasting inzake belastingen naar het inkomen,

ZIJN het volgende overeengekomen :

Artikel 1

Personen op wie de Overeenkomst van toepassing is

Deze Overeenkomst is van toepassing op personen die inwoner zijn van een overeenkomstsluitende Staat of van beide overeenkomstsluitende Staten.

Artikel 2

Belastingen waarop de Overeenkomst van toepassing is

1. Deze Overeenkomst is van toepassing op belastingen naar het inkomen die, ongeacht de wijze van heffing, worden geheven ten behoeve van een overeenkomstsluitende Staat, van de staatkundige onderdelen of plaatselijke gemeenschappen daarvan.

2. Als belastingen naar het inkomen worden beschouwd alle belastingen die worden geheven naar het gehele inkomen of naar bestanddelen van het inkomen, daaronder begrepen belastingen naar voordelen verkregen uit de vervreemding van roerende of onroerende goederen, belastingen naar het totale bedrag van de door ondernemingen betaalde lonen of salarissen, alsmede belastingen naar waardevermeerdering.

3. De bestaande belastingen waarop de Overeenkomst van toepassing is, zijn met name :

a) in België :

(i) de personenbelasting;

(ii) de vennootschapsbelasting;

(iii) de rechtspersonenbelasting;

(iv) de belasting van niet-inwoners;

(v) de aanvullende crisisbijdrage;

met inbegrip van de voorheffingen en de aanvullende belastingen op die belastingen en voorheffingen;

(hierna te noemen « de Belgische belasting »); en

b) in Marokko :

(i) de algemene belasting naar het inkomen;

Convention

Convention entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion et la fraude fiscales en matière d'impôts sur le revenu

LE GOUVERNEMENT DU ROYAUME DE BELGIQUE

ET

LE GOUVERNEMENT DU ROYAUME DU MAROC,

DÉSIREUX de conclure une Convention tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion et la fraude fiscales en matière d'impôts sur le revenu,

SONT CONVENUS des dispositions suivantes :

Article 1er

Personnes visées

La présente Convention s'applique aux personnes qui sont des résidents d'un État contractant ou des deux États contractants.

Article 2

Impôts visés

1. La présente Convention s'applique aux impôts sur le revenu perçus pour le compte d'un État contractant, de ses subdivisions politiques ou de ses collectivités locales, quel que soit le système de perception.

2. Sont considérés comme impôts sur le revenu, les impôts perçus sur le revenu total, ou sur des éléments du revenu, y compris les impôts sur les gains provenant de l'aliénation de biens mobiliers ou immobiliers, les impôts sur le montant global des salaires payés par les entreprises, ainsi que les impôts sur les plus-values.

3. Les impôts actuels auxquels s'applique la Convention sont notamment :

a) en ce qui concerne la Belgique :

(i) l'impôt des personnes physiques;

(ii) l'impôt des sociétés;

(iii) l'impôt des personnes morales;

(iv) l'impôt des non-résidents;

(v) la contribution complémentaire de crise;

y compris les précomptes et les taxes additionnelles aux impôts et précomptes;

(ci-après dénommés « l'impôt belge »); et

b) en ce qui concerne le Maroc :

(i) l'impôt général sur le revenu;

(ii) de vennootschapsbelasting;

(hierna te noemen « de Marokkaanse belasting »).

4. De Overeenkomst is ook van toepassing op gelijke of in wezen gelijksoortige belastingen die na de datum van de ondertekening van de Overeenkomst naast of in de plaats van de bestaande belastingen worden geheven. De bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten delen elkaar de belangrijke wijzigingen die in hun onderscheidene belastingwetten zijn aangebracht, mede.

Artikel 3

Algemene bepalingen

1. Voor de toepassing van deze Overeenkomst, tenzij het zinsverband anders vereist:

a) betekenen de uitdrukkingen « een overeenkomstsluitende Staat » en « de andere overeenkomstsluitende Staat », België of Marokko, al naar het zinsverband vereist;

b) betekent de uitdrukking « België » het Koninkrijk België; in aardrijkskundig verband gebruikt betekent zij het grondgebied van het Koninkrijk België, daaronder begrepen de territoriale zee en de maritieme zones en de luchtgebieden waarover het Koninkrijk België, in overeenstemming met het internationaal recht, soevereine rechten of zijn rechtsmacht uitoefent;

c) betekent de uitdrukking « Marokko » het Koninkrijk Marokko; in aardrijkskundig verband gebruikt, omvat zij:

(i) het grondgebied van het Koninkrijk Marokko, zijn territoriale zee, en

(ii) de buiten de territoriale zee gelegen maritieme zone, bestaande uit de zeebodem en zijn ondergrond (continentaal plat), alsmede de exclusieve economische zone waarover Marokko, in overeenstemming met zijn wetgeving en het internationale recht, zijn soevereine rechten uitoefent voor onderzoek en ontginning van de natuurlijke rijkdommen ervan;

d) betekent de uitdrukking « belasting » de Belgische belasting of de Marokkaanse belasting, al naar het zinsverband vereist;

e) omvat de uitdrukking « persoon » een natuurlijke persoon, een vennootschap, een personenvennootschap en elke andere vereniging van personen;

f) betekent de uitdrukking « vennootschap » elke rechtspersoon of elke andere eenheid die voor de belastingheffing in de Overeenkomstsluitende Staat waarvan zij inwoner is als een rechtspersoon wordt behandeld;

g) betekenen de uitdrukkingen « onderneming van een overeenkomstsluitende Staat » en « onderneming van de andere overeenkomstsluitende Staat » onderscheidenlijk een onderneming gedreven door een inwoner van een overeenkomstsluitende Staat en een onderneming gedreven door een inwoner van de andere overeenkomstsluitende Staat;

h) betekent de uitdrukking « internationaal verkeer » elk vervoer door een schip of luchtvaartuig dat wordt geëxploiteerd door een onderneming die haar plaats van werkelijke leiding in een overeenkomstsluitende Staat heeft, behalve indien het schip of luchtvaartuig slechts tussen in de andere overeenkomstsluitende Staat gelegen plaatsen wordt geëxploiteerd;

(ii) l'impôt sur les sociétés;

(ci-après dénommés « l'impôt marocain »).

4. La Convention s'applique aussi aux impôts de nature identique ou analogue qui seraient établis après la date de signature de la Convention et qui s'ajouteraient aux impôts actuels ou qui les remplaceraient. Les autorités compétentes des États contractants se communiquent les modifications significatives apportées à leurs législations fiscales respectives.

Article 3

Définitions générales

1. Au sens de la présente Convention, à moins que le contexte n'exige une interprétation différente:

a) les expressions « un État contractant » et « l'autre État contractant » désignent, suivant le contexte, la Belgique ou le Maroc;

b) le terme « Belgique » désigne le Royaume de Belgique; employé dans un sens géographique, il désigne le territoire du Royaume de Belgique, y compris la mer territoriale ainsi que les zones maritimes et les espaces aériens sur lesquels, en conformité avec le droit international, le Royaume de Belgique exerce des droits souverains ou sa juridiction;

c) le terme « Maroc » désigne le Royaume du Maroc et, lorsqu'il est employé dans le sens géographique le terme Maroc comprend:

(i) le territoire du Royaume du Maroc, sa mer territoriale, et

(ii) la zone maritime au delà de la mer territoriale, comportant le lit de mer et son sous-sol (plateau continental) et la zone économique exclusive sur laquelle le Maroc exerce ses droits souverains conformément à sa législation et au droit international, aux fins d'exploration et d'exploitation de leurs richesses naturelles;

d) le terme « impôt » désigne l'impôt belge ou l'impôt marocain suivant le contexte;

e) le terme « personne » comprend les personnes physiques, les sociétés, les sociétés de personnes et tous autres groupements de personnes;

f) le terme « société » désigne toute personne morale ou toute autre entité qui est considérée comme une personne morale aux fins d'imposition dans l'État contractant dont elle est un résident;

g) les expressions « entreprise d'un État contractant » et « entreprise de l'autre État contractant » désignent respectivement une entreprise exploitée par un résident d'un État contractant et une entreprise exploitée par un résident de l'autre État contractant;

h) l'expression « trafic international » désigne tout transport effectué par un navire ou un aéronef exploité par une entreprise dont le siège de direction effective est situé dans un État contractant, sauf lorsque le navire ou l'aéronef n'est exploité qu'entre des points situés dans l'autre État contractant;

i) betekent de uitdrukking « bevoegde autoriteit » :

(i) in het Koninkrijk België, de minister van Financiën of zijn gemachtigde vertegenwoordiger, en

(ii) in het Koninkrijk Marokko, de minister van Financiën of zijn behoorlijk gemachtigde vertegenwoordiger;

j) betekent de uitdrukking « onderdaan » met betrekking tot een Overeenkomstsluitende Staat :

(i) elke natuurlijke persoon die de nationaliteit van die overeenkomstsluitende Staat bezit;

(ii) elke rechtspersoon, personenvennootschap en vereniging die zijn of haar rechtspositie als zodanig ontleent aan de wetgeving die in die overeenkomstsluitende Staat van kracht is.

2. Voor de toepassing van de Overeenkomst op een bepaald tijdstip door een overeenkomstsluitende Staat heeft, tenzij het zinsverband anders vereist, elke niet erin omschreven uitdrukking de betekenis welke die uitdrukking op dat tijdstip heeft volgens de wetgeving van die Staat met betrekking tot de belastingen waarop de Overeenkomst van toepassing is, waarbij elke betekenis overeenkomstig de belastingwetten die in die Staat van toepassing zijn de overhand heeft op een betekenis die aan de uitdrukking wordt gegeven overeenkomstig andere wetten van die Staat.

Artikel 4

Inwoner

1. Voor de toepassing van deze Overeenkomst betekent de uitdrukking « inwoner van een overeenkomstsluitende Staat » iedere persoon die, ingevolge de wetgeving van die Staat, aldaar aan belasting is onderworpen op grond van zijn woonplaats, verblijf, plaats van leiding of enige andere soortgelijke omstandigheid en omvat eveneens die Staat en elk staatkundig onderdeel of plaatselijke gemeenschap daarvan. Die uitdrukking omvat echter niet personen die in die Staat alleen ter zake van inkomsten uit in die Staat gelegen bronnen aan belasting zijn onderworpen.

2. Indien een natuurlijke persoon ingevolge de bepalingen van paragraaf 1 inwoner van beide overeenkomstsluitende Staten is, wordt zijn toestand op de volgende wijze geregeld :

a) hij wordt geacht enkel inwoner te zijn van de Staat waar hij een duurzaam tehuis tot zijn beschikking heeft; indien hij in beide Staten een duurzaam tehuis tot zijn beschikking heeft, wordt hij geacht enkel inwoner te zijn van de Staat waarmede zijn persoonlijke en economische betrekkingen het nauwst zijn (middelpunt van de levensbelangen);

b) indien niet kan worden bepaald in welke Staat hij het middelpunt van zijn levensbelangen heeft of indien hij in geen van de Staten een duurzaam tehuis tot zijn beschikking heeft, wordt hij geacht enkel inwoner te zijn van de Staat waar hij gewoonlijk verblijft;

c) indien hij gewoonlijk verblijft in beide Staten of in geen van beide, wordt hij geacht enkel inwoner te zijn van de Staat waarvan hij onderdaan is;

d) indien hij onderdaan is van beide Staten of van geen van beide, regelen de bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten de aangelegenheid in onderlinge overeenstemming.

3. Indien een andere dan een natuurlijke persoon ingevolge de bepalingen van paragraaf 1 inwoner is van beide overeenkomst-

i) l'expression « autorité compétente » désigne :

(i) dans le cas du Royaume de Belgique, le ministre des Finances ou son représentant autorisé; et

(ii) dans le cas du Royaume du Maroc, le ministre des Finances ou son représentant dûment autorisé;

j) le terme « national », en ce qui concerne un État contractant, désigne :

(i) toute personne physique qui possède la nationalité de cet État contractant;

(ii) toute personne morale, société de personnes et association constituée conformément à la législation en vigueur dans cet État contractant.

2. Pour l'application de la Convention à un moment donné par un État contractant, tout terme ou expression qui n'y est pas défini a, sauf si le contexte exige une interprétation différente, le sens que lui attribue à ce moment le droit de cet État concernant les impôts auxquels s'applique la Convention, le sens attribué à ce terme ou expression par le droit fiscal de cet État prévalant sur le sens que lui attribuent les autres branches du droit de cet État.

Article 4

Résident

1. Au sens de la présente Convention, l'expression « résident d'un État contractant » désigne toute personne qui, en vertu de la législation de cet État, est assujettie à l'impôt dans cet État, en raison de son domicile, de sa résidence, de son siège de direction ou de tout autre critère de nature analogue, et s'applique aussi à cet État ainsi qu'à toutes ses subdivisions politiques ou à ses collectivités locales. Toutefois, cette expression ne comprend pas les personnes qui ne sont assujetties à l'impôt dans cet État que pour les revenus de sources situées dans cet État.

2. Lorsque, selon les dispositions du paragraphe 1, une personne physique est un résident des deux États contractants, sa situation est réglée de la manière suivante :

a) cette personne est considérée comme un résident seulement de l'État où elle dispose d'un foyer d'habitation permanent; si elle dispose d'un foyer d'habitation permanent dans les deux États, elle est considérée comme un résident seulement de l'État avec lequel ses liens personnels et économiques sont les plus étroits (centre des intérêts vitaux);

b) si l'État où cette personne a le centre de ses intérêts vitaux ne peut pas être déterminé, ou si elle ne dispose d'un foyer d'habitation permanent dans aucun des États, elle est considérée comme un résident seulement de l'État où elle séjourne de façon habituelle;

c) si cette personne séjourne de façon habituelle dans les deux États, ou si elle ne séjourne de façon habituelle dans aucun d'eux, elle est considérée comme un résident seulement de l'État dont elle possède la nationalité;

d) si cette personne possède la nationalité des deux États, ou si elle ne possède la nationalité d'aucun d'eux, les autorités compétentes des États contractants tranchent la question d'un commun accord.

3. Lorsque, selon les dispositions du paragraphe 1, une personne autre qu'une personne physique est un résident des deux

sluitende Staten, wordt hij geacht enkel inwoner te zijn van de Staat waar de plaats van zijn werkelijke leiding is gelegen.

Artikel 5

Vaste inrichting

1. Voor de toepassing van deze Overeenkomst betekent de uitdrukking «vaste inrichting» een vaste bedrijfsinrichting met behulp waarvan een onderneming haar werkzaamheden geheel of gedeeltelijk uitoefent.

2. De uitdrukking «vaste inrichting» omvat in het bijzonder :

- a) een plaats waar leiding wordt gegeven;
- b) een filiaal;
- c) een kantoor;
- d) een fabriek;
- e) een werkplaats;
- f) een mijn, een olie- of gasbron, een steengroeve of enige andere plaats van onderzoek en winning van natuurlijke rijkdommen;
- g) een verkooppunt; en
- h) een opslagplaats, ter beschikking gesteld van een persoon voor het opslaan van andermans goederen.

3. De uitdrukking «vaste inrichting» omvat eveneens :

- a) de plaats van uitvoering van een bouwwerk, van constructiewerkzaamheden of van werkzaamheden van toezicht daarop, doch uitsluitend indien de duur van dat bouwwerk of van die werkzaamheden zes maanden overschrijdt;
- b) het verstrekken van diensten, daaronder begrepen adviezen, door een onderneming door middel van werknemers of andere personeelsleden die daarvoor door de onderneming werden aangeworven, maar uitsluitend indien zodanige werkzaamheden op het grondgebied van de overeenkomstsluitende Staat (voor hetzelfde project of voor een verbonden project) worden uitgeoefend gedurende een tijdvak of tijdvakken waarvan de totale duur 75 dagen in enig tijdvak van twaalf maanden overschrijdt.

4. Niettegenstaande de voorgaande bepalingen van dit artikel wordt een «vaste inrichting» niet aanwezig geacht indien :

- a) gebruik wordt gemaakt van inrichtingen, uitsluitend voor de opslag, uitstalling of levering van aan de onderneming toebehorende goederen;
- b) een voorraad van aan de onderneming toebehorende goederen wordt aangehouden, uitsluitend voor opslag, uitstalling of levering;
- c) een voorraad van aan de onderneming toebehorende goederen wordt aangehouden, uitsluitend voor de bewerking of verwerking door een andere onderneming;
- d) een vaste bedrijfsinrichting wordt aangehouden, uitsluitend om voor de onderneming goederen aan te kopen of inlichtingen in te winnen;
- e) een vaste bedrijfsinrichting wordt aangehouden, uitsluitend om voor de onderneming andere werkzaamheden te verrichten, die van voorbereidende aard zijn of het karakter van hulpwerkzaamheden hebben;

États contractants, elle est considérée comme un résident seulement de l'État où son siège de direction effective est situé.

Article 5

Établissement stable

1. Au sens de la présente Convention, l'expression «établissement stable» désigne une installation fixe d'affaires par l'intermédiaire de laquelle une entreprise exerce tout ou partie de son activité.

2. L'expression «établissement stable» comprend notamment :

- a) un siège de direction;
- b) une succursale;
- c) un bureau;
- d) une usine;
- e) un atelier;
- f) une mine, un puits de pétrole ou de gaz, une carrière ou tout autre lieu d'exploration et d'extraction de ressources naturelles;
- g) un point de vente; et
- h) un entrepôt mis à la disposition d'une personne pour stocker les marchandises d'autrui.

3. L'expression «établissement stable» englobe également :

- a) un chantier de construction, de montage ou des activités de surveillance s'y exerçant mais seulement lorsque le chantier ou ces activités ont une durée supérieure à six mois;
- b) la fourniture de services, y compris les services de consultants, par une entreprise agissant par l'intermédiaire de salariés ou d'autre personnel engagé par l'entreprise à cette fin, mais seulement lorsque les activités de cette nature se poursuivent (pour le même projet ou un projet connexe) sur le territoire de l'État contractant pendant une ou des périodes représentant un total de plus de 75 jours dans les limites d'une période quelconque de douze mois.

4. Nonobstant les dispositions précédentes du présent article, on considère qu'il n'y a pas «établissement stable» si :

- a) il est fait usage d'installations aux seules fins de stockage, d'exposition ou de livraison de marchandises appartenant à l'entreprise;
- b) des marchandises appartenant à l'entreprise sont entreposées aux seules fins de stockage, d'exposition ou de livraison;
- c) des marchandises appartenant à l'entreprise sont entreposées aux seules fins de transformation par une autre entreprise;
- d) une installation fixe d'affaires est utilisée aux seules fins d'acheter des marchandises ou de réunir des informations pour l'entreprise;
- e) une installation fixe d'affaires est utilisée aux seules fins d'exercer, pour l'entreprise, toute autre activité de caractère préparatoire ou auxiliaire;

f) een vaste bedrijfsinrichting wordt aangehouden, uitsluitend om verscheidene van de in de subparagrafen a) tot e) vermelde werkzaamheden te verrichten, op voorwaarde dat het geheel van de werkzaamheden van de vaste bedrijfsinrichting voor voorbereidende aard is of het karakter van hulpwerkzaamheden heeft.

5. Indien een persoon — niet zijnde een onafhankelijke vertegenwoordiger op wie paragraaf 7 van toepassing is — in een overeenkomstsluitende Staat voor een onderneming van een andere overeenkomstsluitende Staat werkzaam is, wordt die onderneming, niettegenstaande de bepalingen van de paragrafen 1 en 2, geacht een vaste inrichting in de eerstgenoemde overeenkomstsluitende Staat te hebben voor alle werkzaamheden welke deze persoon voor de onderneming verricht, indien die persoon :

a) in die Staat een machtiging bezit om namens de onderneming overeenkomsten af te sluiten en dit recht aldaar gewoonlijk uitoefent, tenzij de werkzaamheden van die persoon beperkt blijven tot de in paragraaf 4 vermelde werkzaamheden die, indien zij met behulp van een vaste bedrijfsinrichting zouden worden verricht, die vaste bedrijfsinrichting niet tot een vaste inrichting zouden stempelen in de zin van bedoelde paragraaf; of

b) zodanige machtiging niet bezit, maar in de eerstgenoemde Staat gewoonlijk een voorraad van goederen aanhoudt waaruit hij regelmatig bestellingen uitvoert voor rekening van de onderneming.

6. Niettegenstaande de voorgaande bepalingen van dit artikel, wordt een verzekeringsonderneming van een overeenkomstsluitende Staat — behalve met betrekking tot herverzekering — geacht in de andere overeenkomstsluitende Staat een vaste inrichting te hebben indien zij op het grondgebied van die andere Staat premies int of aldaar gelegen risico's verzekert door middel van een persoon, niet zijnde een onafhankelijke vertegenwoordiger op wie paragraaf 7 van toepassing is.

7. Een onderneming wordt niet geacht een vaste inrichting in een overeenkomstsluitende Staat te bezitten op grond van de enkele omstandigheid dat zij aldaar zaken doet door middel van een makelaar, een algemeen commissionair of enige andere onafhankelijke vertegenwoordiger, op voorwaarde dat deze personen in de normale uitoefening van hun bedrijf handelen. Wanneer de werkzaamheden van zodanige vertegenwoordiger uitsluitend of nagenoeg uitsluitend voor rekening van die onderneming worden uitgeoefend en er tussen die onderneming en de vertegenwoordiger in hun handelsbetrekkingen en financiële betrekkingen voorwaarden worden overeengekomen of opgelegd, die afwijken van die welke overeengekomen zouden kunnen worden tussen onafhankelijke ondernemingen, wordt hij evenwel niet geacht een onafhankelijk vertegenwoordiger te zijn in de zin van deze paragraaf.

8. De enkele omstandigheid dat een vennootschap die inwoner is van een overeenkomstsluitende Staat, een vennootschap beheerst of wordt beheerst door een vennootschap die inwoner is van de andere overeenkomstsluitende Staat of die in die andere Staat zaken doet (hetzij met behulp van een vaste inrichting, hetzij op andere wijze), stempelt één van beide vennootschappen niet tot een vaste inrichting van de andere.

Artikel 6

Inkomsten uit onroerende goederen

1. Inkomsten die een inwoner van een overeenkomstsluitende Staat verkrijgt uit in de andere overeenkomstsluitende Staat gelegen onroerende goederen (inkomsten uit landbouw- of bosbedrijven daaronder begrepen) mogen in die andere Staat worden belast.

f) une installation fixe d'affaires est utilisée aux seules fins de l'exercice cumulé d'activités mentionnées aux alinéas a) à e), à condition que l'activité d'ensemble de l'installation fixe d'affaires résultant de ce cumul garde un caractère préparatoire ou auxiliaire.

5. Nonobstant les dispositions des paragraphes 1 et 2, lorsqu'une personne — autre qu'un agent jouissant d'un statut indépendant auquel s'applique le paragraphe 7 — agit dans un État contractant pour le compte d'une entreprise d'un autre État contractant, cette entreprise est considérée comme ayant un établissement stable dans le premier État contractant pour toutes activités que cette personne exerce pour l'entreprise si ladite personne :

a) Dispose dans cet État de pouvoirs, qu'elle y exerce habituellement lui permettant de conclure des contrats au nom de l'entreprise, à moins que les activités de cette personne ne soient limitées à celles qui sont énumérées au paragraphe 4 et qui, exercées par l'intermédiaire d'une installation fixe d'affaires, ne feraient pas de cette installation fixe d'affaires un établissement stable au sens dudit paragraphe; ou

b) Ne disposant pas de ce pouvoir, elle conserve habituellement dans le premier État un stock de marchandises sur lequel elle prélève régulièrement des marchandises aux fins de livraison pour le compte de l'entreprise.

6. Nonobstant les dispositions précédentes du présent article, une entreprise d'assurance d'un État contractant est considérée, sauf en matière de réassurance, comme ayant un établissement stable dans l'autre État contractant, si elle collecte des primes sur le territoire de cet autre État, ou assure des risques qui y sont encourus par l'intermédiaire d'une personne autre qu'un agent jouissant d'un statut indépendant auquel s'applique le paragraphe 7.

7. Une entreprise n'est pas considérée comme ayant un établissement stable dans un État contractant du seul fait qu'elle y exerce son activité par l'entremise d'un courtier, d'un commissionnaire général ou de tout autre agent jouissant d'un statut indépendant, à condition que ces personnes agissent dans le cadre ordinaire de leur activité. Toutefois, lorsque les activités d'un tel agent sont exercées exclusivement ou presque exclusivement pour le compte de cette entreprise, et que des conditions sont convenues ou imposées entre cette entreprise et l'agent dans leur relation commerciale et financière qui diffèrent de celles qui auraient pu être établies entre deux entreprises indépendantes, il n'est pas considéré comme un agent jouissant d'un statut indépendant au sens de ce paragraphe.

8. Le fait qu'une société qui est un résident d'un État contractant contrôle ou est contrôlée par une société qui est un résident de l'autre État contractant ou qui y exerce son activité (que ce soit par l'intermédiaire d'un établissement stable ou non) ne suffit pas, en lui-même, à faire de l'une quelconque de ces sociétés un établissement stable de l'autre.

Article 6

Revenus immobiliers

1. Les revenus qu'un résident d'un État contractant tire de biens immobiliers (y compris les revenus des exploitations agricoles ou forestières) situés dans l'autre État contractant, sont imposables dans cet autre État.

2. De uitdrukking «onroerende goederen» heeft de betekenis die daaraan wordt toegekend door het recht van de overeenkomstsluitende Staat waar de desbetreffende goederen zijn gelegen. De uitdrukking omvat in ieder geval de goederen die bij de onroerende goederen behoren, levende en dode have van landbouw- en bosbedrijven, rechten waarop de bepalingen van het privaatrecht betreffende de grondeigendom van toepassing zijn, vruchtgebruik van onroerende goederen en rechten op veranderlijke of vaste vergoedingen ter zake van de exploitatie, of het recht tot exploitatie, van minerale aardlagen, bronnen en andere bodemrijksdommen; schepen en luchtvaartuigen worden niet als onroerende goederen beschouwd.

3. De bepalingen van paragraaf 1 zijn van toepassing op inkomsten verkregen uit de rechtstreekse exploitatie of het rechtstreeks gebruik, uit het verhuren of verpachten, of uit elke andere vorm van exploitatie van onroerende goederen.

4. De bepalingen van de paragrafen 1 en 3 zijn ook van toepassing op inkomsten uit onroerende goederen van een onderneming en op inkomsten uit onroerende goederen gebezigd voor de uitoefening van een zelfstandig beroep.

5. Indien de eigendom van aandelen, of andere rechten in een vennootschap of in een andere rechtspersoon die inwoner is van een overeenkomstsluitende Staat, aan de eigenaar van die aandelen of andere rechten recht geeft op het genot van onroerende goederen die aan die vennootschap of die andere rechtspersoon toebehoren, mogen de inkomsten die de eigenaar verkrijgt uit het rechtstreeks gebruik, uit het verhuren of uit elke andere vorm van gebruik van zijn recht van genot, worden belast in de overeenkomstsluitende Staat waar de onroerende goederen zijn gelegen.

Artikel 7

Ondernemingswinst

1. Winst van een onderneming van een overeenkomstsluitende Staat is slechts in die Staat belastbaar, tenzij de onderneming in de andere overeenkomstsluitende Staat haar bedrijf uitoefent met behulp van een aldaar gevestigde vaste inrichting. Indien de onderneming aldus haar bedrijf uitoefent, mag de winst van de onderneming in de andere Staat worden belast, maar slechts in zoverre als zij kan worden toegerekend aan die vaste inrichting.

2. Onder voorbehoud van de bepalingen van paragraaf 3 wordt, indien een onderneming van een overeenkomstsluitende Staat in de andere overeenkomstsluitende Staat haar bedrijf uitoefent met behulp van een aldaar gevestigde vaste inrichting, in elke overeenkomstsluitende Staat aan die vaste inrichting de winst toegerekend die zij geacht zou kunnen worden te behalen indien zij een onafhankelijke onderneming zou zijn, die dezelfde of soortgelijke werkzaamheden zou uitoefenen onder dezelfde of soortgelijke omstandigheden en die geheel onafhankelijk zou handelen.

3. Bij het bepalen van de winst van een vaste inrichting worden in aftrek toegelaten de kosten, daaronder begrepen kosten van leiding en algemene beheerskosten, die ten behoeve van die vaste inrichting zijn gemaakt, hetzij in de Staat waar die vaste inrichting is gevestigd, hetzij elders. Geen aftrek wordt evenwel toegelaten ter zake van bedragen die in voorkomend geval door de vaste inrichting (anders dan tot terugbetaling van werkelijke kosten) worden betaald aan de hoofdzetel van de onderneming of aan een van haar zetels, in de vorm van royalty's, erelonen of andere soortgelijke betalingen voor het gebruik van octrooien of andere rechten, of als commissie voor het verstrekken van specifieke diensten of voor het geven van leiding, of, behalve in het geval van een bankonderneming, in de vorm van interest van aan de vaste inrichting geleend geld. Bij het bepalen van de winst van de vaste inrichting wordt evenmin rekening gehouden met dergelijke bedragen die door de vaste

2. L'expression «biens immobiliers» a le sens que lui attribue le droit de l'État contractant où les biens considérés sont situés. L'expression comprend, en tous cas, les accessoires, le cheptel mort ou vif des exploitations agricoles et forestières, les droits auxquels s'appliquent les dispositions du droit privé concernant la propriété foncière, l'usufruit des biens immobiliers et les droits à des paiements variables ou fixes pour l'exploitation ou la concession de l'exploitation de gisements minéraux, sources et autres ressources naturelles; les navires, bateaux et aéronefs ne sont pas considérés comme des biens immobiliers.

3. Les dispositions du paragraphe 1 s'appliquent aux revenus provenant de l'exploitation ou de l'utilisation directe, de la location ou de l'affermage, ainsi que de toute autre forme d'exploitation des biens immobiliers.

4. Les dispositions des paragraphes 1 et 3 s'appliquent également aux revenus provenant des biens immobiliers d'une entreprise ainsi qu'aux revenus des biens immobiliers servant à l'exercice d'une profession indépendante.

5. Lorsque la propriété d'actions, parts sociales ou autres droits dans une société ou une autre personne morale résident d'un État contractant donne au propriétaire de ces actions, parts ou autres droits la jouissance de biens immobiliers détenus par cette société ou cette autre personne morale, les revenus que le propriétaire tire de l'utilisation directe, de la location ou de l'usage sous toute autre forme de son droit de jouissance sont imposables dans l'État contractant où les biens immobiliers sont situés.

Article 7

Bénéfices des entreprises

1. Les bénéfices d'une entreprise d'un État contractant ne sont imposables que dans cet État, à moins que l'entreprise n'exerce son activité dans l'autre État contractant par l'intermédiaire d'un établissement stable qui y est situé. Si l'entreprise exerce son activité d'une telle façon, les bénéfices de l'entreprise sont imposables dans l'autre État mais uniquement dans la mesure où ils sont imputables audit établissement stable.

2. Sous réserve des dispositions du paragraphe 3, lorsqu'une entreprise d'un État contractant exerce son activité dans l'autre État contractant par l'intermédiaire d'un établissement stable qui y est situé, il est imputé, dans chaque État contractant, à cet établissement stable les bénéfices qu'il aurait pu réaliser s'il avait constitué une entreprise distincte exerçant des activités identiques ou analogues dans des conditions identiques ou analogues et agissant en toute indépendance.

3. Pour déterminer les bénéfices d'un établissement stable, sont admises en déduction les dépenses exposées aux fins poursuivies par cet établissement stable, y compris les dépenses de direction et les frais généraux d'administration ainsi exposés, soit dans l'État où est situé cet établissement stable, soit ailleurs. Toutefois, aucune déduction n'est admise pour les sommes qui seraient, le cas échéant, versées (à d'autres titres que le remboursement de frais encourus) par l'établissement stable au siège central de l'entreprise ou à l'un quelconque de ses bureaux, comme redevances, honoraires, ou autres paiements similaires, pour l'usage de brevets ou d'autres droits, ou comme commissions, pour des services précis rendus ou pour une activité de direction ou, sauf dans le cas d'une entreprise bancaire, comme intérêts sur des sommes prêtées à l'établissement stable. De même, il n'est pas tenu compte, dans le calcul des bénéfices de l'établissement stable, des mêmes sommes

inrichting ten laste worden gelegd van de hoofdzetel van de onderneming of van een van haar andere zetels.

4. Voor zover het in een overeenkomstsluitende Staat gebruikelijk is de aan een vaste inrichting toe te rekenen winst te bepalen op basis van een verdeling van de totale winst van de onderneming over haar verschillende delen, belet paragraaf 2 die overeenkomstsluitende Staat niet de te belasten winst te bepalen volgens de gebruikelijke verdeling; de gevolgde methode van verdeling moet echter zodanig zijn dat het resultaat in overeenstemming is met de in dit artikel neergelegde beginselen.

5. Geen winst wordt aan een vaste inrichting toegerekend enkel op grond van aankoop door die vaste inrichting van goederen voor de onderneming.

6. Voor de toepassing van de voorgaande paragrafen wordt de aan de vaste inrichting toe te rekenen winst van jaar tot jaar volgens dezelfde methode bepaald, tenzij er een goede en genoegzame reden bestaat om hiervan af te wijken.

7. Indien in de winst inkomstenbestanddelen zijn begrepen die afzonderlijk in andere artikelen van deze Overeenkomst worden behandeld, worden de bepalingen van die artikelen niet aangetast door de bepalingen van dit artikel.

Artikel 8

Zeevaart en luchtvaart

1. Winst uit de exploitatie van schepen of luchtvaartuigen in internationaal verkeer is slechts belastbaar in de overeenkomstsluitende Staat waar de plaats van de werkelijke leiding van de onderneming is gelegen.

2. Indien de plaats van de werkelijke leiding van een zeescheepvaartonderneming zich aan boord van een schip bevindt, wordt deze plaats geacht te zijn gelegen in de overeenkomstsluitende Staat waar het schip zijn thuishaven heeft, of, indien er geen thuishaven is, in de overeenkomstsluitende Staat waarvan de exploitant van het schip inwoner is.

3. De bepalingen van paragraaf 1 zijn ook van toepassing op winst verkregen uit de deelneming in een pool, een gemeenschappelijk bedrijf of een internationaal bedrijfslichaam voor de exploitatie, maar enkel op het gedeelte van de aldus verwezenlijkte winst dat toekomt aan elke deelnemer naar rata van zijn deelneming in de gemeenschappelijke onderneming.

4. Voor de toepassing van dit artikel omvat de winst van een onderneming van een overeenkomstsluitende Staat, die is verkregen uit de exploitatie van schepen of luchtvaartuigen in internationaal verkeer, de winst die onder andere voortkomt uit het gebruik of de verhuring van laadkisten, indien die activiteit bijkomend is ten opzichte van de exploitatie door die onderneming van schepen of luchtvaartuigen in internationaal verkeer.

Artikel 9

Afhankelijke ondernemingen

1. Indien :

a) een onderneming van een overeenkomstsluitende Staat onmiddellijk of middellijk deelneemt aan de leiding van, aan het toezicht op, dan wel in het kapitaal van een onderneming van de andere overeenkomstsluitende Staat, of

b) dezelfde personen onmiddellijk of middellijk deelnemen aan de leiding van, aan het toezicht op, dan wel in het kapitaal van een

portées par l'établissement stable au débit du siège central de l'entreprise ou de l'un quelconque de ses autres bureaux.

4. S'il est d'usage, dans un État contractant, de déterminer les bénéfices imputables à un établissement stable sur la base d'une répartition des bénéfices totaux de l'entreprise entre ses diverses parties, aucune disposition du paragraphe 2 n'empêche cet État contractant de déterminer les bénéfices imposables selon la répartition en usage; la méthode de répartition adoptée doit cependant être telle que le résultat obtenu soit conforme aux principes contenus dans le présent article.

5. Aucun bénéfice n'est imputé à un établissement stable du fait qu'il a simplement acheté des marchandises pour l'entreprise.

6. Aux fins des paragraphes précédents, les bénéfices à imputer à l'établissement stable sont déterminés chaque année selon la même méthode, à moins qu'il n'existe des motifs valables et suffisants de procéder autrement.

7. Lorsque les bénéfices comprennent des éléments de revenus traités séparément dans d'autres articles de la présente Convention, les dispositions desdits articles ne sont pas affectées par les dispositions du présent article.

Article 8

Navigation maritime et aérienne

1. Les bénéfices provenant de l'exploitation, en trafic international, de navires ou d'aéronefs ne sont imposables que dans l'État contractant où le siège de direction effective de l'entreprise est situé.

2. Si le siège de direction effective d'une entreprise de navigation maritime est à bord d'un navire, ce siège est considéré comme situé dans l'État contractant où se trouve le port d'attache de ce navire ou, à défaut de port d'attache, dans l'État contractant dont l'exploitant du navire est un résident.

3. Les dispositions du paragraphe 1 s'appliquent aussi aux bénéfices provenant de la participation à un pool, une exploitation en commun ou un organisme international d'exploitation, mais uniquement à la fraction des bénéfices ainsi réalisés qui revient à chaque participant au prorata de sa part dans l'entreprise commune.

4. Au sens du présent article, les bénéfices de l'entreprise d'un État contractant provenant de l'exploitation de navires ou d'aéronefs en trafic international, comprennent les bénéfices inter alia provenant de l'usage ou de la location de conteneurs, si cette activité est accessoire par rapport à l'exploitation en trafic international par cette entreprise de navires ou d'aéronefs.

Article 9

Entreprises associées

1. Lorsque :

a) une entreprise d'un État contractant participe directement ou indirectement à la direction, au contrôle ou au capital d'une entreprise de l'autre État contractant, ou que

b) les mêmes personnes participent directement ou indirectement à la direction, au contrôle ou au capital d'une entreprise d'un

onderneming van een overeenkomstsluitende Staat en van een onderneming van de andere overeenkomstsluitende Staat, en in het ene en in het andere geval de twee ondernemingen in hun handelsbetrekkingen of financiële betrekkingen gebonden zijn door voorwaarden die werden overeengekomen of opgelegd en die afwijken van die welke zouden worden overeengekomen tussen onafhankelijke ondernemingen, mag winst die één van de ondernemingen zonder deze voorwaarden zou hebben behaald maar ten gevolge van die voorwaarden niet heeft behaald, worden begrepen in de winst van die onderneming en dienovereenkomstig worden belast.

2. Indien een overeenkomstsluitende Staat in de winst van een onderneming van die Staat winst opneemt — en dienovereenkomstig belast — ter zake waarvan een onderneming van de andere overeenkomstsluitende Staat in die andere Staat is belast, en de aldus opgenomen winst winst is die de onderneming van de eerstbedoelde Staat zou hebben behaald indien tussen de twee ondernemingen zodanige voorwaarden zouden zijn overeengekomen als tussen onafhankelijke ondernemingen zouden zijn overeengekomen, herzielt de andere Staat op passende wijze het bedrag aan belasting dat aldaar over die winst is geheven. Bij deze herziening wordt rekening gehouden met de overige bepalingen van deze Overeenkomst en, indien nodig, plegen de bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten overleg met elkaar.

3. De bepalingen van paragraaf 2 zijn niet van toepassing wanneer gerechtelijke, administratieve of andere wettelijke procedures hebben geleid tot de definitieve beslissing om, ten gevolge van een handeling die krachtens paragraaf 1 aanleiding heeft gegeven tot een herziening van de winst, aan één van de betrokken ondernemingen een boete op te leggen wegens fraude, zware fout of opzettelijk verzuim.

Artikel 10

Dividenden

1. Dividenden betaald door een vennootschap die inwoner is van een overeenkomstsluitende Staat aan een inwoner van de andere overeenkomstsluitende Staat, mogen in die andere Staat worden belast.

2. Deze dividenden mogen echter ook in de overeenkomstsluitende Staat waarvan de vennootschap die de dividenden betaalt inwoner is overeenkomstig de wetgeving van die Staat worden belast, maar indien de uiteindelijk gerechtigde tot de dividenden inwoner is van de andere overeenkomstsluitende Staat, mag de aldus geheven belasting niet hoger zijn dan:

a) 6,5 % van het brutobedrag van de dividenden indien de uiteindelijk gerechtigde een vennootschap is die onmiddellijk ten minste 25 % bezit van het kapitaal van de vennootschap die de dividenden betaalt;

b) 10 % van het brutobedrag van de dividenden in alle andere gevallen.

Deze paragraaf laat onverlet de belastingheffing van de vennootschap ter zake van de winst waaruit de dividenden worden betaald.

3. De uitdrukking « dividenden », zoals gebezigd in dit artikel, betekent inkomsten uit aandelen, winstaandelen of winstbewijzen, mijnaandelen, oprichtersaandelen of andere rechten op een aandeel in de winst, met uitzondering van schuldvorderingen, inkomsten uit andere rechten in vennootschappen alsmede andere inkomsten die, volgens de wetgeving van de Staat waarvan de uitkerende vennootschap inwoner is, op dezelfde wijze als inkomsten uit aandelen in de belastingheffing worden betrokken.

État contractant et d'une entreprise de l'autre État contractant, et que, dans l'un et l'autre cas, les deux entreprises sont, dans leurs relations commerciales ou financières, liées par des conditions convenues ou imposées, qui diffèrent de celles qui seraient convenues entre des entreprises indépendantes, les bénéfices qui, sans ces conditions, auraient été réalisés par l'une des entreprises mais n'ont pu l'être en fait à cause de ces conditions, peuvent être inclus dans les bénéfices de cette entreprise et imposés en conséquence.

2. Lorsqu'un État contractant inclut dans les bénéfices d'une entreprise de cet État — et impose en conséquence — des bénéfices sur lesquels une entreprise de l'autre État contractant a été imposée dans cet autre État, et que les bénéfices ainsi inclus sont des bénéfices qui auraient été réalisés par l'entreprise du premier État si les conditions convenues entre les deux entreprises avaient été celles qui auraient été convenues entre des entreprises indépendantes, l'autre État procède à un ajustement approprié du montant de l'impôt qui y a été perçu sur ces bénéfices. Pour déterminer cet ajustement, il est tenu compte des autres dispositions de la présente Convention et, si c'est nécessaire, les autorités compétentes des États contractants se consultent.

3. Les dispositions du paragraphe 2 ne s'appliquent pas lorsque des procédures judiciaires, administratives ou autres procédures légales ont abouti à la décision définitive qu'à la suite d'action donnant lieu à un ajustement des bénéfices en vertu du paragraphe 1, l'une des entreprises concernées est soumise à des pénalités en raison de fraude, de faute lourde ou d'omission volontaire.

Article 10

Dividendes

1. Les dividendes payés par une société qui est un résident d'un État contractant à un résident de l'autre État contractant sont imposables dans cet autre État.

2. Toutefois, ces dividendes sont aussi imposables dans l'État contractant dont la société qui paie les dividendes est un résident, et selon la législation de cet État, mais si le bénéficiaire effectif des dividendes est un résident de l'autre État contractant, l'impôt ainsi établi ne peut excéder:

a) 6,5 % du montant brut des dividendes si le bénéficiaire effectif est une société qui détient directement au moins 25 % du capital de la société qui paie les dividendes;

b) 10 % du montant brut des dividendes, dans tous les autres cas.

Le présent paragraphe n'affecte pas l'imposition de la société au titre des bénéfices qui servent au paiement des dividendes.

3. Le terme « dividendes » employé dans le présent article désigne les revenus provenant d'actions, actions ou bons de jouissance, parts de mine, parts de fondateur ou autres parts bénéficiaires à l'exception des créances, les revenus d'autres parts sociales ainsi que d'autres revenus, soumis au même régime fiscal que les revenus d'actions par la législation de l'État dont la société distributrice est un résident.

4. De bepalingen van de paragrafen 1 en 2 zijn niet van toepassing indien de uiteindelijk gerechtigde tot de dividenden, die inwoner is van een overeenkomstsluitende Staat, in de andere overeenkomstsluitende Staat, waarvan de vennootschap die de dividenden betaalt inwoner is, een nijverheids- of handelsbedrijf met behulp van een aldaar gevestigde vaste inrichting of een zelfstandig beroep door middel van een aldaar gevestigde vaste basis uitoefent en het aandelenbezit uit hoofde waarvan de dividenden worden betaald met die vaste inrichting of die vaste basis wezenlijk is verbonden. In dat geval zijn de bepalingen van artikel 7 of van artikel 14, naar het geval, van toepassing.

5. Indien een vennootschap die inwoner is van een overeenkomstsluitende Staat winst of inkomsten verkrijgt uit de andere overeenkomstsluitende Staat, mag die andere Staat geen belasting heffen op dividenden die door de vennootschap worden betaald, behalve voor zover die dividenden aan een inwoner van die andere Staat worden betaald of voor zover het aandelenbezit uit hoofde waarvan de dividenden worden betaald wezenlijk is verbonden met een in die andere Staat gelegen vaste inrichting of vaste basis, noch de niet-uitgedeelde winst van de vennootschap onderwerpen aan een belasting op niet-uitgedeelde winst, zelfs indien de betaalde dividenden of de niet-uitgedeelde winst geheel of gedeeltelijk bestaan uit winst of inkomsten die uit die andere Staat afkomstig zijn.

6. Wanneer een vennootschap die inwoner is van een overeenkomstsluitende Staat in de andere overeenkomstsluitende Staat over een vaste inrichting beschikt, wordt, ongeacht elke andere bepaling van deze Overeenkomst, de winst die belastbaar is op grond van artikel 7, paragraaf 1 in die andere Staat onderworpen aan een bij de bron ingehouden belasting wanneer die winst ter beschikking wordt gesteld van de zetel in het buitenland, maar de aldus ingehouden belasting mag niet hoger zijn dan 6,5 % van het bedrag van die winst na aftrek van de vennootschapsbelasting die erop werd toegepast in de andere Staat.

Artikel 11

Interest

1. Interest afkomstig uit een overeenkomstsluitende Staat en betaald aan een inwoner van de andere overeenkomstsluitende Staat mag in die andere Staat worden belast.

2. Deze interest mag echter ook in de overeenkomstsluitende Staat waaruit hij afkomstig is overeenkomstig de wetgeving van die Staat worden belast, maar indien de uiteindelijk gerechtigde tot de interest inwoner is van de andere overeenkomstsluitende Staat, mag de aldus geheven belasting niet hoger zijn dan 10 % van het brutobedrag van de interest.

3. Niettegenstaande de bepalingen van paragraaf 2 is interest in de overeenkomstsluitende Staat waaruit hij afkomstig is vrijgesteld indien het gaat om:

a) interest betaald aan de andere overeenkomstsluitende Staat, een staatkundig onderdeel of een plaatselijke gemeenschap daarvan of aan de Centrale Bank van de andere overeenkomstsluitende Staat;

b) interest betaald uit hoofde van een concessionele lening, een concessioneel krediet of van een lening toegestaan onder overheidswaarborg of uit hoofde van enige andere schuldvoordering of krediet die door die andere Staat gewaarborgd is en voor uitvoerkredieten die overheidssteun genieten.

4. De uitdrukking «interest», zoals gebezigd in dit artikel, betekent inkomsten uit schuldvoordringen van welke aard ook, al dan niet gewaarborgd door hypotheek of al dan niet aanspraak gevend op een aandeel in de winst van de schuldenaar, en in het

4. Les dispositions des paragraphes 1 et 2 ne s'appliquent pas lorsque le bénéficiaire effectif des dividendes, résident d'un État contractant, exerce dans l'autre État contractant dont la société qui paie les dividendes est un résident, soit une activité industrielle ou commerciale par l'intermédiaire d'un établissement stable qui y est situé, soit une profession indépendante au moyen d'une base fixe qui y est située, et que la participation génératrice des dividendes, s'y rattache effectivement. Dans ce cas, les dispositions de l'article 7 ou de l'article 14, suivant les cas, sont applicables.

5. Lorsqu'une société qui est un résident d'un État contractant tire des bénéfices ou des revenus de l'autre État contractant, cet autre État ne peut percevoir aucun impôt sur les dividendes payés par la société, sauf dans la mesure où ces dividendes sont payés à un résident de cet autre État ou dans la mesure où la participation génératrice des dividendes se rattache effectivement à un établissement stable ou à une base fixe situés dans cet autre État, ni prélever aucun impôt, au titre de l'imposition des bénéfices non distribués, sur les bénéfices non distribués de la société, même si les dividendes payés ou les bénéfices non distribués consistent en tout ou en partie en bénéfices ou revenus provenant de cet autre État.

6. Nonobstant toute autre disposition de la présente Convention, lorsqu'une société qui est un résident d'un État contractant possède un établissement stable dans l'autre État contractant, les bénéfices imposables en vertu du paragraphe 1 de l'article 7, sont soumis à une taxe retenue à la source dans cet autre État, lorsque ces bénéfices sont mis à la disposition du siège à l'étranger, mais la taxe ainsi retenue ne peut excéder 6,5 % du montant desdits bénéfices après en avoir déduit l'impôt sur les sociétés y appliqué dans cet autre État.

Article 11

Intérêts

1. Les intérêts provenant d'un État contractant et payés à un résident de l'autre État contractant sont imposables dans cet autre État.

2. Toutefois, ces intérêts sont aussi imposables dans l'État contractant d'où ils proviennent et selon la législation de cet État, mais si le bénéficiaire effectif des intérêts est un résident de l'autre État contractant, l'impôt ainsi établi ne peut excéder 10 % pour cent du montant brut des intérêts.

3. Nonobstant les dispositions du paragraphe 2, les intérêts sont exemptés d'impôt dans l'État contractant d'où ils proviennent lorsqu'il s'agit:

a) d'intérêts payés à l'autre État contractant ou à une de ses subdivisions politiques ou collectivités locales ou à la Banque Centrale de l'autre État contractant;

b) d'intérêts payés en raison d'un prêt concessionnel ou d'un crédit concessionnel ou d'un prêt consenti, publiquement garanti ou en raison de toute autre créance ou crédit doté d'une garantie publique par cet autre État et pour les crédits à l'exportation bénéficiant d'un soutien public.

4. Le terme «intérêts» employé dans le présent article désigne les revenus des créances de toute nature, assorties ou non de garanties hypothécaires ou d'une clause de participation aux bénéfices du débiteur, et notamment les revenus des fonds publics

bijzonder inkomsten uit overheidsleningen en obligaties, daaronder begrepen premies en loten op die effecten. Boeten voor laattijdige betaling of interest die overeenkomstig artikel 10, paragraaf 3, als dividenden wordt behandeld worden niet beschouwd als interest in de zin van dit artikel.

5. De bepalingen van de paragrafen 1 en 2 zijn niet van toepassing indien de uiteindelijk gerechtigde tot de interest, die inwoner is van een overeenkomstsluitende Staat, in de andere overeenkomstsluitende Staat waaruit de interest afkomstig is, een nijverheids- of handelsbedrijf met behulp van een aldaar gevestigde vaste inrichting of een zelfstandig beroep door middel van een aldaar gevestigde vaste basis uitoefent en de schuldvoordering uit hoofde waarvan de interest is verschuldigd wezenlijk is verbonden met die vaste inrichting of die vaste basis. In dat geval zijn de bepalingen van artikel 7 of van artikel 14, naar het geval, van toepassing.

6. Interest wordt geacht uit een overeenkomstsluitende Staat afkomstig te zijn indien de schuldenaar een inwoner van die Staat is. Indien evenwel de schuldenaar van de interest, ongeacht of hij inwoner van een overeenkomstsluitende Staat is of niet, in een overeenkomstsluitende Staat een vaste inrichting of een vaste basis heeft waarvoor de schuld ter zake waarvan de interest wordt betaald is aangegaan en de interest ten laste komt van die vaste inrichting of die vaste basis, wordt die interest geacht afkomstig te zijn uit de Staat waar de vaste inrichting of de vaste basis is gevestigd.

7. Indien, ten gevolge van een bijzondere verhouding tussen de schuldenaar en de uiteindelijk gerechtigde of tussen hen beiden en een derde, het bedrag van de interest, gelet op de schuldvoordering waarvoor hij wordt betaald, hoger is dan het bedrag dat zonder zulk een verhouding door de schuldenaar en de uiteindelijk gerechtigde zou zijn overeengekomen, zijn de bepalingen van dit artikel slechts op het laatstbedoelde bedrag van toepassing. In dat geval blijft het daarboven uitgaande deel van de betalingen belastbaar overeenkomstig de wetgeving van elke overeenkomstsluitende Staat en met inachtneming van de overige bepalingen van deze Overeenkomst.

Artikel 12

Royalty's

1. Royalty's afkomstig uit een overeenkomstsluitende Staat en betaald aan een inwoner van de andere overeenkomstsluitende Staat mogen in die andere Staat worden belast.

2. Deze royalty's mogen echter ook in de overeenkomstsluitende Staat waaruit zij afkomstig zijn overeenkomstig de wetgeving van die Staat worden belast, maar indien de uiteindelijk gerechtigde tot de royalty's inwoner is van de andere overeenkomstsluitende Staat, mag de aldus geheven belasting niet hoger zijn dan 10 % van het brutobedrag van de royalty's.

3. De uitdrukking «royalty's», zoals gebezigd in dit artikel, betekent vergoedingen van welke aard ook voor het gebruik van, of voor het recht van gebruik van, een auteursrecht op een werk op het gebied van letterkunde, kunst of wetenschap, daaronder begrepen bioscoopfilms en films of banden voor radio- of televisieuitzendingen of voor uitzendingen via satelliet, kabel, glasvezel of gelijksoortige technologische middelen die worden aangewend voor uitzendingen bestemd voor het publiek, magneetbanden, diskettes of laser disks (software), van een octrooi, een fabrieks- of handelsmerk, een tekening, een model, een plan, een geheim recept of een geheime werkwijze, voor het gebruik van, of voor het recht van gebruik van een nijverheids-, handels-, landbouw- of wetenschappelijke uitrusting of voor inlichtingen omtrent ervaringen op het gebied van nijverheid, handel, landbouw of wetenschap (knowhow), alsmede voor het verlenen van

et des obligations d'emprunts, y compris les primes et lots attachés à ces titres. Les pénalisations pour paiement tardif ainsi que les intérêts traités comme des dividendes en vertu de l'article 10, paragraphe 3, ne sont pas considérées comme des intérêts au sens du présent article.

5. Les dispositions des paragraphes 1 et 2 ne s'appliquent pas lorsque le bénéficiaire effectif des intérêts, résident d'un État contractant, exerce dans l'autre État contractant d'où proviennent les intérêts, soit une activité industrielle ou commerciale par l'intermédiaire d'un établissement stable qui y est situé, soit une profession indépendante au moyen d'une base fixe qui y est située, et que la créance génératrice des intérêts se rattache effectivement à cet établissement stable ou à cette base fixe. Dans ces cas, les dispositions de l'article 7 ou de l'article 14, suivant le cas, sont applicables.

6. Les intérêts sont considérés comme provenant d'un État contractant lorsque le débiteur est un résident de cet État. Toutefois, lorsque le débiteur des intérêts, qu'il soit ou non un résident d'un État contractant, a dans un État contractant un établissement stable, ou une base fixe, pour lequel la dette donnant lieu au paiement des intérêts a été contractée et qui supporte la charge de ces intérêts, ceux-ci sont considérés comme provenant de l'État où l'établissement stable ou la base fixe est situé.

7. Lorsque, en raison de relations spéciales existant entre le débiteur et le bénéficiaire effectif ou que l'un et l'autre entretiennent avec de tierces personnes, le montant des intérêts, compte tenu de la créance pour laquelle ils sont payés, excède celui dont seraient convenus le débiteur et le bénéficiaire effectif en l'absence de pareilles relations, les dispositions du présent article ne s'appliquent qu'à ce dernier montant. Dans ce cas, la partie excédentaire des paiements reste imposable selon la législation de chaque État contractant et compte tenu des autres dispositions de la présente Convention.

Article 12

Redevances

1. Les redevances provenant d'un État contractant et payées à un résident de l'autre État contractant sont imposables dans cet autre État.

2. Toutefois, ces redevances sont aussi imposables dans l'État contractant d'où elles proviennent et selon la législation de cet État, mais si le bénéficiaire effectif des redevances est un résident de l'autre État contractant, l'impôt ainsi établi ne peut excéder 10 pour cent du montant brut des redevances.

3. Le terme «redevances» employé dans le présent article désigne les rémunérations de toute nature payées pour l'usage ou la concession de l'usage d'un droit d'auteur sur une œuvre littéraire, artistique ou scientifique, y compris les films cinématographiques ou les films et enregistrements utilisés pour les émissions radiophoniques ou télévisées ou les transmissions par satellite, câble, fibres optiques ou technologies similaires utilisées pour les transmissions destinées au public, les bandes magnétiques, les disquettes ou disques laser (logiciels), d'un brevet, d'une marque de fabrique ou de commerce, d'un dessin ou d'un modèle, d'un plan, d'une formule ou d'un procédé secrets, pour l'usage ou la concession de l'usage d'un équipement industriel, commercial, agricole ou scientifique ou pour des informations ayant trait à une expérience acquise dans le domaine industriel, commercial, agricole, ou scientifique (savoir-faire), ainsi que pour l'assistance

technische bijstand en voor het leveren van diensten en van personeel door een onderneming, wanneer die bijstand of die levering geen vaste inrichting uitmaken en voor zover de werkzaamheden van technische bijstand of die levering daadwerkelijk zijn gedaan in de Staat waaruit de royalty's afkomstig zijn.

4. De bepalingen van paragrafen 1 en 2 zijn niet van toepassing indien de uiteindelijk gerechtigde tot de royalty's, die inwoner is van een overeenkomstsluitende Staat, in de andere overeenkomstsluitende Staat waaruit de royalty's afkomstig zijn, een nijverheids- of handelsbedrijf met behulp van een aldaar gevestigde vaste inrichting of een zelfstandig beroep door middel van een aldaar gevestigde vaste basis uitoefent en het recht of het goed uit hoofde waarvan de royalty's verschuldigd zijn met die vaste inrichting of die vaste basis wezenlijk is verbonden. In dat geval zijn de bepalingen van artikel 7 of van artikel 14, naar het geval, van toepassing.

5. Royalty's worden geacht uit een overeenkomstsluitende Staat afkomstig te zijn indien de schuldenaar een inwoner is van die Staat. Indien evenwel de schuldenaar van de royalty's, ongeacht of hij inwoner van een overeenkomstsluitende Staat is of niet, in een overeenkomstsluitende Staat een vaste inrichting of een vaste basis heeft waarvoor de verbintenis uit hoofde waarvan de royalty's worden betaald is aangegaan en die de last van de royalty's draagt, worden die royalty's geacht afkomstig te zijn uit de Staat waar de vaste inrichting of de vaste basis is gevestigd.

6. Indien, ten gevolge van een bijzondere verhouding tussen de schuldenaar en de uiteindelijk gerechtigde of tussen hen beiden en een derde, het bedrag van de royalty's, gelet op het gebruik, het recht of de inlichtingen waarvoor zij worden betaald, hoger is dan het bedrag dat zonder zulk een verhouding door de schuldenaar en de uiteindelijk gerechtigde zou zijn overeengekomen, zijn de bepalingen van dit artikel slechts op het laatstbedoelde bedrag van toepassing. In dat geval blijft het daarboven uitgaande deel van de betalingen belastbaar overeenkomstig de wetgeving van elke overeenkomstsluitende Staat en met inachtneming van de overige bepalingen van deze Overeenkomst.

Artikel 13

Vermogenswinst

1. Voordelen die een inwoner van een overeenkomstsluitende Staat verkrijgt uit de vervreemding van onroerende goederen zoals bedoeld in artikel 6 die in de andere overeenkomstsluitende Staat zijn gelegen, mogen in die andere Staat worden belast.

2. Voordelen verkregen uit de vervreemding van roerende goederen die deel uitmaken van het bedrijfsvermogen van een vaste inrichting die een onderneming van een overeenkomstsluitende Staat in de andere overeenkomstsluitende Staat heeft, of van roerende goederen die behoren tot een vaste basis die een inwoner van een overeenkomstsluitende Staat in de andere overeenkomstsluitende Staat tot zijn beschikking heeft voor de uitoefening van een zelfstandig beroep, daaronder begrepen voordelen verkregen uit de vervreemding van die vaste inrichting (alleen of te zamen met de gehele onderneming) of van die vaste basis, mogen in die andere Staat worden belast.

3. Voordelen verkregen uit de vervreemding van schepen of luchtvaartuigen die in internationaal verkeer worden geëxploiteerd of van roerende goederen die bij de exploitatie van die schepen of luchtvaartuigen worden gebruikt, zijn slechts belastbaar in de overeenkomstsluitende Staat waar de plaats van werkelijke leiding van de onderneming is gelegen.

4. Voordelen verkregen uit de vervreemding van aandelen in het kapitaal van een vennootschap waarvan het vermogen, onmiddellijk of middellijk, hoofdzakelijk bestaat uit in een overeenkomstsluitende Staat gelegen onroerende goederen, mogen in die Staat worden belast.

technique et les prestations de services et de personnel par une entreprise lorsque cette assistance ou ces prestations ne constituent pas un établissement stable et dans la mesure où les activités d'assistance technique ou les prestations sont effectivement exercées dans l'État d'où proviennent les redevances.

4. Les dispositions des paragraphes 1 et 2 ne s'appliquent pas lorsque le bénéficiaire effectif des redevances, résident d'un État contractant, exerce dans l'autre État contractant d'où proviennent les redevances, soit une activité industrielle ou commerciale par l'intermédiaire d'un établissement stable qui y est situé, soit une profession indépendante au moyen d'une base fixe qui y est située, et que le droit ou le bien générateur des redevances se rattache effectivement à cet établissement stable ou à cette base fixe. Dans ces cas, les dispositions de l'article 7 ou de l'article 14, suivant le cas, sont applicables.

5. Les redevances sont considérées comme provenant d'un État contractant lorsque le débiteur est un résident de cet État. Toutefois, lorsque le débiteur des redevances, qu'il soit ou non un résident d'un État contractant a dans un État contractant un établissement stable ou une base fixe, pour lequel l'engagement donnant lieu au paiement des redevances a été contracté et qui supporte la charge de ces redevances, celles-ci sont considérées comme provenant de l'État où l'établissement stable ou la base fixe est situé.

6. Lorsque, en raison de relations spéciales existant entre le débiteur et le bénéficiaire effectif ou que l'un et l'autre entretiennent avec de tierces personnes, le montant des redevances, compte tenu de la prestation pour laquelle elles sont payées, excède celui dont seraient convenus le débiteur et le bénéficiaire effectif en l'absence de pareilles relations, les dispositions du présent article ne s'appliquent qu'à ce dernier montant. Dans ce cas, la partie excédentaire des paiements reste imposable selon la législation de chaque État contractant et compte tenu des autres dispositions de la présente Convention.

Article 13

Gains en capital

1. Les gains qu'un résident d'un État contractant tire de l'aliénation de biens immobiliers visés à l'article 6 et situés dans l'autre État contractant, sont imposables dans cet autre État.

2. Les gains provenant de l'aliénation de biens mobiliers qui font partie de l'actif d'un établissement stable qu'une entreprise d'un État contractant a dans l'autre État contractant, ou de biens mobiliers qui appartiennent à une base fixe dont un résident d'un État contractant dispose dans l'autre État contractant pour l'exercice d'une profession indépendante, y compris de tels gains provenant de l'aliénation de cet établissement stable (seul ou avec l'ensemble de l'entreprise) ou de cette base fixe, sont imposables dans cet autre État.

3. Les gains provenant de l'aliénation de navires ou d'aéronefs exploités en trafic international, ou de biens mobiliers affectés à l'exploitation de ces navires ou aéronefs, ne sont imposables que dans l'État contractant où le siège de direction effective de l'entreprise est situé.

4. Les gains provenant de l'aliénation des actions en capital d'une société, dont les biens consistent à titre principal, directement ou indirectement, en biens immobiliers situés dans un État contractant peuvent être imposés par cet État.

5. Voordelen verkregen uit de vervreemding van alle andere goederen dan die vermeld in de paragrafen 1 tot 4 zijn slechts belastbaar in de overeenkomstsluitende Staat waarvan de vervreemder inwoner is.

Artikel 14

Zelfstandige beroepen

1. Inkomsten verkregen door een inwoner van een overeenkomstsluitende Staat in de uitoefening van een vrij beroep of ter zake van andere werkzaamheden van zelfstandige aard zijn slechts in die Staat belastbaar; deze inkomsten mogen evenwel in de volgende gevallen ook in de andere overeenkomstsluitende Staat worden belast:

a) indien die inwoner in de andere overeenkomstsluitende Staat voor het verrichten van zijn werkzaamheden geregeld over een vaste basis beschikt; in dat geval mag slechts het deel van de inkomsten dat aan die vaste basis kan worden toegerekend in de andere overeenkomstsluitende Staat worden belast; of

b) indien hij in de andere overeenkomstsluitende Staat verblijft gedurende een tijdvak of tijdvakken die in enig tijdperk van twaalf maanden dat aanvangt of eindigt in het betrokken belastingjaar een totaal van 183 dagen bereiken of te boven gaan; in dat geval mag slechts het deel van de inkomsten dat afkomstig is van de in die andere Staat verrichte werkzaamheden, in die andere Staat worden belast.

2. De uitdrukking «vrij beroep» omvat in het bijzonder zelfstandige werkzaamheden op het gebied van wetenschap, letterkunde, kunst, opvoeding of onderwijs, alsmede de zelfstandige werkzaamheden van artsen, advocaten, ingenieurs, architecten, tandartsen en accountants.

Artikel 15

Niet zelfstandige beroepen

1. Onder voorbehoud van de bepalingen van de artikelen 16, 18, 19, 20 en 21, zijn lonen, salarissen en andere soortgelijke beloningen verkregen door een inwoner van een overeenkomstsluitende Staat ter zake van een dienstbetrekking slechts in die Staat belastbaar, tenzij de dienstbetrekking in de andere overeenkomstsluitende Staat wordt uitgeoefend. Indien de dienstbetrekking aldaar wordt uitgeoefend, mogen de ter zake daarvan verkregen beloningen in die andere Staat worden belast.

2. Niettegenstaande de bepalingen van paragraaf 1 zijn beloningen verkregen door een inwoner van een overeenkomstsluitende Staat ter zake van een in de andere overeenkomstsluitende Staat uitgeoefende dienstbetrekking slechts in de eerstbedoelde Staat belastbaar, indien:

a) de verkrijger in de andere Staat verblijft gedurende een tijdvak of tijdvakken die in enig tijdperk van twaalf maanden dat aanvangt of eindigt in het betrokken belastingjaar een totaal van 183 dagen niet te boven gaan; en

b) de beloningen worden betaald door of namens een werkgever die geen inwoner van de andere Staat is; en

c) de beloningen niet ten laste komen van een vaste inrichting of een vaste basis, die de werkgever in de andere Staat heeft.

3. Niettegenstaande de voorgaande bepalingen van dit artikel mogen beloningen, verkregen ter zake van een dienstbetrekking

5. Les gains provenant de l'aliénation de tous biens autres que ceux visés aux paragraphes 1 à 4 du présent article ne sont imposables que dans l'État contractant dont le cédant est un résident.

Article 14

Professions indépendantes

1. Les revenus qu'un résident d'un État contractant tire d'une profession libérale ou d'autres activités de caractère indépendant ne sont imposables que dans cet État; toutefois, ces revenus sont aussi imposables dans l'autre État contractant dans les cas suivants:

a) si ce résident dispose de façon habituelle, dans l'autre État contractant, d'une base fixe pour l'exercice de ses activités; en ce cas, seule la fraction des revenus qui est imputable à ladite base fixe est imposable dans l'autre État contractant; ou

b) si son séjour dans l'autre État contractant s'étend sur une période ou des périodes d'une durée totale égale ou supérieure à 183 jours durant toute période de douze mois commençant ou se terminant au cours de l'année fiscale considérée; en ce cas, seule la fraction des revenus qui est tirée des activités exercées dans cet autre État est imposable dans cet autre État.

2. L'expression «profession libérale» comprend notamment les activités indépendantes d'ordre scientifique, littéraire, artistique, éducatif ou pédagogique, ainsi que les activités indépendantes des médecins, avocats, ingénieurs, architectes, dentistes et comptables.

Article 15

Professions dépendantes

1. Sous réserve des dispositions des articles 16, 18, 19, 20 et 21, les salaires, traitements et autres rémunérations similaires qu'un résident d'un État contractant reçoit au titre d'un emploi salarié ne sont imposables que dans cet État, à moins que l'emploi ne soit exercé dans l'autre État contractant. Si l'emploi y est exercé, les rémunérations reçues à ce titre sont imposables dans cet autre État.

2. Nonobstant les dispositions du paragraphe 1, les rémunérations qu'un résident d'un État contractant reçoit au titre d'un emploi salarié exercé dans l'autre État contractant ne sont imposables que dans le premier État si:

a) le bénéficiaire séjourne dans l'autre État pendant une période ou des périodes n'excédant pas au total 183 jours durant toute période de 12 mois commençant ou se terminant au cours de l'année fiscale considérée; et

b) les rémunérations sont payées par un employeur ou pour le compte d'un employeur qui n'est pas un résident de l'autre État; et

c) la charge des rémunérations n'est pas supportée par un établissement stable ou une base fixe que l'employeur a dans l'autre État.

3. Nonobstant les dispositions précédentes du présent article, les rémunérations reçues au titre d'un emploi salarié exercé à bord

uitgeoefend aan boord van een schip of luchtvaartuig dat in internationaal verkeer wordt geëxploiteerd, worden belast in de overeenkomstsluitende Staat waar de plaats van de werkelijke leiding van de onderneming gelegen is.

Artikel 16

Tantièmes en beloningen voor vennootschapsleiding

1. Tantièmes, presentiegelden en andere soortgelijke beloningen verkregen door een inwoner van een overeenkomstsluitende Staat in zijn hoedanigheid van lid van de raad van bestuur of van toezicht of van een gelijkaardig orgaan van een vennootschap die inwoner is van de andere overeenkomstsluitende Staat, mogen in die andere Staat worden belast.

2. Lonen, salarissen en andere soortgelijke beloningen verkregen door een inwoner van een overeenkomstsluitende Staat in zijn hoedanigheid van leidinggevende die een directiefunctie op hoog niveau uitoefent in een vennootschap die inwoner is van de andere overeenkomstsluitende Staat, mogen in die andere Staat worden belast.

Artikel 17

Artiesten en sportbeoefenaars

1. Niettegenstaande de bepalingen van de artikelen 14 en 15 mogen inkomsten die een inwoner van een overeenkomstsluitende Staat verkrijgt uit zijn persoonlijke werkzaamheden die hij in de andere overeenkomstsluitende Staat verricht in de hoedanigheid van artiest, zoals toneelspeler, film-, radio- of televisieartiest, of musicus, of in de hoedanigheid van sportbeoefenaar, in die andere Staat worden belast.

2. Indien inkomsten uit werkzaamheden die een artiest of een sportbeoefenaar persoonlijk en als zodanig verricht, niet worden toegekend aan de artiest of aan de sportbeoefenaar zelf maar aan een andere persoon, mogen die inkomsten, niettegenstaande de bepalingen van de artikelen 7, 14 en 15, worden belast in de overeenkomstsluitende Staat waar de werkzaamheden van de artiest of de sportbeoefenaar worden verricht.

3. Inkomsten uit de in paragraaf 1 vermelde werkzaamheden, verricht in het kader van een programma van culturele of sportieve uitwisseling dat werd goedgekeurd en volledig of gedeeltelijk gefinancierd door een Overeenkomstsluitende Staat, een staatkundig onderdeel of een plaatselijke gemeenschap daarvan en die niet worden verricht met het doel winst te maken, worden, niettegenstaande de bepalingen van de paragrafen 1 en 2 van dit artikel, van belasting vrijgesteld in de Overeenkomstsluitende Staat waar die werkzaamheden worden verricht.

Artikel 18

Pensioenen, lijfrenten en sociale uitkeringen

1. Onder voorbehoud van de bepalingen van artikel 19, paragraaf 2, zijn pensioenen en andere soortgelijke beloningen, betaald aan een inwoner van een overeenkomstsluitende Staat ter zake van een vroegere dienstbetrekking, slechts in die Staat belastbaar. Deze bepaling geldt ook voor lijfrenten die zijn betaald aan een inwoner van een overeenkomstsluitende Staat.

2. Pensioenen, lijfrenten en andere periodieke of tijdelijke uitkeringen die worden betaald door een overeenkomstsluitende

d'un navire ou d'un aéronef exploité en trafic international, sont imposables dans l'État contractant où le siège de direction effective de l'entreprise est situé.

Article 16

Tantièmes et rémunérations des dirigeants de sociétés

1. Les tantièmes, jetons de présence et autres rétributions similaires qu'un résident d'un État contractant reçoit en sa qualité de membre du conseil d'administration ou de surveillance ou d'un organe analogue d'une société qui est un résident de l'autre État contractant sont imposables dans cet autre État.

2. Les salaires, traitements et autres rémunérations similaires qu'un résident d'un État contractant reçoit en sa qualité de dirigeant occupant un poste de direction de haut niveau dans une société qui est un résident de l'autre État contractant sont imposables dans cet autre État.

Article 17

Artistes et sportifs

1. Nonobstant les dispositions des articles 14 et 15, les revenus qu'un résident d'un État contractant tire de ses activités personnelles exercées dans l'autre État contractant en tant qu'artiste du spectacle, tel qu'un artiste de théâtre, de cinéma, de la radio ou de la télévision ou qu'un musicien, ou en tant que sportif, sont imposables dans cet autre État.

2. Lorsque les revenus d'activités qu'un artiste du spectacle ou un sportif exerce personnellement et en cette qualité sont attribués non pas à l'artiste ou au sportif lui-même mais à une autre personne, ces revenus sont imposables, nonobstant les dispositions des articles 7, 14 et 15, dans l'État contractant où les activités de l'artiste du spectacle ou du sportif sont exercées.

3. Nonobstant les dispositions des paragraphes 1 et 2 du présent article, les revenus d'activités mentionnées au paragraphe 1 dans le cadre d'un programme d'échanges culturels ou sportifs approuvé et financé en totalité ou en partie par un État contractant, l'une de ses subdivisions politiques ou collectivités locales et qui ne sont pas exercées dans un but lucratif, sont exonérés d'impôts dans l'État contractant où ces activités sont exercées.

Article 18

Pensions, rentes viagères et prestations de sécurité sociale

1. Sous réserve des dispositions du paragraphe 2 de l'article 19, les pensions et autres rémunérations similaires payées à un résident d'un État contractant au titre d'un emploi antérieur, ne sont imposables que dans cet État. La présente disposition s'applique également aux rentes viagères versées à un résident d'un État contractant.

2. Les pensions, rentes viagères et autres versements périodiques ou occasionnels effectués par un État contractant ou l'une

Staat of een staatkundig onderdeel daarvan ter verzekering van persoonlijke ongevallen, zijn alleen in die Staat belastbaar.

3. Niettegenstaande de bepalingen van paragraaf 1 zijn pensioenen en andere vergoedingen, die worden betaald ter uitvoering van de sociale wetgeving van een overeenkomstsluitende Staat, alleen in die Staat belastbaar.

4. Kapitalen en afkoopwaarden, betaald ter zake van een vroegere dienstbetrekking, blijven in België belastbaar wanneer de bijdragen die werden betaald uit hoofde van die kapitalen en afkoopwaarden in mindering werden gebracht of aanleiding hebben gegeven tot een ander belastingvoordeel bij de belastingheffing in België van de inkomsten die bij die dienstbetrekking behoren en die kapitalen of afkoopwaarden niet belast zijn in Marokko, waarvan de gerechtigde inwoner is.

Artikel 19

Overheidsfuncties

1. *a)* Lonen, salarissen en andere soortgelijke beloningen, niet zijnde pensioenen, betaald door een overeenkomstsluitende Staat of een staatkundig onderdeel of plaatselijke gemeenschap daarvan aan een natuurlijke persoon, ter zake van diensten bewezen aan die Staat of aan dat onderdeel of die gemeenschap, zijn slechts in die Staat belastbaar.

b) Die lonen, salarissen en andere soortgelijke beloningen zijn evenwel slechts in de andere overeenkomstsluitende Staat belastbaar indien de diensten in die Staat worden bewezen en de natuurlijke persoon inwoner van die Staat is, die :

(i) onderdaan is van die Staat; of

(ii) niet uitsluitend met het oog op het bewijzen van de diensten inwoner van die Staat is geworden.

2. *a)* Pensioenen door een overeenkomstsluitende Staat of een staatkundig onderdeel of plaatselijke gemeenschap daarvan, hetzij rechtstreeks, hetzij uit door hen in het leven geroepen fondsen, betaald aan een natuurlijke persoon ter zake van diensten bewezen aan die Staat of aan dat onderdeel of die gemeenschap, zijn slechts in die Staat belastbaar.

b) Die pensioenen zijn evenwel slechts in de andere overeenkomstsluitende Staat belastbaar indien de natuurlijke persoon inwoner en onderdaan is van die andere Staat.

3. De bepalingen van de artikelen 15, 16, 17 en 18 zijn van toepassing op lonen, salarissen en andere soortgelijke beloningen en op pensioenen betaald ter zake van diensten bewezen in het kader van een nijverheids- of handelsbedrijf uitgeoefend door een overeenkomstsluitende Staat of een staatkundig onderdeel of plaatselijke gemeenschap daarvan.

Artikel 20

Studenten en stagiairs

1. Bedragen die een student of een voor een beroep of bedrijf in opleiding zijnde persoon die inwoner is, of onmiddellijk vóór zijn bezoek aan een overeenkomstsluitende Staat inwoner was, van de andere overeenkomstsluitende Staat en die uitsluitend voor zijn studie of opleiding in de eerstbedoelde Staat verblijft, ontvangt ten behoeve van zijn onderhoud, studie of opleiding, zijn in die Staat niet belastbaar, op voorwaarde dat die bedragen afkomstig zijn uit bronnen buiten die Staat.

de ses subdivisions politiques pour assurer les accidents personnels ne sont imposables que dans cet État.

3. Nonobstant les dispositions du paragraphe 1, les pensions et autres sommes payées en application de la législation sur la sécurité sociale d'un État contractant ne sont imposables que dans cet État.

4. Les capitaux et valeurs de rachat qui sont payés au titre d'un emploi antérieur demeurent imposables en Belgique lorsque les cotisations payées au titre de ces capitaux et valeurs de rachat ont été déduites ou ont donné lieu à un autre avantage fiscal lors de l'imposition en Belgique des revenus afférents à cet emploi et que ces capitaux ou valeurs de rachat ne sont pas imposés au Maroc dont le bénéficiaire est un résident.

Article 19

Fonctions publiques

1. *a)* Les salaires, traitements et autres rémunérations similaires, autres que les pensions, payées par un État contractant, l'une de ses subdivisions politiques ou collectivités locales à une personne physique, au titre de services rendus à cet État ou à cette subdivision ou collectivité, ne sont imposables que dans cet État.

b) Toutefois, ces salaires, traitements et autres rémunérations similaires ne sont imposables que dans l'autre État contractant si les services sont rendus dans cet État et si la personne physique est un résident de cet État qui :

(i) possède la nationalité de cet État; ou

(ii) n'est pas devenu un résident de cet État à seule fin de rendre les services.

2. *a)* Les pensions payées par un État contractant ou l'une de ses subdivisions politiques ou collectivités locales, soit directement soit par prélèvement sur des fonds qu'ils ont constitués, à une personne physique au titre de services rendus à cet État, à cette subdivision ou collectivité, ne sont imposables que dans cet État.

b) Toutefois, ces pensions ne sont imposables que dans l'autre État contractant si la personne physique est un résident de cet autre État et en possède la nationalité.

3. Les dispositions des articles 15, 16, 17 et 18 s'appliquent aux salaires, traitements et autres rémunérations similaires ainsi qu'aux pensions payées au titre de services rendus dans le cadre d'une activité industrielle ou commerciale exercée par un État contractant ou l'une de ses subdivisions politiques ou collectivités locales.

Article 20

Étudiants et stagiaires

1. Les sommes qu'un étudiant ou un stagiaire qui est, ou qui était immédiatement avant de se rendre dans un État contractant, un résident de l'autre État contractant et qui séjourne dans le premier État à seule fin d'y poursuivre ses études ou sa formation, reçoit pour couvrir ses frais d'entretien, d'études ou de formation ne sont pas imposables dans cet État, à condition qu'elles proviennent de sources situées en dehors de cet État.

2. Ter zake van studietoelagen, studiebeurzen en beloningen uit een dienstbetrekking waarop paragraaf 1 niet van toepassing is, geniet een in paragraaf 1 bedoelde student of voor een beroep of bedrijf in opleiding zijnde persoon tijdens de duur van die studie of opleiding dezelfde belastingvrijstellingen, -afrekken of -verminderingen als de inwoners van de Staat waarin hij verblijft.

Artikel 21

Leraren en onderzoekers

1. Een natuurlijke persoon die voor een tijdvak van ten hoogste 2 jaar naar een overeenkomstsluitende Staat gaat op uitnodiging van die Staat, een staatkundig onderdeel of plaatselijke gemeenschap daarvan, een universiteit, een onderwijsinstelling of enige andere culturele instelling zonder winstoogmerk, of in het kader van een cultureel uitwisselingsprogramma, met als enig doel onderwijs te geven, lezingen te houden of werkzaamheden van onderzoek te verrichten in die instelling en die inwoner is, of onmiddellijk vóór zijn verblijf inwoner was van de andere overeenkomstsluitende Staat, wordt, niettegenstaande de bepalingen van artikel 19, paragraaf 1, in eerstgenoemde overeenkomstsluitende Staat vrijgesteld van belasting op de beloningen die hij voor die activiteit ontvangt, op voorwaarde dat die beloningen afkomstig zijn uit bronnen buiten die Staat.

2. De bepalingen van paragraaf 1 gelden niet voor beloningen verkregen ter zake van werkzaamheden van onderzoek die niet worden verricht in het algemeen belang maar hoofdzakelijk in het particulier belang van één of meer bepaalde personen.

Artikel 22

Andere inkomsten

1. Ongeacht de afkomst ervan zijn bestanddelen van het inkomen van een inwoner van een overeenkomstsluitende Staat die niet in de voorgaande artikelen van deze Overeenkomst worden behandeld, slechts in die Staat belastbaar.

2. De bepalingen van paragraaf 1 zijn niet van toepassing op inkomsten, niet zijnde inkomsten uit onroerende goederen als omschreven in artikel 6, paragraaf 2, indien de verkrijger van die inkomsten, die inwoner is van een overeenkomstsluitende Staat, in de andere overeenkomstsluitende Staat een nijverheids- of handelsbedrijf met behulp van een aldaar gevestigde vaste inrichting of een zelfstandig beroep door middel van een aldaar gevestigde vaste basis uitoefent en het recht of het goed dat de inkomsten oplevert met die vaste inrichting of die vaste basis wezenlijk is verbonden. In dat geval zijn de bepalingen van artikel 7 of van artikel 14, naar het geval, van toepassing.

3. Niettegenstaande de bepalingen van de paragrafen 1 en 2 mogen bestanddelen van het inkomen van een inwoner van een overeenkomstsluitende Staat die niet in de voorgaande artikelen van deze Overeenkomst worden behandeld en uit de andere overeenkomstsluitende Staat afkomstig zijn, eveneens in die andere Staat worden belast.

Artikel 23

Wijze waarop dubbele belasting wordt vermeden

1. In België wordt dubbele belasting op de volgende wijze vermeden :

a) Indien een inwoner van België inkomsten verkrijgt, niet zijnde dividenden, interest of royalty's, die ingevolge de bepalingen

2. En ce qui concerne les bourses et les rémunérations d'un emploi salarié auxquelles ne s'applique pas le paragraphe 1, un étudiant ou un stagiaire au sens du paragraphe 1 bénéficie, pendant la durée de ces études ou de cette formation, des mêmes exonérations, dégrèvements ou réductions d'impôts que les résidents de l'État dans lequel il séjourne.

Article 21

Professeurs et chercheurs

1. Nonobstant les dispositions du paragraphe 1 de l'article 19, une personne physique qui se rend dans un État contractant à l'invitation de cet État, d'une de ses subdivisions politiques ou collectivités locales, d'une université, d'un établissement d'enseignement ou de toute autre institution culturelle sans but lucratif, ou dans le cadre d'un programme d'échanges culturels pour une période n'excédant pas deux ans à seule fin d'enseigner, de donner des conférences ou de mener des travaux de recherche dans cette institution et qui est ou qui était un résident de l'autre État contractant juste avant ce séjour est exemptée de l'impôt dans ledit premier État contractant sur la rémunération qu'elle reçoit pour cette activité, à condition que cette rémunération provienne de sources situées en dehors de cet État.

2. Les dispositions du paragraphe 1 ne s'appliquent pas aux rémunérations reçues au titre de travaux de recherche entrepris non pas dans l'intérêt public, mais principalement en vue de la réalisation d'un avantage particulier bénéficiant à une ou à des personnes déterminées.

Article 22

Autres revenus

1. Les éléments du revenu d'un résident d'un État contractant, d'où qu'ils proviennent, qui ne sont pas traités dans les articles précédents de la présente Convention ne sont imposables que dans cet État.

2. Les dispositions du paragraphe 1 ne s'appliquent pas aux revenus autres que les revenus provenant de biens immobiliers, tels qu'ils sont définis au paragraphe 2 de l'article 6, lorsque le bénéficiaire de tels revenus, résident d'un État contractant, exerce dans l'autre État contractant, soit une activité industrielle ou commerciale par l'intermédiaire d'un établissement stable qui y est situé, soit une profession indépendante au moyen d'une base fixe qui y est située, et que le droit ou le bien générateur des revenus s'y rattache effectivement. Dans ce cas, les dispositions de l'article 7 ou de l'article 14, suivant les cas, sont applicables.

3. Nonobstant les dispositions des paragraphes 1 et 2, les éléments du revenu d'un résident d'un État contractant qui ne sont pas traités dans les articles précédents de la présente Convention et qui proviennent de l'autre État contractant sont aussi imposables dans cet autre État.

Article 23

Méthodes pour éliminer les doubles impositions

1. Dans le cas de la Belgique, la double imposition est éliminée de la manière suivante :

a) Lorsqu'un résident de la Belgique reçoit des revenus, autres que des dividendes, des intérêts ou des redevances, qui sont

gen van deze Overeenkomst mogen worden belast in Marokko en aldaar zijn belast, stelt België deze inkomsten vrij van belasting, maar om het bedrag van de belasting op het overige inkomen van die inwoner te berekenen mag België het belastingtarief toepassen dat van toepassing zou zijn indien die inkomsten niet waren vrijgesteld.

België stelt evenwel ook de winst van ondernemingen vrij die krachtens de bepalingen van de Overeenkomst belastbaar is in Marokko maar die door de huidige Marokkaanse belastingwetgeving inzake fiscale stimuli vrijgesteld wordt gedurende 5 opeenvolgende jaren, te rekenen vanaf het aanslagjaar tijdens hetwelk de eerste verrichting die aanleiding heeft gegeven tot de vrijstelling heeft plaatsgehad. De bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten nemen de nodige maatregelen om onrechtmatig gebruik of een toepassing die ingaat tegen de vorenvermelde bepalingen te vermijden.

b) Dividenden die een vennootschap die inwoner is van België verkrijgt van een vennootschap die inwoner is van Marokko, worden in België vrijgesteld van de vennootschapsbelasting op de voorwaarden en binnen de grenzen die in de Belgische wetgeving zijn bepaald.

c) Onder voorbehoud van de bepalingen van de Belgische wetgeving betreffende de verrekening van in het buitenland betaalde belastingen met de Belgische belasting wordt, indien een inwoner van België inkomensbestanddelen verkrijgt die deel uitmaken van zijn samengetelde inkomen dat aan de Belgische belasting is onderworpen en die bestaan uit interest of royalty's, de belasting die in Marokko op die inkomsten werd geheven in mindering gebracht van de Belgische belasting die verhoudingsgewijs overeenstemt met die inkomsten.

d) Indien verliezen geleden door een onderneming die door een inwoner van België met behulp van in een in Marokko gelegen vaste inrichting wordt gedreven, voor de belastingheffing van die onderneming in België conform de Belgische wetgeving werkelijk in mindering van de winst van die onderneming zijn gebracht, is de vrijstelling ingevolge paragraaf *a)* in België niet van toepassing op de winst van andere belastbare tijdperken die aan die inrichting kan worden toegerekend, voor zover als deze winst ook in Marokko door de verrekening van die verliezen van belasting is vrijgesteld.

2. In Marokko wordt dubbele belasting op de volgende wijze vermeden :

a) Indien een inwoner van Marokko inkomsten verkrijgt die volgens de bepalingen van deze Overeenkomst in België mogen worden belast, verleent Marokko een vermindering op de belasting naar het inkomen van die inwoner tot een bedrag dat gelijk is aan de in België betaalde inkomstenbelasting. Die vermindering mag evenwel niet hoger zijn dan het gedeelte van de belasting naar het Marokkaanse inkomen dat, berekend vóór het verlenen van de vermindering, overeenstemt met het inkomen dat in België mag worden belast.

b) Indien, ingevolge enige bepaling van deze Overeenkomst, het inkomen dat een inwoner van Marokko verkrijgt vrijgesteld is van belasting in Marokko, mag Marokko niettemin, om het tarief van de belasting op het overige inkomen van die inwoner te berekenen, rekening houden met het vrijgestelde inkomen.

Artikel 24

Non-discriminatie

1. Onderdanen van een overeenkomstsluitende Staat worden in de andere overeenkomstsluitende Staat niet onderworpen aan enige belastingheffing of daarmee verband houdende verplichting, die anders of zwaarder is dan de belastingheffing en

imposables au Maroc conformément aux dispositions de la présente Convention et qui y sont imposés, la Belgique exempte de l'impôt ces revenus, mais elle peut, pour calculer le montant de ses impôts sur le reste du revenu de ce résident, appliquer le même taux que si les revenus en question n'avaient pas été exemptés.

Toutefois, la Belgique exempte également les bénéfices des entreprises qui sont imposables au Maroc conformément aux dispositions de la Convention mais que la législation fiscale marocaine actuelle relative aux incitations fiscales exonère pendant 5 ans consécutifs à compter de l'exercice au cours duquel la première opération donnant lieu à l'exonération a été réalisée. Les autorités compétentes des États contractants prennent les mesures nécessaires pour éviter l'utilisation abusive ou contraire aux dispositions visées ci-dessus.

b) Les dividendes qu'une société qui est un résident de la Belgique reçoit d'une société qui est un résident du Maroc sont exemptés de l'impôt des sociétés en Belgique, dans les conditions et limites prévues par la législation belge.

c) Sous réserve des dispositions de la législation belge relatives à l'imputation sur l'impôt belge des impôts payés à l'étranger, lorsqu'un résident de la Belgique reçoit des éléments de revenu qui sont compris dans son revenu global soumis à l'impôt belge et qui consistent en intérêts ou en redevances, l'impôt marocain perçu sur ces revenus est imputé sur l'impôt belge afférent auxdits revenus.

d) Lorsque, conformément à la législation belge, des pertes subies par une entreprise exploitée par un résident de la Belgique dans un établissement stable situé au Maroc ont été effectivement déduites des bénéfices de cette entreprise pour son imposition en Belgique, l'exemption prévue au paragraphe *a)* ne s'applique pas en Belgique aux bénéfices d'autres périodes imposables qui sont imputables à cet établissement, dans la mesure où ces bénéfices ont aussi été exemptés d'impôt au Maroc en raison de leur compensation avec lesdites pertes.

2. Dans le cas du Maroc, la double imposition est éliminée de la manière suivante :

a) Lorsqu'un résident du Maroc reçoit des revenus qui, conformément aux dispositions de la présente Convention, sont imposables en Belgique, le Maroc accorde sur l'impôt qu'il perçoit sur les revenus de ce résident, une déduction d'un montant égal à l'impôt sur le revenu payé en Belgique. Toutefois, cette déduction ne peut excéder la fraction de l'impôt sur le revenu marocain, calculé avant déduction, correspondant aux revenus imposables en Belgique.

b) Lorsque, conformément à une disposition quelconque de la présente Convention, les revenus qu'un résident du Maroc reçoit sont exonérés d'impôt au Maroc, le Maroc peut néanmoins, pour déterminer le taux de l'impôt sur le reste des revenus de ce résident, tenir compte des revenus exonérés.

Article 24

Non-discrimination

1. Les nationaux d'un État contractant ne sont soumis dans l'autre État contractant à aucune imposition ou obligation y relative, qui est autre ou plus lourde que celles auxquelles sont ou pourront être assujettis les nationaux de cet autre État qui se

daarmede verband houdende verplichtingen waaraan onderdanen van die andere Staat onder gelijke omstandigheden, in het bijzonder met betrekking tot de woonplaats, zijn of kunnen worden onderworpen. Niettegenstaande de bepalingen van artikel 1 is deze bepaling ook van toepassing op personen die geen inwoner zijn van een overeenkomstsluitende Staat of van beide overeenkomstsluitende Staten.

2. Staatlozen die inwoner zijn van een overeenkomstsluitende Staat, worden noch in de ene noch in de andere overeenkomstsluitende Staat onderworpen aan enige belastingheffing of daarmede verband houdende verplichting, die anders of zwaarder is dan de belastingheffing en daarmede verband houdende verplichtingen waaraan onderdanen van de desbetreffende Staat onder gelijke omstandigheden, in het bijzonder met betrekking tot de woonplaats, zijn of kunnen worden onderworpen.

3. De belastingheffing van een vaste inrichting die een onderneming van een overeenkomstsluitende Staat in de andere overeenkomstsluitende Staat heeft, is in die andere Staat niet ongunstiger dan de belastingheffing van ondernemingen van die andere Staat die dezelfde werkzaamheden uitoefenen. Deze bepaling mag niet aldus worden uitgelegd dat zij een overeenkomstsluitende Staat verplicht aan inwoners van de andere overeenkomstsluitende Staat bij de belastingheffing de persoonlijke aftrekken, tegemoetkomingen en verminderingen uit hoofde van de gezinstoestand of gezinslasten te verlenen die hij aan zijn eigen inwoners verleent.

4. Behalve indien de bepalingen van artikel 9, paragraaf 1, artikel 11, paragraaf 7, of artikel 12, paragraaf 6, van toepassing zijn, worden interest, royalty's en andere uitgaven die door een onderneming van een overeenkomstsluitende Staat aan een inwoner van de andere overeenkomstsluitende Staat worden betaald, bij het bepalen van de belastbare winst van die onderneming op dezelfde voorwaarden in mindering gebracht, alsof zij aan een inwoner van de eerstbedoelde Staat zouden zijn betaald.

5. Ondernemingen van een overeenkomstsluitende Staat waarvan het kapitaal geheel of ten dele, onmiddellijk of middellijk, in het bezit is van, of wordt beheerst door één of meer inwoners van de andere overeenkomstsluitende Staat, worden in de eerstbedoelde Staat niet aan enige belastingheffing of daarmede verband houdende verplichting onderworpen die anders of zwaarder is dan de belastingheffing en daarmede verband houdende verplichtingen waaraan andere, soortgelijke ondernemingen van de eerstbedoelde Staat zijn of kunnen worden onderworpen.

6. In geen geval mogen de bepalingen van dit artikel aldus worden uitgelegd dat ze de een of de andere overeenkomstsluitende Staat beletten om de door artikel 10, paragraaf 6, beoogde belasting te heffen.

7. De bepalingen van de nationale wetgeving van elk van de overeenkomstsluitende Staten met betrekking tot onderkapitalisatie en verrekenprijzen zijn van toepassing voor zover zij niet in tegenspraak zijn met de in deze Overeenkomst neergelegde beginselen.

8. Niettegenstaande de bepalingen van artikel 2 zijn de bepalingen van dit artikel van toepassing op belastingen van elke soort en benaming.

Artikel 25

Regeling voor onderling overleg

1. Indien een persoon van oordeel is dat de maatregelen van een overeenkomstsluitende Staat of van beide overeenkomstsluitende Staten voor hem leiden of zullen leiden tot een belastingheffing die niet in overeenstemming is met de bepalingen van deze Overeenkomst, kan hij, onverminderd de rechtsmiddelen waarin het interne

trouvent dans la même situation, notamment au regard de la résidence. La présente disposition s'applique aussi, nonobstant les dispositions de l'article 1, aux personnes qui ne sont pas des résidents d'un État contractant ou des deux États contractants.

2. Les apatrides qui sont des résidents d'un État contractant ne sont soumis dans l'un ou l'autre État contractant à aucune imposition ou obligation y relative, qui est autre ou plus lourde que celles auxquelles sont ou pourront être assujetties les nationaux de l'État concerné qui se trouvent dans la même situation notamment au regard de la résidence.

3. L'imposition d'un établissement stable qu'une entreprise d'un État contractant a dans l'autre État contractant n'est pas établie dans cet autre État d'une façon moins favorable que l'imposition des entreprises de cet autre État qui exercent la même activité. La présente disposition ne peut être interprétée comme obligeant un État contractant à accorder aux résidents de l'autre État contractant les déductions personnelles, abattements et réductions d'impôt en fonction de la situation ou des charges de famille qu'il accorde à ses propres résidents.

4. À moins que les dispositions du paragraphe 1 de l'article 9, du paragraphe 7 de l'article 11 ou du paragraphe 6 de l'article 12, ne soient applicables, les intérêts, redevances et autres dépenses payés par une entreprise d'un État contractant à un résident de l'autre État contractant sont déductibles, pour la détermination des bénéfices imposables de cette entreprise, dans les mêmes conditions que s'ils avaient été payés à un résident du premier État.

5. Les entreprises d'un État contractant, dont le capital est en totalité ou en partie, directement ou indirectement, détenu ou contrôlé par un ou plusieurs résidents de l'autre État contractant, ne sont soumises dans le premier État à aucune imposition ou obligation y relative, qui est autre ou plus lourde que celles auxquelles sont ou pourront être assujetties les autres entreprises similaires du premier État.

6. Les dispositions du présent article ne peuvent en aucun cas être interprétées comme empêchant l'un ou l'autre État contractant de percevoir la taxe visée au paragraphe 6 de l'article 10.

7. Les dispositions de la législation interne de chacun des États contractants relatives à la sous-capitalisation et aux prix de transfert s'appliquent dans la mesure où ces dispositions ne sont pas contraires aux principes contenus dans la présente Convention.

8. Les dispositions du présent article s'appliquent, nonobstant les dispositions de l'article 2, aux impôts de toute nature ou dénomination.

Article 25

Procédure amiable

1. Lorsqu'une personne estime que les mesures prises par un État contractant ou par les deux États contractants entraîneront pour elle une imposition non conforme aux dispositions de la présente Convention, elle peut, indépendamment des recours prévus par le droit interne de ces États, soumettre son cas à

recht van die Staten voorziet, zijn geval voorleggen aan de bevoegde autoriteit van de overeenkomstsluitende Staat waarvan hij inwoner is, of indien zijn geval onder artikel 24, paragraaf 1, ressorteert, aan die van de overeenkomstsluitende Staat waarvan hij de nationaliteit bezit. Het geval moet worden voorgelegd binnen drie jaar nadat de maatregelen die een belastingheffing ten gevolge hebben die niet in overeenstemming is met de bepalingen van de Overeenkomst, voor het eerst te zijner kennis zijn gebracht.

2. De bevoegde autoriteit tracht, indien het bezwaar haar gegrond voorkomt en indien zij niet zelf in staat is tot een bevredigende oplossing ervan te komen, de aangelegenheid in onderlinge overeenstemming met de bevoegde autoriteit van de andere overeenkomstsluitende Staat te regelen, ten einde een belastingheffing te vermijden die niet in overeenstemming is met deze Overeenkomst. De overeengekomen regeling wordt uitgevoerd, ongeacht de termijnen waarin het interne recht van de overeenkomstsluitende Staten voorziet.

3. De bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten trachten moeilijkheden of twijfelpunten die mochten rijzen met betrekking tot de interpretatie of de toepassing van de Overeenkomst in onderlinge overeenstemming op te lossen.

4. De bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten plegen overleg omtrent de administratieve maatregelen die voor de uitvoering van de bepalingen van de Overeenkomst nodig zijn en met name omtrent de bewijsstukken die de inwoners van elke overeenkomstsluitende Staat moeten overleggen om in de andere Staat de door deze Overeenkomst bepaalde belastingvrijstellingen of -verminderingen te verkrijgen.

5. De bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten kunnen zich rechtstreeks met elkaar in verbinding stellen, ook binnen een gemengde commissie die is samengesteld uit die autoriteiten of uit hun vertegenwoordigers, om een overeenstemming zoals bedoeld in de voorgaande paragrafen te bereiken.

Artikel 26

Uitwisseling van inlichtingen

1. De bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten wisselen de inlichtingen uit die nodig zijn om uitvoering te geven aan de bepalingen van deze Overeenkomst of aan die van de nationale wetgeving van de overeenkomstsluitende Staten met betrekking tot de belastingen waarop de Overeenkomst van toepassing is, voor zover de belastingheffing waarin die nationale wetgeving voorziet niet in strijd is met de Overeenkomst. De door een overeenkomstsluitende Staat verkregen inlichtingen worden op dezelfde wijze geheim gehouden als inlichtingen die onder de nationale wetgeving van die Staat zijn verkregen en worden alleen ter kennis gebracht van personen of autoriteiten (daaronder begrepen rechterlijke instanties en administratieve lichamen) die betrokken zijn bij de vestiging of invordering van, de tenuitvoerlegging of vervolging ter zake van, of de beslissing in beroepszaken betrekking hebbende op de belastingen waarop deze Overeenkomst van toepassing is.

Deze personen of autoriteiten gebruiken deze inlichtingen slechts voor die doeleinden maar mogen van deze inlichtingen melding maken tijdens openbare rechtszittingen of in rechterlijke beslissingen.

2. In geen geval mogen de bepalingen van paragraaf 1 aldus worden uitgelegd dat zij een overeenkomstsluitende Staat de verplichting opleggen:

a) administratieve maatregelen te nemen die afwijken van de wetgeving en de administratieve praktijk van die of van de andere overeenkomstsluitende Staat;

l'autorité compétente de l'État contractant dont elle est un résident ou, si son cas relève du paragraphe 1 de l'article 24, à celle de l'État contractant dont elle possède la nationalité. Le cas doit être soumis dans les trois ans qui suivent la première notification des mesures qui entraînent une imposition non conforme aux dispositions de la Convention.

2. L'autorité compétente s'efforce, si la réclamation lui paraît fondée et si elle n'est pas elle-même en mesure d'y apporter une solution satisfaisante, de résoudre le cas par voie d'accord amiable avec l'autorité compétente de l'autre État contractant, en vue d'éviter une imposition non conforme à la présente Convention. L'accord est appliqué quels que soient les délais prévus par le droit interne des États contractants.

3. Les autorités compétentes des États contractants s'efforcent, par voie d'accord amiable, de résoudre les difficultés ou de dissiper les doutes auxquels peuvent donner lieu l'interprétation ou l'application de la Convention.

4. Les autorités compétentes des États contractants se concertent au sujet des mesures administratives nécessaires à l'exécution des dispositions de la Convention et notamment au sujet des justifications à fournir par les résidents de chaque État contractant pour bénéficier dans l'autre État des exemptions ou réductions d'impôts prévues à cette Convention.

5. Les autorités compétentes des États contractants peuvent communiquer directement entre elles, y compris au sein d'une commission mixte composée de ces autorités ou de leurs représentants, en vue de parvenir à un accord comme il est indiqué aux paragraphes précédents.

Article 26

Échange de renseignements

1. Les autorités compétentes des États contractants échangent les renseignements nécessaires pour appliquer les dispositions de la présente Convention ou celles de la législation interne des États contractants relative aux impôts visés par la Convention, dans la mesure où l'imposition qu'elle prévoit n'est pas contraire à la Convention. Les renseignements reçus par un État contractant sont tenus secrets de la même manière que les renseignements obtenus en application de la législation interne de cet État et ne sont communiqués qu'aux personnes ou autorités (y compris les tribunaux et organes administratifs) concernés par l'établissement ou le recouvrement des impôts visés par la Convention, par les procédures ou poursuites concernant ces impôts, ou par les décisions sur les recours relatifs à ces impôts.

Ces personnes ou autorités n'utilisent ces renseignements qu'à ces fins, mais peuvent faire état de ces renseignements au cours d'audiences publiques de tribunaux ou dans des jugements.

2. Les dispositions du paragraphe 1 ne peuvent en aucun cas être interprétées comme imposant à un État contractant l'obligation:

a) de prendre des mesures administratives dérogeant à sa propre législation et à sa pratique administrative ou à celles de l'autre État contractant;

b) inlichtingen te verstrekken die niet verkrijgbaar zijn volgens de wetgeving of in de normale gang van de administratieve werkzaamheden van die of van de andere overeenkomstsluitende Staat;

c) inlichtingen te verstrekken die een handels-, bedrijfs-, nijverheids- of beroepsgeheim of een handelswerkwijze zouden onthullen, dan wel inlichtingen waarvan het verstrekken in strijd zou zijn met de openbare orde.

Artikel 27

Invorderingsbijstand

1. De overeenkomstsluitende Staten komen overeen elkaar bijstand te verlenen voor de invordering, overeenkomstig de regels van hun respectieve wetgeving en reglementering, van de belastingen waarop deze Overeenkomst van toepassing is alsmede van de verhogingen van rechten, bijkomende rechten, schadevergoedingen voor laattijdige betaling, interest en kosten die met die belastingen verband houden, wanneer die bedragen definitief verschuldigd zijn volgens de wetten en regels van de verzoekende Staat.

2. Het verzoek om invorderingsbijstand moet vergezeld gaan van de bewijsstukken die door de wetten en regels van de verzoekende Staat vereist zijn om vast te stellen dat de in te vorderen bedragen definitief verschuldigd zijn.

3. Na inzage van die documenten vinden de betekeningen en de maatregelen tot invordering en inning plaats in de aangezochte Staat, overeenkomstig de wetten en reglementen die van toepassing zijn voor de invordering en inning van de eigen belastingen van die Staat.

4. De uitvoerbare titel in de verzoekende Staat heeft dezelfde uitwerking in de aangezochte Staat, maar de schuldvordering die overeenstemt met de in te vorderen belasting wordt in de aangezochte Staat niet beschouwd als een bevoorrechte schuldvordering.

5. Met betrekking tot belastingvorderingen waartegen beroep openstaat, mag de bevoegde autoriteit van een overeenkomstsluitende Staat, om zijn rechten te vrijwaren, de bevoegde autoriteit van de andere overeenkomstsluitende Staat verzoeken de conservatoire maatregelen te nemen waarin diens wetgeving voorziet.

Artikel 28

Leden van diplomatieke zendingen en van consulaire posten

De bepalingen van deze Overeenkomst tasten in geen enkel opzicht de fiscale voorrechten aan die leden van diplomatieke zendingen of van consulaire posten ontleen aan de algemene regelen van het internationaal recht of aan de bepalingen van bijzondere overeenkomsten.

Artikel 29

Inwerkingtreding

1. Deze Overeenkomst zal worden bekrachtigd en de akten van bekrachtiging zullen zo spoedig mogelijk te Rabat worden uitgewisseld. De Overeenkomst zal in werking treden zodra de akten van bekrachtiging zijn uitgewisseld.

b) de fournir des renseignements qui ne pourraient être obtenus sur la base de sa propre législation ou dans le cadre de sa pratique administrative normale ou de celles de l'autre État contractant;

c) de fournir des renseignements qui révéleraient un secret commercial, industriel, professionnel ou un procédé commercial ou des renseignements dont la communication serait contraire à l'ordre public.

Article 27

Assistance au recouvrement

1. Les États contractants conviennent de se prêter mutuellement assistance en vue de recouvrer, suivant les règles propres à leur législation et réglementation respectives, les impôts visés par la présente Convention ainsi que les majorations de droits, droits en sus, indemnités de retard, intérêts et frais afférents à ces impôts lorsque ces sommes sont définitivement dues en application des lois et règlements de l'État requérant.

2. La demande formulée à cette fin doit être accompagnée des documents exigés par les lois et règlements de l'État requérant pour établir que les sommes à recouvrer sont définitivement dues.

3. Au vu de ces documents, les significations et mesures de recouvrement et de perception ont lieu dans l'État requis conformément aux lois et règlements applicables pour le recouvrement et la perception de ses propres impôts.

4. Le titre permettant l'exécution dans l'État requérant produit les mêmes effets dans l'État requis mais la créance correspondant à l'impôt à recouvrer n'est pas considérée comme une créance privilégiée dans l'État requis.

5. En ce qui concerne les créances fiscales qui sont susceptibles de recours, l'autorité compétente d'un État contractant peut, pour la sauvegarde de ses droits, demander à l'autorité compétente de l'autre État contractant de prendre les mesures conservatoires prévues par la législation de celui-ci.

Article 28

Membres des missions diplomatiques et postes consulaires

Les dispositions de la présente Convention ne portent pas atteinte aux privilèges fiscaux dont bénéficient les membres des missions diplomatiques ou postes consulaires en vertu soit des règles générales du droit international, soit des dispositions d'accords particuliers.

Article 29

Entrée en vigueur

1. La présente Convention sera ratifiée et les instruments de ratification seront échangés à Rabat aussitôt que possible. La Convention entrera en vigueur dès l'échange des instruments de ratification.

2. De bepalingen van deze Overeenkomst zullen toepassing vinden :

a) in België :

(i) op de bij de bron verschuldigde belastingen, op inkomsten die zijn toegekend of betaalbaar gesteld op of na 1 januari van het jaar dat onmiddellijk volgt op het jaar waarin de Overeenkomst in werking is getreden; en

(ii) op de andere belastingen, geheven naar inkomsten van belastbare tijdperken die aanvangen op of na 1 januari van het jaar dat onmiddellijk volgt op het jaar waarin de Overeenkomst in werking is getreden;

b) in Marokko :

(i) op de aan de bron ingehouden belastingen, voor bedragen die zijn toegekend of gecrediteerd op of na 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar waarin deze Overeenkomst in werking is getreden; en

(ii) op de andere belastingen, voor elk belastingjaar of elke belastingperiode die aanvangt op of na 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar waarin deze Overeenkomst in werking is getreden.

3. De bepalingen van de Overeenkomst en het Slotprotocol dat op 4 mei 1972 te Rabat werd ondertekend tussen Marokko en België tot het vermijden van dubbele belasting en tot regeling van sommige andere aangelegenheden inzake belastingen naar het inkomen en de bepalingen van het op 14 februari 1983 te Brussel ondertekende Avenant tot wijziging en aanvulling van de Overeenkomst en het Slotprotocol tussen België en Marokko tot het vermijden van dubbele belasting en tot regeling van sommige andere aangelegenheden inzake belastingen naar het inkomen, ondertekend te Rabat op 4 mei 1972, zullen ophouden toepassing te vinden op de belastingen waarvoor deze Overeenkomst ingevolge paragraaf 2 uitwerking heeft. De Overeenkomst en het Slotprotocol van 4 mei 1972, alsmede het Avenant van 14 februari 1983 worden opgeheven vanaf de datum waarop deze verdragen voor het laatst toepassing zullen vinden overeenkomstig de bepalingen van deze paragraaf.

Artikel 30

Beëindiging

Deze Overeenkomst blijft van kracht zolang zij niet is opgezegd door een overeenkomstsluitende Staat. Elke overeenkomstsluitende Staat kan de Overeenkomst langs diplomatieke weg opzeggen door ten minste zes maanden vóór het einde van enig kalenderjaar na het vijfde jaar dat volgt op het jaar waarin deze Overeenkomst in werking is getreden een kennisgeving van beëindiging te zenden. In dat geval houdt de Overeenkomst op van toepassing te zijn :

a) in België :

(i) op de bij de bron verschuldigde belastingen, voor inkomsten die zijn toegekend of betaalbaar gesteld op of na 1 januari van het jaar dat onmiddellijk volgt op het jaar waarin de Overeenkomst is beëindigd; en

(ii) op andere belastingen, geheven naar inkomsten van belastbare tijdperken die aanvangen op of na 1 januari van het jaar dat onmiddellijk volgt op het jaar waarin de Overeenkomst is beëindigd;

b) in Marokko :

(i) op de aan de bron ingehouden belastingen, voor bedragen die zijn toegekend of betaalbaar gesteld op of na 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar dat is vermeld in de kennisgeving van de beëindiging; en

2. Les dispositions de la présente Convention seront applicables :

a) en ce qui concerne la Belgique :

(i) aux impôts dus à la source sur les revenus attribués ou mis en paiement à partir du 1er janvier de l'année qui suit immédiatement celle de l'entrée en vigueur de la Convention; et

(ii) aux autres impôts établis sur des revenus de périodes imposables commençant à partir du 1er janvier de l'année qui suit immédiatement celle de l'entrée en vigueur de la Convention;

b) en ce qui concerne le Maroc :

(i) aux impôts retenus à la source, pour les montants payés ou crédités à compter du premier janvier de l'année qui suit celle de l'entrée en vigueur de la présente Convention; et

(ii) aux autres impôts, pour tout exercice fiscal ou période d'imposition commençant à compter du premier janvier de l'année qui suit celle de l'entrée en vigueur de la présente Convention.

3. Les dispositions de la Convention et du Protocole final, signés à Rabat le 4 mai 1972, entre le Maroc et la Belgique tendant à éviter les doubles impositions et à régler certaines autres questions en matière d'impôts sur le revenu ainsi que les dispositions de l'Avenant, signé à Bruxelles le 14 février 1983, modifiant et complétant la Convention et le Protocole final entre le Maroc et la Belgique tendant à éviter les doubles impositions et à régler certaines autres questions en matière d'impôts sur le revenu signés à Rabat le 4 mai 1972, cesseront d'avoir effet à l'égard des impôts pour lesquels la présente Convention s'applique conformément au paragraphe 2. La Convention et le Protocole final du 4 mai 1972 ainsi que l'Avenant du 14 février 1983 sont abrogés à compter de la date à laquelle ces accords auront effet pour la dernière fois conformément aux dispositions du présent paragraphe.

Article 30

Dénonciation

La présente Convention demeurera en vigueur tant qu'elle n'aura pas été dénoncée par un État contractant. Chaque État contractant peut dénoncer la Convention par voie diplomatique avec un préavis minimal de 6 mois avant la fin de chaque année civile postérieure à la cinquième année qui suit celle de l'entrée en vigueur de la présente Convention. Dans ce cas, la Convention cessera d'être applicable :

a) en ce qui concerne la Belgique :

(i) aux impôts dus à la source sur les revenus attribués ou mis en paiement à partir du 1er janvier de l'année qui suit immédiatement celle de la dénonciation; et

(ii) aux autres impôts établis sur des revenus de périodes imposables commençant à partir du 1er janvier de l'année qui suit immédiatement celle de la dénonciation;

b) en ce qui concerne le Maroc :

(i) aux impôts retenus à la source, pour les montants payés ou crédités à compter du premier janvier de l'année qui suit celle spécifiée dans le préavis de dénonciation; et

(ii) op andere belastingen, voor elk belastingjaar of belastingperiode die aanvangt op of na 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar waarin dat is vermeld in de kennisgeving van de beëindiging.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, daartoe bevoegd geïmmandeerd door hun respectieve regeringen, deze Overeenkomst hebben ondertekend.

GEDAAN in tweevoud te Brussel, op 31 mei 2006, in de Arabische, Nederlandse en Franse taal, zijnde elke tekst gelijkelijk authentiek. In geval van verschil in interpretatie is de Franse tekst beslissend.

(ii) aux autres impôts, pour tout exercice fiscal ou période d'imposition commençant à compter du premier janvier de l'année qui suit celle spécifiée dans le préavis de dénonciation.

EN FOI DE QUOI, les soussignés, dûment autorisés à cet effet par leurs Gouvernements respectifs, ont signé la présente Convention.

FAIT en double exemplaires à Bruxelles, le 31 mai 2006, en langues arabe, néerlandaise et française, chaque texte faisant également foi. En cas de divergence d'interprétation, le texte en langue française prévaudra.

**VOORONTWERP VAN WET
VOOR ADVIES VOORGELEGD
AAN DE RAAD VAN STATE**

Voorontwerp van wet houdende instemming met de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan en het ontduiken van belasting inzake belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 31 mei 2006

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

De Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan en het ontduiken van belasting inzake belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 31 mei 2006, zal volkomen gevolg hebben.

*
* *

**AVANT-PROJET DE LOI
SOUMIS À L'AVIS
DU CONSEIL D'ÉTAT**

Avant-projet de loi portant assentiment à la Convention entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion et la fraude fiscales en matière d'impôts sur le revenu, signée à Bruxelles le 31 mai 2006

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

La Convention entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion et la fraude fiscales en matière d'impôts sur le revenu, signée à Bruxelles le 31 mai 2006, sortira son plein et entier effet.

*
* *

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE
Nr. 45.476/2
VAN 10 DECEMBER 2008

De Raad van State, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 17 november 2008 door de minister van Buitenlandse Zaken verzocht hem, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van wet «houdende instemming met de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan en het ontduiken van belasting inzake belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 31 mei 2006», heeft het volgende advies gegeven :

Aangezien de adviesaanvraag ingediend is op basis van artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, zoals het vervangen is bij de wet van 2 april 2003, beperkt de afdeling wetgeving overeenkomstig artikel 84, § 3, van de voormelde gecoördineerde wetten haar onderzoek tot de rechtsgrond van het voorontwerp, de bevoegdheid van de steller van de handeling en de te vervullen voorafgaande vormvereisten.

Wat deze drie punten betreft, geeft het voorontwerp aanleiding tot de volgende opmerkingen.

Onderzoek van het voorontwerp

Artikel 23-1-a van de Overeenkomst

Krachtens deze bepaling stelt België de winst van ondernemingen (bedoeld worden : inwoners van België) vrij die krachtens de bepalingen van de Overeenkomst belastbaar is in Marokko maar die door de huidige Marokkaanse belastingwetgeving inzake fiscale stimuli vrijgesteld wordt gedurende 5 opeenvolgende jaren, te rekenen vanaf het aanslagjaar tijdens hetwelk de eerste verrichting die aanleiding gegeven heeft tot de vrijstelling heeft plaatsgehad.

In die bepaling staat verder te lezen :

«De bevoegde autoriteiten van de overeenkomstsluitende Staten nemen de nodige maatregelen om onrechtmatig gebruik of een toepassing die ingaat tegen de vorenvermelde bepalingen te vermijden.»

De aandacht van de steller van het voorontwerp wordt gevestigd op het feit dat die maatregelen alleen bindende kracht kunnen hebben in België indien daarover een aanvullend akkoord wordt gesloten tussen beide Staten.

De kamer was samengesteld uit

De heer Y. Kreins, kamervoorzitter,

De heer P. Vandernoot, en mevrouw M. Baguet, staatsraden,

De heren J. Kirkpatrick en H. Bosly, assessoren van de afdeling wetgeving,

Mevrouw B. Vigneron, griffier.

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT
N° 45.476/2
DU 10 DÉCEMBRE 2008

Le Conseil d'État, section de législation, deuxième chambre, saisi par le ministre des Affaires étrangères, le 17 novembre 2008, d'une demande d'avis, dans un délai de trente jours, sur un avant-projet de loi «portant assentiment à la Convention entre le Royaume de Belgique et le Royaume du Maroc tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion et la fraude fiscales en matière d'impôts sur le revenu, signée à Bruxelles le 31 mai 2006», a donné l'avis suivant :

Comme la demande d'avis est introduite sur la base de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 1°, des lois coordonnées sur le Conseil d'État, tel qu'il est remplacé par la loi du 2 avril 2003, la section de législation limite son examen au fondement juridique de l'avant-projet, à la compétence de l'auteur de l'acte ainsi qu'à l'accomplissement des formalités préalables, conformément à l'article 84, § 3, des lois coordonnées précitées.

Sur ces trois points, l'avant-projet appelle les observations ci-après.

Examen de l'avant-projet

Article 23-1-a de la Convention

En vertu de cette disposition, la Belgique exempte les bénéfices des entreprises (sous-entendez : résidentes de la Belgique) qui sont imposables au Maroc conformément aux dispositions de la Convention mais que la législation fiscale marocaine actuelle relative aux incitations fiscales exonère pendant cinq ans consécutifs à partir de l'exercice au cours duquel la première opération donnant lieu à l'exonération a été réalisée.

Cette disposition ajoute :

«Les autorités compétentes des États contractants prennent les mesures nécessaires pour éviter l'utilisation abusive ou contraire aux dispositions visées ci-dessus.»

L'attention de l'auteur de l'avant-projet est attirée sur le fait que ces mesures ne pourront avoir force obligatoire en Belgique que si elles font l'objet d'un accord complémentaire entre les deux États.

La chambre était composée de

M. Y. Kreins, président de chambre,

M. P. Vandernoot et Mme M. Baguet, conseillers d'État,

MM. J. Kirkpatrick et H. Bosly, assesseurs de la section de législation,

Mme B. Vigneron, greffier.

Het verslag werd uitgebracht door de heer J. Regnier, eerste auditeur afdelingshoofd.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer P. Vandernoot.

De griffier,

B. VIGNERON.

De voorzitter,

Y. KREINS.

Le rapport a été présenté par M. J. Regnier, premier auditeur chef de section.

Le greffier,

B. VIGNERON.

Le président,

Y. KREINS.